

Lauku atbalsta dienests

Informatīvais materiāls par platību un dzīvnieku maksājumiem 2025

Informatīvais materiāls ir izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem un Latvijas republikas Ministru kabineta noteikumiem (skat. materiāla pēdējā lapā) un nav juridiski saistošs.

SATURS

SAĪSINĀJUMI	4
1. AKTUALITĀTES, IZMAIŅAS UN ATGĀDINĀJUMI 2025. GADĀ.....	6
1.1. PLATĪBU UN DZĪVNIIEKU ATBALSTA VEIDI 2025. GADĀ	7
2. PIETEIKŠANĀS MAKSĀJUMIEM	8
2.1. Svarīgākie datumi un termiņi	8
2.2. Ģeotelpiskais iesniegums	8
3. KOPĪGIE ATBALSTA SAŅEMŠANAS NOSACĪJUMI	9
3.1. Pienākums apliecināt apsaimniekošanas tiesības	9
3.2. Atbalsttiesīgas LIZ noteikšanas kritēriji.....	9
3.3. Deklarētā kultūrauga labošana, ja to pārņēmušas nezāles vai tas neatbilst biežībai	10
3.4. Nepārvarama vara un ārkārtas apstākļi.....	10
3.5. Maksājumi par īscirtmeta atvasāju platībām	10
3.6. Maksājumi par kaņepju platībām	11
3.7. Atbalsttiesīgas LIZ nosacījumi.....	12
3.8. Kultūraugu deklarēšanas nosacījumi	14
3.9. Atbalsta veidu savienojamība viena lauka ietvaros Ģeotelpiskajā iesniegumā 2025. gadā vai dzīvnieku atbalsta veidu savienojamība.....	15
4. AKTĪVAIS LAUKSAIMNIEKS	16
5. NOSACĪJUMU SISTĒMA	17
5.1. LLVS un TANPP veidi un Kompetentās kontroles institūcijas (KKI), kas atbildīgas par pārbaudi	17
5.2. Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarti	18
5.3. Detalizēti par LLVS 7.2 prasības izpildi no 2025. gada.....	22
6. SOCIĀLO NOSACĪJUMU SISTĒMA.....	23
7. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠAIS IENĀKUMU PAMATATBALSTS (ISIP)	24
8. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠAIS PĀRDALOŠAIS IENĀKUMU PAPILDATBALSTS (PAR).....	24
9. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠĀ IENĀKUMU PAMATATBALSTA MAKSĀJUMA MAKSIMUMA NOTEIKŠANA UN SAMAZINĀJUMS	24
10. MAKSĀJUMS MAZAJIEM LAUKSAIMNIEKIEM (MLS).....	25
11. IENĀKUMU PAPILDATBALSTS GADOS JAUNIEM LAUKSAIMNIEKIEM (JAL).....	26
12. KLIMATISKĀS UN VIDISKĀS SHĒMAS – EKOSHĒMAS	28
13. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR VIDEI UN KLIMATAM LABVĒLĪGU LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO1)	28
14. AGROEKOLOĢIJAS PRAKSES BIOLOĢISKĀS SAIMNIECĪBĀS (EKO7)	28
15. PRASĪBAS EKO1 UN EKO7.....	29
15.1. Kultūraugu dažādošanas prasība aramzemē EKO1 un EKO7	29
15.2. Atkāpes no kultūraugu dažādošanas prasībām EKO1 un EKO7 ietvaros	29
15.3. EKO1 un EKO7 augsnes seguma prasība periodā no 15.11.2024. līdz 15.02.2025.....	29
15.4. EKO1 un EKO7 augsnes seguma prasība aramzemē	30
15.5. EKO1 un EKO7 augsnes seguma prasība ilggadīgo stādījumu rindstarpās	30
16. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR EKOLOĢISKI NOZĪMĪGU PLATĪBU (EKO2).....	31
16.1. Ekoshēmas atbalsts par ekoloģiski nozīmīgu platību	31
16.2. Ekoshēmas atbalsts par augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju (pamatkaļķošana) (EKO2.1).....	32
17. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR AINAVAS ELEMENTU IZVEIDI UN SAGLABĀŠANU (EKO3).....	33
18. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR SAUDZĒJOŠU LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO4).....	34
19. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR SLĀPEKĻA UN AMONJAKA EMISIJU, UN PIESĀRŅOJUMU MAZINOŠO LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO5)	35

20. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR ZĀLĀJU SAGLABĀŠANAS VEICINĀŠANU (EKO6).....	36
21. SAISTĪTAIS IENĀKUMU ATBALSTS PAR DZĪVNIEKIEM.....	37
21.1. Saistītais ienākumu atbalsts par slaucamām govīm (SSG).....	38
21.2. Saistītais ienākumu atbalsts par liellopiem (SLM).....	38
21.3. Saistītais ienākumu atbalsts par aitām (SAI).....	38
21.4. Saistītais ienākumu atbalsts par kazām (SKZ).....	38
22. SAISTĪTAIS IENĀKUMU ATBALSTS PAR PLATĪBĀM.....	39
22.1. Saistītais ienākumu atbalsts par dārzeņiem (SDA).....	39
22.2. Saistītais ienākumu atbalsts par miežiem (SMI).....	39
22.3. Saistītais ienākumu atbalsts par augļiem un ogām (SAU).....	40
22.4. Saistītais ienākumu atbalsts par cietes kartupeļiem (SKC).....	40
22.5. Saistītais ienākumu atbalsts par proteīnaugiem (SAP).....	40
22.6. Saistītais ienākumu atbalsts par rudzu populācijas šķirnēm (SRP).....	41
22.7. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētu labības sēklu (SLS).....	41
22.8. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK).....	42
22.9. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām (SSA).....	42
22.10. Saistītais ienākumu atbalsts par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR).....	42
23. LAUKU ATTĪSTĪBAS PASĀKUMI.....	43
23.1. Lauku attīstības pasākumu kopīgie nosacījumi.....	43
23.2. Nosacījumi par platībām (lielumi, garumi).....	44
23.3. Vispārējie nosacījumi par saistībām.....	44
24. ZAĻĀS JOSLAS (ZJ).....	45
25. VIDĪ SAUDZĒJOSĀ DĀRZKOPĪBA (VSD).....	47
26. PAAUGSTINĀTU LABTURĪBAS PRASĪBU UN EMISIJU MAZINOŠĀ LOPKOPĪBA (EMLA).....	48
27. BIŠKOPĪBAS VIENĪBU APSAIMNIEKOŠANA APPUTEKSNĒŠANAS VAJADZĪBĀM (BAA).....	50
28. BIŠU GANĪŠANAS PIEMĒRI.....	51
29. ZĀLĀJU BIOTOPU APSAIMNIEKOŠANA (BDUZ).....	52
30. BIOĻĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA (BLA).....	54
31. KOMPENSĀCIJAS MAKSĀJUMS PAR NATURA 2000 MEŽA TERITORIJĀM (NIM).....	56
31.1. Grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes.....	57
31.2. Atbalsta likmes.....	57
32. DZĪVNIEKU BLĪVUMA NOTEIKŠANA.....	58
33. PLATĪBU UZRAUDZĪBAS SISTĒMA (MONITORINGS).....	59
34. PĀRBAUDES UZ VIETAS SAIMNIECĪBĀ.....	59
35. ATBALSTA APRĒĶINA BĀZE UN SAMAZINĀJUMI.....	60
36. DĪZEĻDEGVIELA AR SAMAZINĀTO AKCĪZES NODOKĻA LIKMI.....	63
36.1. Pieteikšanās ADE.....	63
36.2. Galvenie nosacījumi.....	63
37. KULTŪRAUGU UN ZEMES IZMANTOŠANAS VEIDU KODU SARAKSTS.....	65
38. NORMATĪVIE AKTI.....	76
38.1. Ministru kabineta noteikumi.....	76
38.2. Regulas.....	76

SAĪSINĀJUMI

Saīsinājumi	Skaidrojums
Atbalsta veids	Normatīvajos aktos – arī kā intervence
ISIP	Ilgtspēju sekmējošais ienākumu pamatatbalsts
PAR	Ilgtspēju sekmējošais pārdalošais ienākumu papildatbalsts
MLS	Maksājums mazajiem lauksaimniekiem
JAL	Ienākumu papildatbalsts gados jauniem lauksaimniekiem
Ekoshēma	Klimata un vides shēma
EKO 1	Ekoshēmas atbalsts par videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi
EKO 2	Ekoshēmas atbalsts par ekoloģiski nozīmīgu platību
EKO 2.1	Papildatbalsts par augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju – pamatkaļķošana
EKO 3	Ekoshēmas atbalsts par ainavas elementu izveidi un saglabāšanu
EKO 4	Ekoshēmas atbalsts par saudzējošu lauksaimniecības praksi
EKO 5	Ekoshēmas atbalsts par slāpekļa un amonjaka emisiju un piesārņojumu mazinošu lauksaimniecības praksi
EKO 6	Ekoshēmas atbalsts par zālāju saglabāšanas veicināšanu
EKO 7	Ekoshēmas atbalsts par agroekoloģijas praksi bioloģiskās saimniecībās
SA	Saistītais ienākumu atbalsts
SSG	Saistītais ienākumu atbalsts par slaucamām govīm
SLM	Saistītais ienākumu atbalsts par liellopiem
SAI	Saistītais ienākumu atbalsts par aitām
SKZ	Saistītais ienākumu atbalsts par kazām
SDA	Saistītais ienākumu atbalsts par dārzeniņiem
SAU	Saistītais ienākumu atbalsts par augļiem un ogām
SKC	Saistītais ienākumu atbalsts par cietes kartupeļiem
SSK	Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētas sēklas kartupeļiem
SLS	Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētām labības sēklām
SSA	Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām
SVR	Saistītais ienākumu atbalsts par vasaras rapsi un vasaras ripsi
SMI	Saistītais ienākumu atbalsts par miežiem
SRP	Saistītais ienākumu atbalsts par rudzu populācijas šķirnēm
SAP	Saistītais ienākumu atbalsts par proteīnaugiem
ZJ	Zaļās joslas
VSD	Vidi saudzējošā dārzkopība
BDUZ	Zālāju biotopu apsaimniekošana
EMLA	Paaugstinātu labturības prasību un emisiju mazinošā lopkopība
BAA	Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām
BLA	Bioloģiskā lauksaimniecība
NIM	Kompensācijas maksājums par Natura 2000 mežu teritorijām
NS	Nosacījumu sistēma
LLVS	Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarts
LLVS 1	Ilggadīgo zālāju saglabāšana
LLVS 2	Mitrāju un kūdrāju aizsardzība lauksaimniecības zemē
LLVS 3	Aizliegums dedzināt rugājus vai sauso zāli
LLVS 4	Aizsargjoslas (buferjoslas) izveide gar ūdensobjektiem
LLVS 5	Augsnes apstrāde, kas samazina augsnes degradācijas un erozijas risku, ņemot vērā nogāzes slīpumu
LLVS 6	Minimāls augsnes pārklājums, lai izvairītos no kailas zemes sensitīvākajos periodos
LLVS 7.1	Augu maiņa aramzemē (35 % no viengadīgajiem kultūraugiem aramzemē)
LLVS 7.2	Augu maiņa aramzemē (ne vairāk kā 3 gadus pēc kārtas vienā vietā)
LLVS 8.2	Dižakmeņu, aizsargājamu koku un aleju saglabāšana

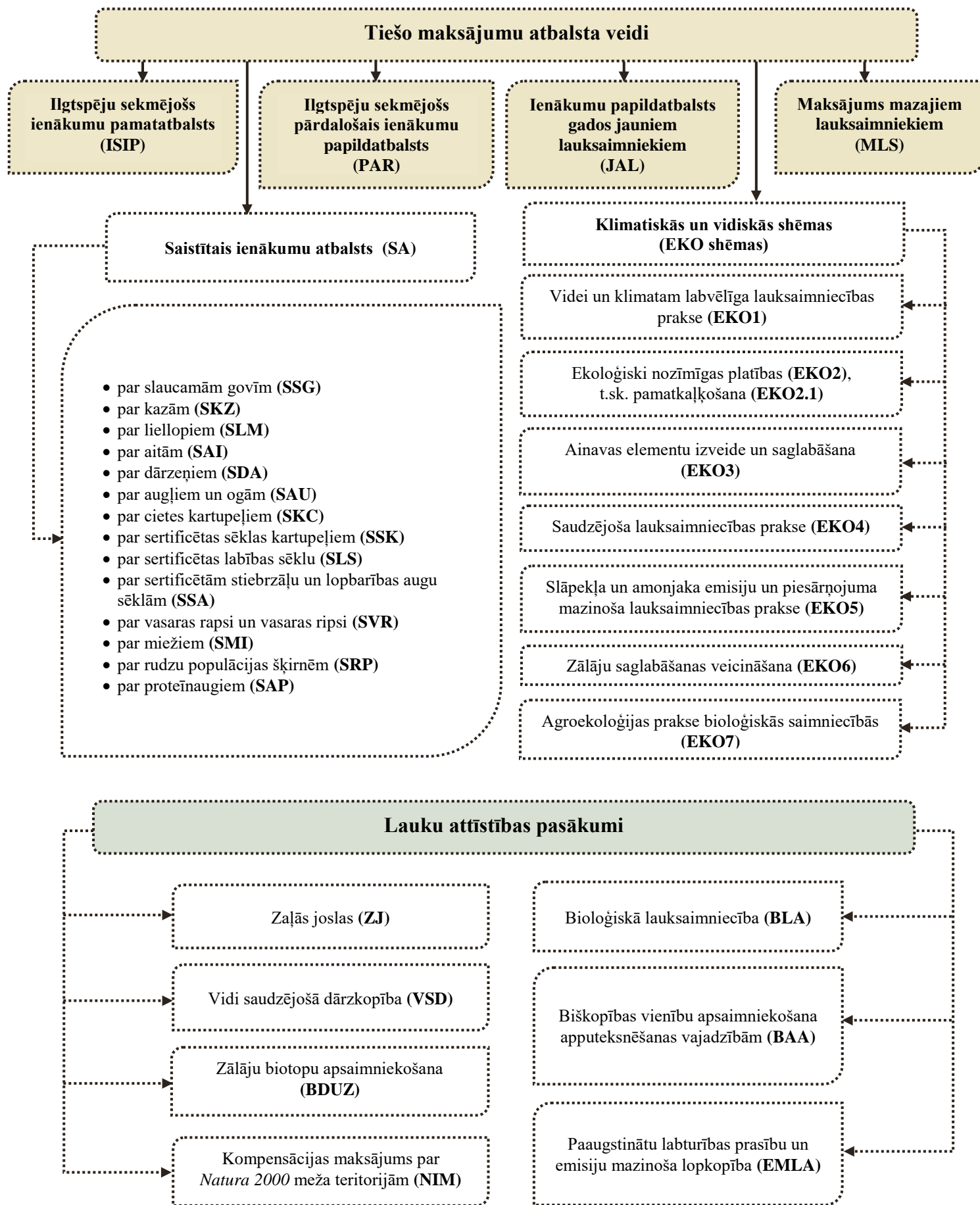
Saīsinājumi	Skaidrojums
LLVS 8.3	Aizliegums griezt dzīvžogus, cirst kokus (putnu vairošanās, ligzdošanas laikā)
LLVS 8.4	Invazīvu augu (latvāņu) izplatības novēršana
LLVS 9	Aizliegums pārveidot vai apart ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotni
LLVS 10	Meliorācijas sistēmu uzturēšana
SNS	Sociālo nosacījumu sistēma
AAL	Augu aizsardzības līdzekļi
ADE	Dīzeļdegviela, kam piemērota samazināta akcīzes nodokļa likme par kārtējā gada atbalstam deklarēto un apstiprināto ISIP vai MLS platību
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
EK	Eiropas Komisija
EPS	Elektroniskā pieteikšanās sistēma
ES	Eiropas Savienība
GPS	Globālās pozicionēšanas sistēmas
ha	hektārs
I&R	Dzīvnieku identificēšana un reģistrēšana
k.k.	kultūrauga kods
KKS	Kompetentā kontroles struktūra
Lauku attīstības pasākumi (LAP)	“Zaļās joslas”, “Vidi saudzējošā dārzkopība”, “Paaugstinātu labturības prasību un emisiju mazinājošā lopkopība”, “Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām”, “Zālāju biotopu apsaimniekošana”, “Bioloģiskā lauksaimniecība”
LAD	Lauku atbalsta dienests
LAP MKN	Ministru kabineta 18.04.2023. noteikumi Nr.197 “Atbalsta piešķiršanas kārtība Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai platībatkarīgo un dzīvniekatkarīgo saistību īstenošanai”
LDV	Lauksaimniecības darbaspēka vienība
LielV	Liellopu vienība
LIZ	Lauksaimniecības zeme
MK	Ministru kabinets
NĪN	Nekustamā īpašuma nodoklis
ĪJT	Īpaši (nitrātu) jutīgā teritorija
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
PVD	Pārtikas un veterinārais dienests
SEG	Siltumnīcefekta gāzes
TANPP	Normatīvajos aktos noteiktās pārvaldības prasības
THC	Tetrahidrokanabinols
TM	Tiešie maksājumi
TM MKN	Ministru kabineta 18.04.2023. noteikumi Nr.198 “Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem”
ŪSIK	Ūdensobjekts, kas noteikts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatoru un ūdenstilpju klasifikatoru
VAAD	Valsts augu aizsardzības dienests
VID	Valsts ieņēmumu dienests
Agromež-saimniecības elementi	Koki, kas aug atsevišķi, grupās vai rindās, ja koku skaits uz hektāru nepārsniedz 100 vai koku grupu, rindu vai joslu aizņemtā kopējā platība nepārsniedz 500 m ² , ar mērķi nodrošināt zemes ilgtspējīgu izmantošanu, novērst augsnes eroziju un palielināt oglekļa piesaisti

LAD tīmekļvietne – www.lad.gov.lv

1. AKTUALITĀTES, IZMAIŅAS UN ATGĀDINĀJUMI 2025. GADĀ

Aktīvais lauksaimnieks	Arī 2025. gadā par aktīvu lauksaimnieku automātiski tiks uzskatīts atbalsta pretendents, kura LIZ platība, t.sk. kura pieteikta bez atbalsta, nepārsniedz 20 ha
No 2025. gada atcelta LLVS 8.1 prasība (4%)	No 2025. gada atcelta Nosacījumu sistēmas LLVS 8.1 prasība, t.i., vairs nav 4% no aramzemes jāatvērē ar ražošanu nesaistītu platību (papuves, 2 m laukmales u.c.) izveidošanai un uzturēšanai
Jauna ekoshēma – EKO 3	2025. gadā ieviesta jauna ekoshēma – EKO3, kuru piešķir par aramzemes platībām, ja aramzemes ieskaucie ainavas elementi ir vismaz 1 % no kopējās aramzemes (skat. 17. nodaļu)
Ainavas elementu precizēšana 2025.gadā	2025. gadā ainavas elementus var precizēt līdz 6. maijam (ieskaitot), EPS iesniedzot Lauku bloku / ainavas elementu precizēšanas pieprasījumu
Sociālo nosacījumu sistēma	No 2025. gada 1. janvāra ir ieviesta sociālo nosacījumu sistēma, lai nodrošinātu lauksaimniecībā nodarbināto darba apstākļu ievērošanu (skat. 6. nodaļu)
LLVS 2	No 2025. gada lauksaimniekiem jāievēro LLVS 2 standarts mitrāju un kūdrāju aizsardzībai lauksaimniecības zemē (skat. 5.2. apakšnodaļu)
LLVS 7.2	No 2025.gada vērtēs LLVS 7.2 nosacījuma izpildi, ka viengadīgo kultūraugu nedrīkst audzēt vienā vietā (laukā) vairāk kā 3 gadus pēc kārtas (skat. 5.3.apakšnodaļu)
LLVS 4	Atvieglējums – ja ūdensnotekas (novadgrāvja) sateces baseina laukums nepārsniedz 10 km ² vai blakus esošā lauka slīpums nav lielāks par 10,5 % (skat. 5.2. apakšnodaļu), aizsargjoslās (buferjoslās) nedrīkst lietot mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļus 1 metru platā joslā gar ūdensnotekām (novadgrāvjiem)
EKO 2 starpkultūrām – elastīgs saglabāšanas periods	Noteikts elastīgs starpkultūras saglabāšanas periods – tā jāiesēj vismaz līdz 15. septembrim un jāzaglabā 2 mēnešus, bet, ja 2 mēnešu termiņš beidzas līdz kārtējā gada 31. oktobrim un starpkultūra netiek saglabāta, lauksaimniekam jāatsūta LAD ģeomarkēti fotoattēli, kuros redzams lauks ar starpkultūru pirms tālākas zemes apstrādes (skat. 16.1. apakšnodaļu)
EKO 2.1	No 2025. gada, piesakoties EKO 2.1 atbalstam, pamatkaļķošanai var izmantot arī citā Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstī tirgotu kaļķošanas materiālu
EKO 4	Piesakoties EKO 4, bioloģiskajām saimniecībām vairs nav jāsniedz informācija par ražas novākšanu un AAL lietošanu
EKO 5	Arī 2025. gadā nepieciešamas augšņu analīzes, bet ir samazinātas vairākas citas prasības – vairs nav nepieciešams mēslošanas plāns, nav jāiesniedz GPS dati, nav jāfotografē iekārtas vadības termināls u.c. (skat. 19. nodaļu)
Zālāju pļaušana vai ganīšana	Zālāji līdz 15.augustam ir jānogana (nepietiekami noganītā platība jāapļauj) vai jānopļauj, t.sk. drīkst smalcināt. Nopļauto zāli var atstāt uz lauka BDUZ zālāji līdz 15.septembrim ir jānopļauj un jānovāc (t.sk. uz lauka nevar būt vāļi) vai jānogana. Siena ruļļi jānovāc no lauka vismaz līdz nākamās sezonas sākumam
Fotofiksācija atbalsta pasākumā Zaļās joslas (ZJ)	Atbalsta pasākumā Zaļās joslas – 4 m buferjosla jāzaglabā kārtējā sezonā vismaz līdz 15. septembrim vai jāveic fotofiksācija, ja to apsēj ar nākamās sezonas kultūraugiem pirms 15. septembra. Fotofiksācija jāuzrāda pēc kontrolējošās iestādes pieprasījuma
Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām (BAA)	BAA maksājumu var saņemt arī par platību, kura nav lauku blokā (krūmājs, meža zeme, neapsaimniekota LIZ), ja tajā veic bišu ganīšanu. Visi kadastri jādeklarē EPS BAA sadaļā Saskaņojumi (piekrišanas, apliecinājumi) par apputeksnēšanas pakalpojumiem jāiesniedz tikai pēc LAD pieprasījuma
Papildu maksājums BDUZ	Ja BDUZ zālāju gana ar savā īpašumā esošajiem ganību dzīvniekiem, nodrošinot blīvumu 0,3 LielV/ha, tad no 2025.gada ir iespējams papildus saņemt 30 EUR/ha. Lai saņemtu šo papildu maksājumu, EPS Ģeotelpiskajā iesniegumā attiecīgajam BDUZ laukam ir jāatzīmē ganīšanas aktivitāte
Paaugstinātu labturības prasību un emisiju mazināšana lopkopībā (EMLA)	Dzīvnieku labturības fotofiksācijas jāiesniedz vienīgi tiem atbalsta pretendentiem, kuri 2025. gadā EMLA piesakās pirmo reizi vai pēc LAD pieprasījuma Barības analīzes un barības deva ir jāiesniedz visiem EMLA klientiem. Barības devā ir jābūt noteiktam sagremojamības procentam vai tauku procentam
Lauksaimniecības datu centrs	No 2025.gada 1.janvāra ir pārtraukta Lauksaimniecības datu centra darbība. Visus līdzšinējos tā pakalpojumus turpmāk sniedz LAD

1.1. PLATĪBU UN DZĪVNIEKU ATBALSTA VEIDI 2025. GADĀ

2. PIETEIKŠANĀS MAKSĀJUMIEM

2.1. Svarīgākie datumi un termiņi

Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšana bez atbalsta apmēra samazinājuma	līdz 22. maijam
Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšana ar atbalsta apmēra samazinājumu	no 23. maija līdz 16. jūnijam
Labojumu iesniegšana Ģeotelpiskajā iesniegumā	līdz 16. jūnijam
Ģeotelpiskā iesnieguma labošana, sazinoties ar LAD	no 17. jūnija

2.2. Ģeotelpiskais iesniegums

Ģeotelpiskā iesnieguma izveidošana	<ul style="list-style-type: none"> jānokopē iepriekšējā gada Ģeotelpiskais iesniegums <i>vai</i> jāizveido jauns Ģeotelpiskais iesniegums
Ģeotelpiskā iesnieguma aizpildīšana	<ul style="list-style-type: none"> nokopējot iepriekšējā gada iesniegumu, jāapstiprina vai jāprecizē katra lauka robežas (iezīmētā platība automātiski tiks nolasīta un uzskatīta par deklarēto platību) un jānorāda visa pieprasītā informācija par laukiem (piemēram, kultūraugs, atbalsta veids) <i>vai</i> jāizveido jauns iesniegums, kartē jāiezīmē lauku robežas (iezīmētā platība automātiski tiks nolasīta un uzskatīta par deklarēto platību) un jānorāda visa pieprasītā informācija par laukiem (piemēram, kultūraugs, atbalsta veids) nepieciešamības gadījumā jāiesniedz papildu informācija un dokumenti
Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšana	<ul style="list-style-type: none"> līdz 22. maijam bez atbalsta apmēra samazinājuma no 23. maija līdz 16. jūnijam ar atbalsta apmēra samazinājumu 1 % apmērā par katru nokavēto darba dienu par iesniegšanas datumu tiks uzskatīts Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšanas datums EPS
Labojumu iesniegšana Ģeotelpiskajā iesniegumā	<ul style="list-style-type: none"> līdz 16. jūnijam: <ul style="list-style-type: none"> piesakot jaunus atbalsta veidus (ar samazinājumu 1 % apmērā par katru nokavēto darba dienu periodā no 23. maija līdz 16. jūnijam) pievienojot jaunas platības precizējot informāciju par laukiem no 17. jūnija: <ul style="list-style-type: none"> jāsazinās ar LAD nepalielinot atbalstu apmēru (t.i., nedrīkst palielināt atbalstam pieteiktās platības apmēru vai pieteikt jaunus atbalsta veidus)
Ģeotelpiskā iesnieguma atsaukšana	<ul style="list-style-type: none"> pilnībā vai daļēji jebkurā brīdī līdz dienai, kamēr LAD nav: <ul style="list-style-type: none"> informējis par neatbilstībām Ģeotelpiskajā iesniegumā vai iesniegtajos papildu dokumentos vai paziņojis par nodomu veikt pārbaudi uz vietas, vai pārbaudē uz vietas konstatējis neatbilstības
Deklarēto platību pārklājumi un to labošana	<p>EPS priekškontroles sistēma brīdina atbalsta pretendentu, ja deklarētie LIZ gabali vai NIM platības telpiski pārklājas ar cita atbalsta pretendenta deklarētajiem LIZ gabaliem vai NIM platībām. Atbalsta pretendents ir jāizvērtē situācija un Ģeotelpiskajā iesniegumā:</p> <ul style="list-style-type: none"> labojumi nav jāveic, ja iezīmētā platība sakrīt ar reāli dabā apsaimniekoto un tā ir tiesiskajā valdījumā labojumi ir jāveic, ja iezīmētā platība nav pareiza, pārzīmējot platību tā, lai pārklājums neveidotos
Ģeotelpisko iesniegumu iesniegšanas ierobežojumi	<ul style="list-style-type: none"> tā kā fiziska persona, individuālais komersants, individuālais (ģimenes) uzņēmums un zemnieku saimniecība veido vienotu saimniecību, šai saimniecībai ir tiesības iesniegt tikai vienu Ģeotelpisko iesniegumu ja 2024.gadā zemnieku saimniecībai bija savs Ģeotelpiskais iesniegums un tās vienīgajam īpašniekam savs, 2025.gadā ir pienākums apvienot platības vienā, izvēloties formu, kādā turpmāk pretendēt maksājumiem. Ja šādas apvienošanas ietvaros tiek pārrēģistrēti arī lauksaimniecības dzīvnieki, par to Ģeotelpiskajā iesniegumā iesniedzama papildu informācija

3. KOPIĢIE ATBALSTA SAŅEMŠANAS NOSACĪJUMI

Atbalsta maksājumus par platībām piešķir par LIZ, ja:

- kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha (izņemot BDUZ, kur kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 0,3 ha, bet ZI un EKO shēmām – vismaz 0,1 ha), katra lauka platība ir vismaz 0,1 ha un minimālais lauku bloka lielums ir 0,3 ha;
- tā ir lauksaimnieka īpašumā vai tiesiskā valdījumā (lietošanā) 2025. gada 15. jūnijā.

Lauks (lauksaimniecības zemes nogabals) ir vienlaidu lauksaimniecības zemes platība, ko pieteicis viens lauksaimnieks un kurā audzē vienu kultūraugu vai kuram ir ne vairāk kā viens zemes izmantošanas veids.

Atbalsta pretendents jāievēro noteiktās Nosacījumu sistēmas (NS) prasības, ko veido LLVS un TANNP, un no 2025. gada arī Sociālo nosacījumu sistēmas prasības (SNS).

Ģeotelpiskajā iesniegumā atbalsta pretendents:

- jādeklarē visa apsaimniekotā LIZ, kā arī platība, ko apsaimnieko, bet nepiesaka atbalstam;
- nav jādeklarē LIZ, kuru iznomā citai personai (to nedrīkst deklarēt arī kā platību bez atbalsta).

3.1. Pienākums apliecināt apsaimniekošanas tiesības

Lauksaimnieks pēc LAD pieprasījuma uzrāda apliecinājumu par to, ka atbalstam pieteiktā LIZ platība 2025. gada 15. jūnijā atrodas tā tiesiskajā valdījumā (lietošanā), ja to neapliecina ieraksts zemesgrāmatā.

Lauksaimniekam ir tiesības platību maksājumiem pieteikt viņa apsaimniekotās LIZ kopīpašuma platību, kas atbilst tā īpašumā esošajai kopīpašuma domājamai daļai. Piesakot maksājumiem lielāku platības daļu par īpašumā esošo, pēc LAD pieprasījuma jāiesniedz pārējo kopīpašnieku rakstiska piekrišana rīkoties ar to.

Tiesības rīkoties ar LIZ pierāda zemes nomas līgums, patapinājuma līgums, mantojumu apliecinājošs dokuments, zemes īpašnieka rakstisks apliecinājums, pašvaldības lēmums attiecībā uz pašvaldības īpašumā esošo zemi, u.c. dokumenti.

Ja ar zemes īpašnieku ir noslēgta mutiska vienošanās, pēc LAD pieprasījuma par šo vienošanos jāiesniedz zemes īpašnieka rakstisks apliecinājums.

LAD tīmekļvietnes sadaļā *Atbalsta veidi/Platību maksājumi/Rokasgrāmatas un veidlapas* ievietoti kopīpašnieku un zemes īpašnieka rakstisko apliecinājumu paraugi.

Uzmanību! Ja par LIZ ir noslēgts nomas līgums, tad nomnieks šo platību drīkst nodot apakšnomā tikai ar zemes īpašnieka rakstisku piekrišanu, ja šāda atļauja nav jau atrunāta noslēgtajā zemes nomas līgumā.

3.2. Atbalsttiesīgas LIZ noteikšanas kritēriji

Atbalsta maksājumus **piešķir** par LIZ platību, ko aizņem **aramzeme, ilggadīgie zālāji** vai **ilggadīgie stādījumi**, ja tā ir uzturēta kultūraugu audzēšanai vai noganīšanai piemērotā stāvoklī (skat. 3.7. apakšnodaļu) un ievērojot, ka:

- atbalsttiesīgajā platībā var iekļaut objektus, kas nav platāki par 2 m – koptus grāvjus, dzīvžogus un koku rindas;
- atbalsttiesīgajā LIZ platībā neiekļauj cilvēka radītas konstrukcijas un objektus, īpaši būves, ēkas un ceļus;
- ISIP, PAR, JAL, MLS atbalsttiesīgajā platībā var ietvert aramzemes ieskaitus ainavas elementus (skat. 17. nodaļu), t.sk. agromežsaimniecības sistēmas elementus, ja to kopējā platība nepārsniedz 20 % no lauka bloka platības.

Atbalsta maksājumus **nepiešķir** par LIZ platību, ja:

- to izmanto pārsvarā nevis lauksaimnieciskai darbībai, bet gan mežistrādes vajadzībām, ceļu būvei, telšu novietošanai, auto un tehnikas stāvvietām, izstāžu, gadatirgu, sporta, atpūtas un citām nelauksaimnieciskajām darbībām vai pasākumu rīkošanai laikposmā no 15. maija līdz 15. septembrim ilgāk nekā četras nedēļas pēc kārtas vai tai nepieciešama augsnes virskārtas atjaunošana un izlīdzināšana vai zālāju zelmeņa atjaunošana;
- uz tās atrodas lidlauks (izdota apliecība saskaņā ar normatīvajiem aktiem par civilās aviācijas lidlauku izveidošanu, sertifikāciju un ekspluatāciju), pastāvīgs sporta laukums, tostarp golfa laukums, lauki vai nogāzes, kurās ierīkotas slēpošanas un citu sporta veidu trases ar aprīkojumu, zirgu izjāžu laukums ar aprīkojumu, atpūtas un kempingu laukums, siltumnīcas ar grīdas segumu, izvietoti saules paneļi vai ceļi;
- nogabalā pārsvarā ir invazīvo latvāņu ģints augi, kam izveidojušās ziedkopas;
- tajā aug vilkvāļītes vai tā ir mitrzeme, kas laikposmā no 15. maija līdz 15. septembrim ir klāta ar ūdeni ilgāk nekā četras nedēļas pēc kārtas, ja vien šāda platība neaizņem daļu no lauka un nav deklarēta kā biodaudzveidības sala, kas uzskatāma par aramzemes ieskaitu ainavas elementu un atbilst atbalsttiesīgas aramzemes platības definīcijai;
- nogabals ir mauriņš vai piemājas zemes zālājs, kas regulāri tiek nopļauts vai smalcināts;
- to aizņem Ziemassvētku eglīšu stādījumi.

3.3. Deklarētā kultūrauga labošana, ja to pārņēmušas nezāles vai tas neatbilst biežībai

Lauksaimniekam nekavējoties jāprecizē deklarētais kultūraugs gadījumos, ja konstatē, ka kārtējā gadā pēc 25. jūnija līdz 31. augustam nav izpildītas aramzemē augošu kultūraugu audzēšanas prasības un LAD nav paziņojis par nodomu veikt pārbaudi uz vietas vai pārbaudē uz vietas atklājis neatbilstību.

Piemēram, deklarētais kultūraugs jāprecizē līdz kārtējā gada 31. augustam, ja:

- nezāles aizņem vairāk nekā 25 % no kultūrauga platības, kas deklarēta kārtējā gada Ģeotelpiskajā iesniegumā;
- dārzeņu kultūraugu skaits vienā m² ir mazāks par TM MKN 2.pielikumā noteikto skaitu un dārzeņu platībā nav īstenoti nezāļu ierobežošanas agrotehniskie pasākumi vismaz tādā apjomā, lai netiktu kavēta kultūraugu augšana un kultūraugi sasniegtu ražas novākšanai piemērotu gatavību.

Iepriekš norādītajos gadījumos jāmaina deklarētais kultūrauga kods uz 792 vai 610 (papuve) un ja ir:

- k.k. 792 – attiecīgajās platībās augošie kultūraugi vai kultūraugu maisījums jānokuļ vai jānopļauj, vai jāiestrādā augsnē līdz 15.10.2025.
- k.k. 610 – apsaimnieko kā papuvi (skat. 3.7. apakšnodaļu).

3.4. Nepārvarama vara un ārkārtas apstākļi

Par nepārvaramu varu vai ārkārtas apstākļiem uzskatāmi šādi gadījumi:

- smaga dabas katastrofa vai smagi meteoroloģiski apstākļi, kas būtiski ietekmē saimniekošanu;
- dzīvnieku radītie postījumi;
- lauksaimniecības dzīvnieku novietņu nejauša nopostīšana saimniecībā;
- epizootija, augu slimības uzliesmojums vai augu kaitēkļu klātbūtne, kas skar visus atbalsta saņēmēja lauksaimniecības dzīvniekus vai lauksaimniecības kultūraugus vai daļu no tiem;
- visas saimniecības vai tās lielas daļas ekspropriācija (piespiedu atsavināšana valsts vai sabiedrības vajadzībām), ja minēto ekspropriāciju nevarēja paredzēt Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšanas dienā;
- atbalsta saņēmēja nāve;
- atbalsta saņēmēja ilgstoša darbnespēja;
- u.c. no atbalsta saņēmēja neatkarīgi iemesli.

Ja iestājušies nepārvaramas varas vai ārkārtas apstākļi, ne vēlāk kā 15 darbdienu laikā, sākot no dienas, kad šāda iespēja rodas, LAD jāiesniedz:

- detalizēts apraksts par nepārvaramas varas vai ārkārtas apstākļu iestāšanos;
- nepārvaramu varu vai ārkārtas apstākļus apliecinājoši dokumenti.

3.5. Maksājumi par īsircmeta atvasāju platībām

ISIP un MLS var saņemt par īsircmeta atvasāju platībām, ja:

- tiek stādītas un audzētas viena vecuma īsircmeta atvasāju sugas: apse (*Populus spp.*) vai baltalksnis (*Alnus incana*) – vismaz 1000 stādu uz 1 ha, kārkls (*Salix spp.*) – vismaz 4000 stādu uz 1 ha;
- ievēro 5 gadu maksimālo cirtes aprites laiku;
- platībās saskaņā ar meliorācijas kadastra datiem nav reģistrētas meliorācijas sistēmas 2011. gada 1. jūlijā vai nav no jauna izveidotas meliorācijas sistēmas pēc 2011. gada 1. jūlija;
- kopā ar Ģeotelpisko iesniegumu iesniedz īsircmeta atvasāju sugu stādu izcelsmes apliecinājumu (kopiju).

3.6. Maksājumi par kaņepju platībām

Kaņepju platība ir atbalsttiesīga, ja:

- tā ir iekļauta THC monitoringā;
- izaugušajos kaņepju augos THC saturs nepārsniedz 0,3 %.

TM un Lauku attīstības pasākumu atbalsts, ko var saņemt par kaņepju platībām:

- ISIP, PAR, JAL, SAP, EKO1 vai EKO7, EKO4, EKO5, ZJ, BAA, BLA vai
- MLS, ZJ, BAA, BLA.

Nosacījumi par kaņepju platībām:

- kaņepju lauks jāapsēj ar vienu atbalsttiesīgu šķirni (ja kaņepju platību sēšanai izmanto dažādas šķirnes, tad katra lauka platība ar atšķirīgu šķirni jādeklarē atsevišķi ar k.k.170);
- minimālā izsējas norma – 15 kg/ha;
- līdz 15.06.2025. VAAD par visu kaņepju platību jāiesniedz “Iesniegums platības iekļaušanai kaņepju THC monitoringā”:
 - VAAD informēs lauksaimnieku par plānoto pārbaudi;
 - VAAD pārbaudes īstenošanai, lauksaimniekam jāinformē VAAD par kaņepju ziedēšanas sākumu 10 dienu laikā pēc tā;
- līdz 30.06.2025. jāapmaksā VAAD izsniegtais rēķins dalībai THC monitoringā.

Papildu sniedzamā informācija Ģeotelpiskā iesnieguma solī “Kaņepju sējplatības”:

- informācija par kaņepju laukos iesēto šķirni un izsēto sēklu apjomu (kg/ha);
- jāiesniedz iesēto kaņepju šķirnes sertificētas sēklu iepakojumu oficiālās etiķetes oriģinālu vai kaņepju saglabājamās šķirnes sēklu iepakojuma etiķetes oriģinālu.

Sertificētu sēklu iesaiņojuma oficiālās etiķetes vai zīmogojuma saturs:

- atsauce uz ES tiesību aktiem (var lietot norādi “ES tiesību akti”);
- sertificētāj institūcijas un valsts nosaukums vai to abreviatūra;
- ražotājvalsts nosaukums;
- oficiāli piešķirtais sērijas numurs;
- sēklu partijas numurs;
- deklarētā sēklu neto vai bruto masa vai sēklu skaits iesaiņojumā;
- suga (norāda botānisko nosaukumu (var saīsinātā formā) latīņu burtiem bez atsauces uz autoriem);
- šķirne (norāda latīņu burtiem);
- kategorija;
- saiņošanas mēnesis un gads vai pēdējā parauga noņemšanas mēnesis un gads.

Atbalsttiesīgas kaņepju šķirnes, kuras kārtējā gada 15. martā ir iekļautas Kopējā lauksaimniecības augu šķirņu katalogā:

AMX, Arizona Dream, Armanca, Asso, Austa SK, Auto Power 1, Balaton, Beniko, Bialobrzeskie, Cannakomp, Carma, Carmagnola, Carmaleonte, CBD HEAVEN, CFX-2, Chamaeleon, Codimono, CRS-1, CS, Dacia Secuieni, Delta-405, Delta-Ilosa, Dioica 88, Djumbo 20, Earlina 8 FC, Eletta Campana, Enectaliana, Enectarol, Epsilon 68, Estica, Fedora 17, Felice, Felina 32, Felina 34, Felsinea, Férimon, Fibranova, Fibrante, Fibrimon 56, Fibrol, Fibror 79, Finola, Finola 2, Fiona, Fukal, Futura 75, Futura 83, Glecia, Gliana, Glyana, Helena, Henola, Ivory, KC Bonusz, KC Dora, KC Virtus, KC Zuzana, KCA Borana, Kompolti, Kompolti hibrid TC, Lipko, Loja, Lovrin 110, Mara 21, Marcello, Marideea, Marina, Markant, Matrix, MGC 1013, Midwest, Mietko, Mona 16, Monoica, Morning Glory, Muka 76, Nashinoīde 15, Nordria 3, Northwest, OGK, Olivia, Orion 33, Ostara 9, Pain killer, Rajan, Ratz, Rodnik, Santhica 23, Santhica 27, Santhica 70, Secuieni Jubileu, Silvana, Sofia, Stara Prekmurska, Strawberry H, Strawberry K, Succesiv, Teodora, Tiborszallasi, Tisza, Troyanka I, Tygra, Uniko B, Uso-31, Villanova, Western Cherry, Wielkopolskie, Wojko, XTAZ, Zenit. Adzelveši un Pūriņi – Latvijas izcelsmes kaņepju saglabājamās šķirnes.

3.7. Atbalsttiesīgas LIZ nosacījumi

LIZ veids	LIZ definīcijas skaidrojums	Atbalsttiesīgās LIZ nosacījumi	
Aramzeme	<p>LIZ, ko izmanto kultūraugu audzēšanai. Kultūraugi var būt viengadīgi (sēj katru gadu) vai daudzgadīgi</p> <p>Ja aramzemē sētos zālājus aramzemē audzē vairāk nekā 5 gadus, tad no sestā gada LIZ neuzskata par aramzemi (skat. ilggadīgie zālāji)</p> <p>Platība var ietvert aramzemes ieskaitus ainavas elementus (skat. 17. nodaļu), t.sk. agromežsaimniecības sistēmu elementus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • augsnes virsma ir: <ul style="list-style-type: none"> ➢ līdzena, atbilstoši lauksaimniecības apsaimniekošanas veidam un vietas mikroreljefam ➢ piemērota pirmssējas apstrādei vai zālāja un citu augu nopļaušanai vai novākšanai • tajā nav krūmu dzinumu, kas vecāki par 1 gadu • tai nav nepieciešams uzklāt augsni vai nolīdzināt augsnes virsmu, izmantojot šķūrēšanas vai iekrāvēju tehniku 	
Aramzeme	Papuve	<p>Aramzeme, kuru izmanto kā papuvi ar k.k. 610 vai k.k. 612 (ja nepiesaka EKO2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • kārtējā gadā līdz 15. jūlijam neizmanto ražas novākšanai vai dzīvnieku ganīšanai • jānodrošina nezāļu iznīcināšana, nepieļaujot sēklu nogatavošanos • līdz kārtējā gada 30. maijam mehāniski jāapstrādā, ja papuves platība iepriekšējā gadā deklarēta kā ilggadīgais zālājs, aramzemē sēts zālājs, papuve vai arī platība nav bijusi deklarēta (ja vien papuvē kārtējā gadā netiek sēti zaļmēslojuma augi, izmantojot tiešo sēju vai joslu apstrādes metodi) 	
	EKO2 papuve: zaļmēslojuma augu papuve (k.k. 612), kurā iesētajā maisījumā no vismaz diviem zaļmēslojuma augiem viens ir EKO2 atbalsttiesīgais zaļmēslojuma kultūraugs	<ul style="list-style-type: none"> • neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai ražas novākšanai • aizliegts lietot ķīmiskos AAL līdz zaļmēslojuma iestrādei augsnē vai zaļmēslojuma pieveļšanai pirms tiešās sējas vai joslu apstrādes • papuves platība nepārsniedz 10 % no saimniecības aramzemes platības 	
	Kaņepju platības	<p>LIZ, kurā iesētas kaņepju šķirņu sēklas, kas kārtējā gada 15. martā ir iekļautas “Kopējā lauksaimniecības augu šķirņu katalogā”</p> <ul style="list-style-type: none"> • kaņepju platībām jābūt iekļautām THC monitoringā • izaugušajos kaņepju augos THC saturs nepārsniedz 0,3 % 	
	Aramzemē sētie zālāji, tīrsējā sēti tauriņzieži	<p>Zālāji, ko veido stiebrzāļu vai lopbarības zālaugu maisījumi, t.sk. kuros tauriņzieži ir vairāk par 50 %, un kas augsekā ir iekļauti līdz 5 gadiem (ieskaitot)</p> <p>Zālāji sēklaudzēšanai savā saimniecībā (par kuriem ir iesniegts iesniegums LAD reizē ar Ģeotelpisko iesniegumu) vai kuri kārtējā gadā ir pieteikti lauku apskatei VAAD (vai nākamajā gadā, ja kārtējā gadā iesēti bez virsauga)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 15. augustam: <ul style="list-style-type: none"> ➢ jānopļauj (t.sk. drīkst smalcināt) vai ➢ jānogana (nepietiekami noganītās platības jāapļauj) • līdz kārtējā gada 1. oktobrim jānokuļ
	EKO2 nektāraugi	<p>Zālāji, ko izmanto biškopībā nektāra iegūšanai (t.sk. par kuriem ir dota piekrišana apputeksnēšanas pakalpojuma saņemšanai) vai ārstniecības augu vākšanai</p> <p>Tīrsējā vai savstarpējos maisījumos sētus nektāraugus neuzskata par aramzemē sētu zālāju vai ilggadīgo zālāju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 15. septembrim jānopļauj (t.sk. drīkst smalcināt) • jānopļauj un jānovāc vai jāsmalcina pēc ziedēšanas • aizliegts lietot ķīmiskos AAL visu kalendāro gadu

LIZ veids	LIZ definīcijas skaidrojums	Atbalsttiesīgās LIZ nosacījumi
Ilggadīgie zālāji	Zālāji, ko veido stiebrzales vai lopbarības zālaugi. Var ietvert agromežsaimniecības sistēmu elementus. Aramzemē sētie zālāji no sestā gada tiek uzskatīti par ilggadīgajiem zālājiem, t.sk., ja zālājs ir atjaunots vai platība apstrādāta, vai iesēti citi zālāji.	<ul style="list-style-type: none"> līdz kārtējā gada 15. augustam: <ul style="list-style-type: none"> ➤ jānopļauj (t.sk. drīkst smalcināt) vai ➤ jānogana (nepietiekami noganītās platības jāappļauj)
	ES nozīmes zālāju biotops vai putnu dzīvotne Citi ekoloģiski nozīmīgi zālāji īpaši aizsargājamā dabas teritorijā Detalizētu informāciju par BDUZ zālājiem skatīt 29. nodaļā	<p>Ja NAV pieteikti BDUZ, tad līdz kārtējā gada 15. septembrim:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ jānopļauj (t.sk. drīkst smalcināt) ➤ jānogana, nepietiekami noganītās platības jāappļauj <p>Ja IR pieteikti tikai BDUZ vai BDUZ un BLA, tad ekstensīvi jānogana ar ganību dzīvniekiem – zālēdājiem, nodrošinot optimālu ganīšanas režīmu (ganību sezonā no 15. maija līdz 15. septembrim nosacītais dzīvnieku blīvums nepārsniedz 0,9 LielV uz 1 ha)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ līdz 15. septembrim VAI ➤ līdz nākamā gada 1. aprīlim ar īpašumā esošiem ganību dzīvniekiem, ja izmanto pagarināto vai vissezonas ganīšanu un par to ir iesniegta informācija LAD EPS ➤ nepietiekami noganītās platības jāappļauj <p><u>VAI vismaz vienu reizi sezonā jānopļauj un jāsavāc:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ līdz kārtējā gada 15. septembrim zālāju biotopi ➤ no 1. jūlija līdz 15. septembrim zālāji putnu dzīvotnēs ➤ pēc nopļaušanas un novākšanas atālu var noganīt
	Zālāji, ko aizņem enerģijas ieguvei audzēta klūdziņprosa un miežubrālis, kuru ziedēšanas fāze ir sasniegta iepriekšējā gadā	<ul style="list-style-type: none"> līdz kārtējā gada 1. maijam jānopļauj un jānovāc, ja ziedēšanas fāze ir sasniegta iepriekšējā gadā.
	Zālāji, ko izmanto biškopībā nektāra iegūšanai (t.sk. par kuriem ir dota piekrišana apputeksnēšanas pakalpojuma saņemšanai) vai ārstniecības augu vākšanai	<ul style="list-style-type: none"> līdz kārtējā gada 15. septembrim jānopļauj (t.sk. drīkst smalcināt)
Ilggadīgie stādījumi	LIZ platība, kurā kultūraugus neaudzē augsekā un kurā audzētie kultūraugi dod ražu vairākas reizes (augļu dārzi, stādaudzētavas u.c.) <ul style="list-style-type: none"> var ietvert agromežsaimniecības sistēmu elementus stādaudzētavas stādi tiek audzēti dzīvā augsnē, kas ir saistīta ar augsnes apakškārtu un pamatiezi 	<ul style="list-style-type: none"> līdz kārtējā gada 15. septembrim: <ul style="list-style-type: none"> ➤ rindstarpas, kuru platums pārsniedz 1 m, jāizpļauj vai mehāniski jāapstrādā ➤ nokaltušie ilggadīgo stādījumu koki vai krūmi jāaizvāc
Īscirtmeta atvasāju sugu platības (ilggadīgie stādījumi)	LIZ platība, kurā saskaņā ar meliorācijas kadastra datiem nav meliorācijas sistēmas un kurā stāda un audzē viena vecuma īscirtmeta atvasāju sugas – apsi, kārklu vai baltalksni	<ul style="list-style-type: none"> 5 gadu maksimālais cirtes aprites laiks

3.8. Kultūraugu deklarēšanas nosacījumi

Aramzemē tīrsējā sēti kultūraugi (k.k. 872)	<p>Ja saimniecības aramzemē tīrsējā tiek sēti un audzēti kultūraugi, kas nav atrodami kultūraugu sarakstā, Ģeotelpiskajā iesniegumā tie jādeklarē kā “Pārējie kultūraugi, sēti tīrsējā aramzemē” (k.k. 872), piemēram, lēcas u.c. Deklarējot kultūraugus ar k.k. 872, lauksaimniekam pēc LAD pieprasījuma būs jāiesniedz papildu deklarācija par katru kultūraugu atsevišķi</p>
Aramzemē sēti kultūraugu maisījumi (k.k. 873)	<p>Platību, kurā iesēts sēklu maisījums, uzskata par platību, kas aizņemta ar vienu kultūraugu, neatkarīgi no maisījumā iekļauto kultūraugu skaita. Ģeotelpiskajā iesniegumā kultūraugu maisījums jādeklarē kā “Pārējie citur neminētie kultūraugi, sēti kā kultūraugu maisījums aramzemē” (k.k. 873)</p>
Maisījumi, kuros vairāk nekā 50 % ir slāpekli piesaistoši kultūraugi (piemēram, k.k. 445, 446, 447)	<p>Deklarējot maisījumus, kuros vairāk nekā 50 % ir slāpekli piesaistoši kultūraugi, lauksaimniekam pēc LAD pieprasījuma būs jāiesniedz apliecinājumu par izmantoto sēklas daudzumu. Ja LAD informāciju nesaņems, LAD pārbaudēs uz vietas saimniecībā noteiks slāpekli piesaistošo kultūraugu pārsvaru, pamatojoties uz augu skaitu vai zaļmasas īpatsvaru</p>
Dārzeni nelielās platībās (k.k. 871)	<p>Ja vienā laukā (vienlaidu platībā) augoši saistītajam ienākumu atbalstam atbalsttiesīgi dārzeni kultūraugi katrs aizņem mazāk par 0,1 ha un kopējā saimniecības aramzemes platība nav lielāka par 10 ha, Ģeotelpiskajā iesniegumā tie jādeklarē kā “Dārzeni, ja vienlaidu platībā augošas SA atbalsttiesīgās dārzeni kultūraugu sugas katrs aizņem mazāk par 0,1 ha un kopējā saimniecības aramzemes platība nav lielāka par 10 ha” (k.k. 871)</p>
Ilggadīgie stādījumi (k.k. 952)	<p>Ja saimniecībā tiek audzēti kultūraugi ēdamo augļu un ogu ieguvei, kas ir ilggadīgie stādījumi un nav atrodami kultūraugu sarakstā, Ģeotelpiskajā iesniegumā tie jādeklarē kā “Citur neminēti ilggadīgie stādījumi ēdamo augļu un ogu ieguvei” (k.k. 952). Piemēram, persiki, aprikozes, korintes, kizili, aktinīdijas, citronliānas, lazdas (ēdamo augļu šķirnes) u. c.</p>
Kultūraugi, kas iesēti kā pasēja zem virsauga	<p>Ja galvenajam kultūraugam pasējā tiek audzēts otrs kultūraugs, uzskata, ka platību aizņem tikai galvenais kultūraugs un Ģeotelpiskajā iesniegumā jādeklarē galvenā kultūrauga kods</p>
Sējumi ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju	<p>Sējumi ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju Ģeotelpiskajā iesniegumā jādeklarē ar speciāli šādiem gadījumiem izveidotiem kultūrauga kodiem, piemēram, “Mieži vasaras ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju” (k.k. 133), “Facēlija ar tauriņziežu pasēju” (k.k. 716) u.c.</p>
Kultūraugi nelielā platībā (piemājas dārzi) (k.k. 811)	<p>Ja saimniecībā vienā laukā tiek audzēti dažādi kultūraugi nelielā platībā un katrs no kultūraugiem aizņem mazāk par 0,1 ha, piesakoties atbalstam, Ģeotelpiskajā iesniegumā tie jādeklarē kā “Dažādi kultūraugi nelielā aramzemes platībā jeb vairāki kultūraugi, audzēti vienlaidu laukā, ja katrs no kultūraugiem attiecīgajā laukā aizņem mazāk par 0,1 ha, vai platības, ko izmanto ziedu audzēšanai” (k.k. 811). Ar šo kodu var deklarēt piemājas dārzus, kā arī ziedus, ko audzē pavairošanai un griešanai, ja platība nepārsniedz 1 ha. Deklarējot kultūraugus ar k.k. 811, lauksaimniekam pēc LAD pieprasījuma būs jāiesniedz papildu deklarācija par katru kultūraugu atsevišķi</p>
Ilggadīgie zālāji (k.k. 710)	<p>Kā ilggadīgos zālājus deklarē platību, kura piecus gadus pēc kārtas ir deklarēta kā aramzemē sētu stiebrzāļu un (vai) lopbarības zālaugu (āboliņa, lucernas, vīķu, amoliņa, esparsetes, lupīnas, austrumu galegas, ragaino vanagnadziņu) maisījums vai kā stiebrzāles tīrsējā, vai kā lopbarības zālāji tīrsējā. Kā ilggadīgos zālājus deklarē arī ES nozīmes zālāju biotopus vai putnu dzīvotnes un citus ekoloģiski nozīmīgus zālājus īpaši aizsargājamās dabas teritorijās</p>

3.9. Atbalsta veidu savienojamība viena lauka ietvaros Ģeotelpiskajā iesniegumā 2025. gadā vai dzīvnieku atbalsta veidu savienojamība

Atbalsta veidi	TIEŠO MAKSĀJUMU ATBALSTA VEIDI																				LAUKU ATTĪSTĪBAS PASĀKUMI				
	ISIP	PAR	JAL	Saiستtie ieنākumu atbalsti										Ekoshēmas							MLS	ZJ	VSD	BDUZ	BLA
				SAP	SKC	SSK	SSA	SLS	SMI	SVR	SDA	SAU	SRP	EKO1	EKO2	EKO3	EKO4	EKO5	EKO6	EKO7					
ISIP		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+
PAR	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
JAL	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
SAP	+	+	+		-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	-	+/-	+	-	+
SKC	+	+	+	-		-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	-	+	-	+/-	+	-	+
SSK	+	+	+	-	-		-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	-	+	-	+/-	+	-	+
SSA	+	+	+	-	-	-		-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+/-	-	-	+
SLS	+	+	+	-	-	-	-		-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	-	+/-	-	-	+
SMI	+	+	+	-	-	-	-	-		-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	-	+/-	-	-	+
SVR	+	+	+	-	-	-	-	-	-		-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	-	+/-	-	-	+
SDA	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-		-	-	+	+	+	-	+	-	+	-	+/-	+	-	+
SAU	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-		-	+	+	+	-	+	-	+	-	+/-	+	-	+
SRP	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-		+	+	+	+	+	-	+	-	+/-	-	-	+
EKO1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	-	-	-	+/-	+	-	+/-
EKO2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+/-	-	+	-	+/-	+	-	+
EKO3	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	-	+/-	+	-	+
EKO4	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+		+	-	+	-	+/-	-	-	+
EKO5	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+		+	+	-	+/-	+	-	+
EKO6	+	+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+		+	-	+/-	-	+/-	+
EKO7	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+		-	+/-	-	+	+
MLS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		+	+	+	+
SA dzīvniekiem	Pieteikšanās SSG, SKZ, SLM un SAI neietekmē pieteikšanos citiem atbalsta veidiem, izņemot – nevar vienlaicīgi pieteikties EMLA, ja dzīvnieki ir bioloģiski sertificēti, un MLS																								
ZJ	+	+	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+		+/-	-	+/-
VSD	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	-	+	+	-	+	-	-	+	+	+/-		-	-
BDUZ	+/-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+/-	+	+	-		-	+/-
BLA	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+/-	-	+/-	
BAA	Pieteikšanās BAA neietekmē pieteikšanos citiem atbalsta veidiem. Ja BAA atbalsta pasākumā sniedz vienīgi apputeksnēšanas pakalpojumu (zeme nav ne īpašumā, ne valdījumā), tad nevar saņemt maksājumu par citiem platībatkarīgajiem atbalstiem																								
EMLA	EMLA var pieteikties vienīgi konvencionālās saimniecības. Pieteikšanās EMLA neietekmē pieteikšanos citiem atbalsta veidiem, izņemot – nevar pieteikties BLA																								
NIM	Pieteikšanās NIM neietekmē pieteikšanos citiem atbalsta veidiem Var vienlaicīgi pieteikties NIM un BDUZ 4. klasei																								

+/- nozīmē, ka platību vienlaicīgi var pieteikt attiecīgajos atbalsta veidos, ņemot vērā noteiktus ierobežojumus. Piemēram, vienā laukā var vienlaicīgi pieteikt ISIP un BDUZ, bet ISIP par BDUZ 4.klases zālāju nevar saņemt. EKO6 var saņemt par BDUZ 0. klasi, ja izpilda attiecīgos nosacījumus. Vienlaicīgi vienā laukā var pieteikt BLA un ZJ, bet par ZJ aizņemto platību nevar saņemt BLA maksājumu (sīkāk skatīt pie attiecīgā atbalsta veida)

4. AKTĪVAIS LAUKSAIMNIEKS

Lai saņemtu tiešos maksājumus atbalsta pretendents jāatbilst aktīva lauksaimnieka nosacījumiem.

Ja 2024. gadā tiešo maksājumu kopsumma (pirms samazinājuma piemērošanas) **nepārsniedza** 500 EUR, tad atbalsta pretendents 2025. gadā aktīva lauksaimnieka statuss nav jāpierāda.

Ja 2024. gadā tiešo maksājumu kopsumma (pirms samazinājuma piemērošanas) **pārsniedza** 500 EUR, tad atbalsta pretendents 2025. gadā jāizpilda viens no 4.1. tabulā norādītajiem kritērijiem.

Lai noteiktu tiešo maksājumu summu gadījumos, kad 2024. gadā atbalsta pretendents nepieteicās tiešajiem maksājumiem vai tie tika atteikti, aprēķinus veic, atbalsta pretendenta 2025. gada Ģeotelpiskajā iesniegumā noteikto hektāru skaitu reizinot ar 2024. gada valsts vidējiem tiešajiem maksājumiem par hektāru.

4.1.tabula: Aktīva lauksaimnieka kritēriji, atbilstības noteikšanas veidi

Atbalsta pretendents atbilst aktīva lauksaimnieka nosacījumiem, ja:	
LAD noteiks, izmantojot publiskos reģistrus un Ģeotelpiskā iesnieguma datus	1) tam LAD ir reģistrēta vismaz 1 nosacītā LielV 2025. gada 1. martā
	2) tas ir iekļauts VAAD Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā iepriekšējā vai kārtējā gada 1.oktobrī, un ir VAAD lēmums, ka kultūraugi atbilst normatīvo aktu prasībām
	3) tas kā sēklaudzētājs ir reģistrēts VAAD Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā iepriekšējā vai kārtējā gada 1. oktobrī, un attiecīgajā gadā ir vismaz viens VAAD lauku apskatē atzīts lauks
	4) vismaz 1/3 no kārtējā gada Ģeotelpiskajā iesniegumā deklarētās LIZ iepriekšējā vai kārtējā gada 1.oktobrī ir bioloģiski sertificēta
	5) standarta izlaides rādītājs par kārtējā gadā tiešajiem maksājumiem noteikto hektāru, izņemot ilggadīgos zālājus, kas atzīti par ES nozīmes zālāju biotopiem vai putnu dzīvotnēm, ir vismaz 300 EUR. Ja atbalsta pretendents ir vienīgi BDUZ 1. – 6. klases platības (100 % no LIZ), uzskatāms, ka viņš atbilst aktīva lauksaimnieka kritērijam
Atbalsta pretendents līdz 01.10.2025. LAD jāiesniedz informācija	6) saimniecībā ir nodarbināts vismaz viens algots darbinieks ¹ lauksaimnieciskajā darbībā, vai ir ne mazāk kā viena lauksaimniecības darbaspēka vienība ² uz katru hektāru kārtējā gadā tiešajiem maksājumiem noteiktajiem 100 ha. Veidlapa informācijas sniegšanai ir LAD tīmekļvietnē <i>Atbalsta veidi/Platību maksājumi/Rokasgrāmatas un veidlapas</i> Atbalsta pretendents, kura LIZ platība (t.sk. kura pieteikta bez atbalsta) nepārsniedz 20 ha, uzskatāms par vienu darbaspēka vienību
	7) saimniecības lauksaimnieciskās darbības izmaksas ³ , neieskaitot nekustamā īpašuma nodokli, iepriekšējā gadā vai kārtējā gadā vidēji veido vismaz 120 EUR par katru tiešajiem maksājumiem noteikto hektāru

¹ tie ir darbinieki, par kuru lauksaimniecībā nostrādātajām h ir sniegta informācija VID

² saimniecībā līdz 100 ha tiek uzskatīts, ka nosacījums par 1 darbaspēka vienību ir izpildīts, ja pēc Gada ienākumu deklarācijas D3 pielikuma vai uzņēmuma gada pārskata par iepriekšējo gadu lauksaimniecības ieņēmumi, t.sk. ieņēmumi no atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai veido vismaz 50 % no kopējiem saimniecības ieņēmumiem

³ LAD jāiesniedz pierādījumi par saimniecības lauksaimnieciskās darbības izmaksām (skat. zemāk), izņemot gadījumus, kad VID ir iesniegts saimniecības gada ienākumu deklarācijas D3 pielikums

Kritērijs: saimniecības lauksaimnieciskās darbības izmaksas

Pierādījumi par lauksaimnieciskās darbības izmaksām: LAD jāiesniedz lauksaimnieciskās darbības izmaksas apliecinājošu dokumentu fotokopijas par 2024. gadu vai par nepārtrauktu 12 mēnešu laikposmu, kas sākas ne agrāk par 2024. gada 1. janvāri.

Lauksaimnieciskās darbības izmaksas veido, piemēram: 1) degvielas iegāde; 2) lauksaimniecības tehnikas uzturēšana; 3) lauksaimnieciskās darbības nodrošināšanai izmantoto ēku uzturēšana, t.sk. elektroenerģijas izmaksas, kas radušās vienīgi saistībā ar lauksaimniecisko darbību; 4) lauksaimnieciskās darbības nodrošināšanai izmantoto ražošanas resursu iegāde: minerālmēsli, organiskie mēsli, AAL, kalpojamais materiāls, kultūraugu sēklas, lopbarība; 5) saņemto lauksaimnieciskās darbības pakalpojumu izmaksas, t.sk. izmaksas par LIZ pirmssējas un aramzemes pēcsējas apstrādi, ražas novākšanu, produktu pārvadāšanu, ražošanas resursu piegādi, zālāju nopļaušanu un zālaugu masas novākšanu u.c. Pamatlīdzekļu iegāde, kuru vērtība ir virs 1000 EUR, netiek uzskatīta par lauksaimniecības izdevumiem. Par lauksaimniecības izdevumiem tiek uzskatīti pamatlīdzekļu nolietojums jeb amortizācija.

Lauksaimniecības izmaksas apliecināšie dokumenti, kas apliecina samaksu par darījumu, ir, piemēram: **1)** kases čeks; **2)** VID reģistrēta numurēta kvīts; **3)** preču piegādes dokuments, kas noformēts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par grāmatvedības kārtošanu; **4)** bankas konta izraksts vai bankas apstiprināts maksājuma uzdevums. Var iesniegt bankas konta izrakstu vai maksājuma uzdevumu, ja samaksa veikta ar pārskaitījumu un norādīts skaidri saprotams maksājuma mērķis un tas ir saistīts ar lauksaimniecību.

Ja izmaksu vērtība ir lielāka par 30 EUR (bez PVN), dokumentā jābūt pakalpojuma saņēmēja rekvizītiem (juridiskajām personām – nosaukumam un Vienotajam reģistrācijas numuram, fiziskajām personām – vārdam, uzvārdam un personas kodam).

5. NOSACĪJUMU SISTĒMA

Nosacījumu sistēma (NS) izveidota, ievērojot gan ES regulējumu, gan Latvijas tradicionālo lauksaimniecības praksi un specifiskās vajadzības. NS mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības aizsargāšanu, biotopu un lauku ainavas saglabāšanu, nodrošināt ilgtspējīgu attīstību un dabas resursu – ūdens, augsnes un gaisa – efektīvu pārvaldīšanu.

Nosacījumu sistēma aptver trīs jomas: **1)** klimats un vide; **2)** sabiedrības veselība un augu veselība; **3)** dzīvnieku labturība.

Visiem atbalsta pretendentiem jāievēro 5.1. apakšnodaļā norādītās un katrai individuālajai saimniecībai saistošās:

- normatīvajos aktos noteiktās pārvaldības prasības (TANPP) un
- laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarti (LLVS)

5.2. apakšnodaļā ir detalizēts apraksts par katru LLVS. Informāciju par TANPP saistošajiem normatīvajiem aktiem skatīt TM MKN 8. pielikumā. Par iespējamiem samazinājumiem skatīt 35. nodaļā.

5.1. LLVS un TANPP veidi un Kompetentās kontroles institūcijas (KKI), kas atbildīgas par to pārbaudi

NS jomas	Kods	LLVS/ TANPP veidi	KKI
I Klimats un vide	LLVS 1	Ilggadīgo zālāju saglabāšana	LAD
	LLVS 2	Mitrāju un kūdrāju aizsardzība lauksaimniecības zemēs	
	LLVS 3	Aizliegums dedzināt rugājus vai sauso zāli	
	LLVS 4	Buferjoslas izveide gar ūdensobjektiem	VAAD
	LLVS 5	Augsnes apstrāde, kas samazina augsnes degradācijas un erozijas risku, ņemot vērā nogāzes slīpumu	LAD
	LLVS 6	Minimāls augsnes pārklājums, lai izvairītos no kailas zemes sensitīvākajos periodos	
	LLVS 7.1	Augu maiņa aramzemē (35 % no viengadīgajiem kultūraugiem aramzemē)	
	LLVS 7.2	Augu maiņa aramzemē (ne vairāk kā 3 gadus pēc kārtas vienā vietā)	
	LLVS 8.2	Dižakmeņu, aizsargājamo koku un aleju saglabāšana	
	LLVS 8.3	Aizliegums griezt dzīvžogus, cirst kokus (putnu vairošanās, ligzdošanas laikā)	
	LLVS 8.4	Invazīvu augu (latvāņu) izplatības novēršana	
	LLVS 9	Aizliegums pārveidot vai apart ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotni	
	LLVS 10	Meliorācijas sistēmu uzturēšana	
	TANPP 1	Fosfātu piesārņojuma kontrole	
TANPP 2	Ūdens resursu aizsardzība (attiecas uz īpaši jutīgajām teritorijām)	VAAD, LAD	
TANPP 3	Savvaļas putnu aizsardzība	VMD, LAD	
TANPP 4	Dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzība	LAD	
II Sabiedrības veselība un augu veselība	TANPP 5	Pārtikas nekaitīgums	PVD
	TANPP 6	Ierobežojumi hormonālas, tireostatiskas iedarbības vielu un betaagonistu lietošanā	
	TANPP 7	Augu aizsardzības līdzekļu lietošana	VAAD
	TANPP 8	Augu aizsardzības līdzekļu lietošana	
III Dzīvnieku labturība	TANPP 9	Teļu labturība	PVD
	TANPP 10	Cūku labturība	
	TANPP 11	Vispārīgās lauksaimniecības dzīvnieku labturības prasības	

5.2. Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarti

<p align="center">Labā lauksaimniecības un vides stāvokļa standarts (LLVS) – kods, nosaukums, apraksts</p>	<p align="center">Detalizēta informācija atrodama</p>
<p>LLVS 1 – Ilggadīgo zālāju saglabāšana</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem, kuru rīcībā ir zeme, kas pēdējo 5 gadu laikā no ilggadīgajiem zālājiem ir pārveidota par cita izmantojuma zemi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilggadīgo zālāju uzturēšana tiek nodrošināta valsts līmenī. • Ilggadīgie zālāji ir zeme, kurā kārtējā gadā sēj vai audzē stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus un kurā vismaz 5 iepriekšējos gadus pēc kārtas audzētas dabiski veidojušās (pašiesējušās) vai kultivētas (sētas) stiebrzāles vai citi lopbarības zālaugi, arī tad, ja šajā laikposmā zālājs bijis atjaunots, zālāju platība bija apstrādāta vai sākotnēji augušo stiebrzāļu vai zālaugu vietā ir iesētas citas stiebrzāles vai zālaugi. • Ilggadīgo zālāju īpatsvara atsaucis rādītājs ir 23,58 %, kas iegūts 2018. gada kopējo ilggadīgo zālāju platību (406 816 ha) dalot ar kopējo LIZ platību (1 725 395 ha). <p>LAD aprēķina un katru gadu līdz 20. augustam oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” publicē informāciju par:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ilggadīgo zālāju platības īpatsvaru pret LIZ platību kārtējā gadā; • ilggadīgo zālāju platības īpatsvara atsaucis rādītāja un kārtējā gada ilggadīgo zālāju platības īpatsvara attiecības izmaiņām; • ilggadīgo zālāju platību hektāros, kas atjaunojama, lai nodrošinātu, ka ilggadīgo zālāju īpatsvara rādītāja attiecība pret ilggadīgo zālāju īpatsvara attiecības rādītāju nav mazāka par 5 %. <p>Ja ilggadīgo zālāju īpatsvara atsaucis rādītāja un kārtējā gada ilggadīgo zālāju platības īpatsvara rādītāja attiecība samazinās par vairāk nekā 5 %, LAD līdz kārtējā gada 30. septembrim informēs lauksaimniekus par pienākumu LIZ platību (norādot attiecīgās platības lielumu) pārveidot par ilggadīgā zālāja platību līdz nākamā gada 15. jūnijam, ja to rīcībā ir zeme, kas pēdējo 5 gadu laikā no ilggadīgā zālāja ir pārveidota par cita lietojuma zemi. Nākamā gada Ģeotelpiskajā iesniegumā lauksaimnieks pārveidoto platību deklarē kā ilggadīgo zālāju.</p> <p>Pārveidošanas prasība neattiecas uz šādu pārveidoto saimniecības rīcībā esošas LIZ platības daļu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • platību, kas no ilggadīgā zālāja pārveidota par ilggadīgo stādījumu; • uz pusi no platības, kas pārveidota un uz kuras bija nodrošināts dzīvnieku vidējais blīvums vismaz 0,3 LielV gadā pirms tā gada, kad saimniecība pilnībā mainījusi darbības jomu no lopkopības uz augkopības nozari, likvidējot visus saimniecībā turētos lauksaimniecības dzīvniekus; • uz pusi no platības, kas pēdējo 5 gadu laikā ir pretendējusi uz tiešo maksājumu vai lauku atbilstības atbalstu gados jauniem lauksaimniekiem; • platības daļu, kura kādā no gadiem laikposmā no 2019. līdz 2022. gadam ir pieteikta MLS vai BLA un kuras statuss ir mainīts no ilggadīgā zālāja uz cita lietojuma zemi. <p>Platība, kas ir atkārtoti pārveidota par ilggadīgo zālāju vai izveidota kā ilggadīgais zālājs, uzskatāma par ilggadīgo zālāju no pirmās atkārtotas pārveidošanas vai izveidošanas dienas. Šo platību izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus, vismaz 5 secīgus gadus pēc to atkārtotas pārveidošanas vai, ja šo platību jau izmanto stiebrzāļu vai cita veida lopbarības zālaugu audzēšanai, tik gadus, cik atlikuši, lai sasniegtu 5 secīgus gadus pēc zālāja izveides gada.</p>	<p align="center">TM MKN 6.2. apakšnodaļa</p>

<p>LLVS 2 – Mitrāju un kūdrāju aizsardzība lauksaimniecības zemēs – prasība jāievēro no 2025. gada!</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem, kuru apsaimniekotajā LIZ atrodas mitrāju un kūdrāju platības</p> <p>LIZ esošu mitrāju platības un kūdrāju augsnes references slānis ir kartogrāfiski identificēts LAD lauku bloku kartē. Sākot ar 2025.gadu, ja šādas platības izmanto lauksaimnieciskajai darbībai, tad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aramzemi – dziļāk par 20 cm uzar ne biežāk kā vienu reizi 5 gados. Savukārt dziļumā līdz 20 cm aramzemi var uzart biežāk (arī katru gadu). Turklāt, ja augsnes apstrādi veic ne dziļāk par 15 cm, izmantojot kultivatoru, disku vai frēzi – lauksaimnieks var pretendēt EKO4 par minimālo augsnes apstrādi un iesūtīt ģeomarkētos fotoattēlus, izmantojot LAD mobilo lietotni • ilggadīgo zālāju platībā – zemi uzar ne biežāk kā vienu reizi piecos gados, ja to neaizliedz citi normatīvie akti, tostarp ekoloģiski jutīgo ilggadīgo zālāju jomā • nav atļauta jaunu meliorācijas sistēmu būvniecība, izņemot atsevišķos TM MKN 6.3. nodaļā norādītajos gadījumos <p>Kūdrāju augsne LIZ ir augsne, kas izmantota lauksaimnieciskajai darbībai un satur vismaz 35 % organisko vielu ne mazāk kā 40 cm biežā kūdras slānī. Kūdrāju augsnes slānis ir kartogrāfiski identificēts LAD lauku bloku kartē.</p> <p>LIZ esoši mitrāji ir lauksaimnieciskai darbībai izmantota pārmitra vai periodiski ar seklu ūdens slāni klāta palieņu pļava, zāļu vai kūdras purvu platība, kas iepriekšējā gada 31.decembrī ir kartogrāfiski identificēta LAD lauku bloku kartē, izmantojot DAP dabas datu pārvaldības sistēmas “Ozols” datus.</p>	<p>TM MKN 6.3. apakšnodaļā</p>
<p>LLVS 3 – Aizliegums dedzināt rugājus vai sauso zāli</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem</p> <p>Rugaini vai sauso zāli nededzina uz lauka, izņemot gadījumus, kad augu veselības apsvērumu dēļ ir saņemta VAAD un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta atļauja kontrolētai augu atlieku dedzināšanai uz lauka.</p>	<p>TM MKN 6.4. apakšnodaļā</p>
<p>LLVS 4 – Aizsargjoslas (buferjoslas) izveide gar ūdensobjektiem</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem, kas apsaimnieko LIZ pie ŪSIK ūdenstecēm un ūdenstilpēm, kā arī novadgrāvjiem, kas iekļauti meliorācijas kadastrā</p> <p>Aizliegts lietot mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļus (izņemot bioloģiskās saimniekošanas praksē atļautos augu aizsardzības līdzekļus) aizsargjoslās (buferjoslās), kuras atrodas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 m platā joslā gar ūdensobjektu, kas noteikts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatoru un ūdenstilpju klasifikatoru (ŪSIK) • 3 m platā joslā gar meliorācijas kadastrā iekļautajām ūdensnotekām (novadgrāvjiem) • 1 m platā joslā gar meliorācijas kadastrā iekļautajām ūdensnotekām (novadgrāvjiem), ja to sateces baseina laukums nepārsniedz 10 km² vai blakus esošā lauka slīpums nav lielāks par 10,5 % <p>Buferjoslas ir kartogrāfiski identificētas LAD lauku bloku kartē.</p>	<p>TM MKN 6.4. apakšnodaļā</p>
<p>LLVS 5 – Augsnes apstrāde, kas samazina augsnes degradācijas un erozijas risku, ņemot vērā nogāzes slīpumu</p> <p>Attiecas uz lauksaimniekiem, kuri apsaimnieko nogāzēs esošu LIZ</p> <p>Lauksaimniecības zemes daļā, kuru nogāzes garums ir vismaz 20 m, platums ir vismaz 20 m un slīpums ir lielāks par 6 grādiem (10,5 %):</p> <ul style="list-style-type: none"> • periodā no iepriekšējā gada 1. oktobra līdz kārtējā gada 15. martam nodrošina augu veģetāciju, saglabā rugaini vai lauku atstāj neapstrādātu pēc kultūraugu novākšanas; • ziemājus vai starpkultūras pēc kārtējā gada 20. septembra sēj perpendikulāri nogāzes krituma virzienam, izņemot, ja sēj izmantojot tiešās sējas vai joslu apstrādes metodi 	<p>TM MKN 6.5. apakšnodaļā</p>

<p>LLVS 6 – Minimāls augsnes pārklājums, lai izvairītos no kailas zemes sensitīvākajos periodos</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem</p> <p>Rudens un ziemas periodā no iepriekšējā gada 15. novembra līdz kārtējā gada 15. februārim</p> <ul style="list-style-type: none"> • ģpaši (nitrātu) jutīgajās teritorijās vismaz 65 % • Vidzemē un Latgalē vismaz 55 % • pārējā Latvijas teritorijā vismaz 60 % <p>no saimniecības aramzemes un ilggadīgo stādījumu platības jānodrošina augsnes pārklājums. Ja saimniecības aramzemes un ilggadīgo stādījumu platības atrodas dažādās teritorijās, katrai platības daļai piemēro attiecīgās teritorijas noteikto prasību. Tomēr, ja saimniecībā kopumā nodrošināta augstākā prasība (lielākais %), kas noteikta kādai no teritorijām, uzskatāms, ka attiecīgā prasība saimniecībā ir izpildīta.</p> <p>Augsnes pārklājumu var nodrošināt ar sētiem vai stādītiem kultūraugiem, zālaugiem vai neapstrādātām platībām pēc kultūraugu novākšanas.</p> <p>Nosakot aramzemes un ilggadīgo stādījumu platību, uz kuru attiecināma minētā prasība, tajā neieskaita dārzenus, kartupeļus un biešu platību, kurā pēc 1.septembra novākta raža un kura pēc ražas novākšanas ir aparta jeb apstrādāta un atstāta bez augu seguma.</p> <p>Ģpaši (nitrātu) jutīgās teritorijas: Ādažu novads, Bauskas novads (izņemot Valles un Kurmenes pagastus), Dobeles novads, Jelgavas novads (izņemot Jelgavu), Ķekavas novads, Mārupes novads, Olaines novads, Ropažu novads, Salaspils novads, Saulkrastu novads, Siguldas novads (izņemot Lēdurgas pagastu).</p> <p>Vidzemes (izņemot ģpaši jutīgās teritorijas) un Latgales plānošanas reģioni: Alūksnes novads, Augšdaugavas novads, Balvu novads, Cēsu novads, Gulbenes novads, Krāslavas novads, Limbažu novads, Līvānu novads, Ludzas novads, Madonas novads, Ogres novads, Priēļu novads, Rēzeknes novads, Smiltenes novads, Valmieras novads, Valkas novads, Varakļānu novads, Daugavpils, Rēzekne.</p> <p>Pārējo Latvijas plānošanas reģionu teritorijas: Aizkraukles novads, Bauskas novada Valles un Kurmenes pagasts, Dienvidkurzemes novads, Jelgava, Jēkabpils novads, Jūrmala, Kuldīgas novads, Liepāja, Rīga, Saldus novads, Siguldas novada Lēdurgas pagasts, Talsu novads, Tukuma novads, Ventspils, Ventspils novads.</p> <p>Izņēmums! Prasību piemēro, ja saimniecības aramzemes vai ilggadīgo stādījumu platība ir vismaz 1 ha!</p>	<p>TM MKN 6.5. apakšnodaļā</p>
<p>LLVS 7.1 – Augu maiņa aramzemē (35 % no viengadīgajiem augiem aramzemē); LLVS 7.2 – Augu maiņa aramzemē (ne vairāk kā 3 gadus pēc kārtas vienā vietā)</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem, uz kuriem neattiecas kāds no izņēmumiem</p> <p>LLVS 7.1 Jānodrošina viengadīgo kultūraugu augu maiņa kārtējā gadā vismaz 35 % no kārtējā gada saimniecības aramzemes platības, kurā kārtējā vai iepriekšējā gadā audzēts viengadīgais kultūraugs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • “35 %” daļu rēķina no kārtējā gada aramzemes platības, kuru kārtējā un iepriekšējā gadā neaizņēma zālāji, lopbarības zālaugi, daudzgadīgie augi vai papuve; • “kultūraugs” ir atšķirīgas ģints kultūraugs, kas pieder pie kādas no krustziežu, nakteņu, ķirbjaugu, tauriņziežu un balandu dzimtām (skat. TM MKN 12. pielikumā); • ziemāji un vasarāji uzskatāmi par atšķirīgiem kultūraugiem, pat tad, ja tie pieder vienai ģintij. <p>LLVS 7.2 Viengadīgo kultūraugu vienā un tajā pašā laukā nedrīkst audzēt vairāk kā 3 gadus pēc kārtas. Kultūraugu audzēšanas secīguma uzskaiti uzsāk ar 2022. gadu.</p> <p>Izņēmums! Kukurūzu var audzēt ilgāk nekā 3 gadus pēc kārtas, ja, sākot ar 2025. gadu, katru gadu kukurūzas laukā iesēj zālāju pasēju vai pēc kukurūzas novākšanas audzē starpkultūru. Zālāju pasēju iesēj ne vēlāk kā jūlijā, un to saglabā vismaz līdz nākamā gada 1. martam.</p> <p>Izņēmums! Prasību nepiemēro, ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aramzemes platība nepārsniedz 10 ha; • vairāk nekā 75 % no atbalstītajām LIZ ir ilggadīgie zālāji vai ir aramzemes platība, ko izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus; • vairāk nekā 75 % no aramzemes izmanto, lai audzētu stiebrzāles, lopbarības zālaugus, pākšaugus, zemi atstāj papuvē vai izmanto zaļmēslojuma audzēšanai; • platības ir bioloģiski sertificētas un tās izmanto bioloģiskajai ražošanai. 	

<p>LLVS 8.2 – Dižakmeņu, aizsargājamo koku un aleju saglabāšana</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem</p> <p>Saglabā un nepieļauj dabas pieminekļu – dižakmeņu, aizsargājamo koku un aleju – iznīcināšanu vai bojāšanu, ja tie aizsargājami saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu.</p>	<p>TM MKN 6.8. apakšnodaļā</p>
<p>LLVS 8.3 – Aizliegums griezt dzīvžogus, cirst kokus (putnu vairošanās, ligzdošanas laikā)</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem</p> <p>Neveic dzīvžogu un koku ciršanu un griešanu laika periodā no 15. marta līdz 31. jūlijam (izņemot ilggadīgos stādījumus) platībās, kas atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, un no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam – pārējās teritorijās.</p>	<p>TM MKN 6.8. apakšnodaļā</p>
<p>LLVS 8.4 – Invazīvu augu (latvāņu) izplatības novēršana</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem</p> <p>Nodrošina, ka LIZ platībā esošie invazīvie latvāņu ģints augi ir nopļauti pirms tiem veidojas ziedkopas.</p>	<p>TM MKN 6.8. apakšnodaļā</p>
<p>LLVS 9 – Aizliegumu pārveidot vai apart ilggadīgos zālājus, kas ir ekoloģiski jutīgi ilggadīgi zālāji</p> <p>Attiecas uz tiem lauksaimniekiem, kuri apsaimnieko ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotni</p> <p>Aizliegts pārveidot vai apart ilggadīgo zālāju platības, kas ir atzītas par ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotni.</p> <p>Aizliegumu pārveidot vai apart 2025. gadā piemēro tām ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotņu ilggadīgo zālāju platībām, kuras pēc situācijas 2024. gada 31. decembrī ir kartogrāfiski identificētas LAD lauku bloku kartē, izmantojot Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmas “Ozols” datus.</p> <p>ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotņu ilggadīgo zālāju platības, kuras LAD lauku bloku kartē pirmo reizi publicētas 2025. gadā līdz 1. februārim – ja lauksaimnieks ir pārveidojis vai aparis zālāja platības pirms tās pirmo reizi publicētas LAD lauku bloku kartē 2025. gadā (līdz 1. februārim) kā ES nozīmes zālāju biotops vai putnu dzīvotne ilggadīgajā zālājā, lauksaimniekam līdz 2025. gada 1. aprīlim bija rakstiski jāinformē DAP. Šajā gadījumā DAP atkārtoti izvērtē ilggadīgā zālāja statusu un, nepieciešamības gadījumā, precizēs robežas.</p> <p>Ja platība, kurai ir noteikts ES nozīmes zālāju biotops vai putnu dzīvotnes ilggadīgā zālāja statuss, ir uzarta vai pārveidota par cita lietojuma zemi, lauksaimniekam tā jāpārveido atpakaļ par ilggadīgo zālāju līdz nākamā gada 15. jūnijam.</p>	<p>TM MKN 6.9. apakšnodaļā</p>
<p>LLVS 10 – Meliorācijas sistēmu uzturēšana</p> <p>Attiecas uz visām saimniecībām, kuru atbildībā atrodas meliorācijas sistēmas</p> <p>LIZ īpašnieks vai tiesiskais valdītājs (lietotājs) nodrošina šādu meliorācijas sistēmu uzturēšanu un zemes mitruma režīma regulēšanu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ūdensnoteku un novadgrāvju gultnēs novāc kokus un krūmus, to atvases nopļauj vismaz 1 reizi divos gados, izvāc grunts ieskalojumus, sadzīves atkritumus, kritušus kokus, piesērējumus un citus elementus, kas kavē meliorācijas sistēmas funkcionēšanu un traucē ūdens plūsmu gultnē; • drenu sistēmā drenu akas nosedz ar vāku, iztīra drenu akas piesērējumu, kā arī drenu kolektoru iztekas no sanesumiem un novāc kokaugus ap drenu kolektoru iztekām vismaz 5 m attālumā uz katru pusi no iztekas. 	<p>TM MKN 6.9. apakšnodaļā</p>

5.3. Detalizēti par LLVS 7.2 prasības izpildi no 2025. gada

LLVS 7.2 nosaka, ka viengadīgo kultūraugu vienā un tajā pašā vietā (laukā) aramzemē audzēt ne vairāk kā 3 gadus pēc kārtas. Prasību var izpildīt, ja katrā ceturtajā gadā attiecīgajā aramzemes laukā audzēt citu kultūraugu. Atkāpe no prasības ir vienīgi attiecībā uz kukurūzu – ja kukurūzu vienā vietā plāno audzēt vairāk nekā 3 gadus pēc kārtas, tad LLVS 7.2 prasību uzskatīs par izpildītu, ja, sākot ar 2025. gadu, katru gadu kukurūzu sēs ar zālāju pasēju (iesēj ne vēlāk kā jūlijā un saglabā vismaz līdz nākamā gada 1. martam) vai pēc kukurūzas novākšanas ierīkos starpkultūru. Zemāk skatīt **5.1. tabulas** piemērus, kad prasība ir un kad nav izpildīta.

Prasība ir izpildīta

Prasība nav izpildīta

5.1. tabula. Piemēri LLVS 7.2 prasības izpildei

NPK	2022. gads	2023. gads	2024. gads	2025. gads	2026. gads	2027. gads	2028. gads ¹⁾	2029. gads ¹⁾
1.	Kukurūza	Kukurūza	Kukurūza	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra ²⁾	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra
2.	Kukurūza	Kukurūza	Kukurūza	Cits kultūraugs	Kukurūza	Kukurūza	Kukurūza	Cits kultūraugs
3.	Cits kultūraugs	Kukurūza	Kukurūza	Kukurūza ³⁾	Kukurūza	Kukurūza	Kukurūza	Cits kultūraugs
4.	Cits kultūraugs	Cits kultūraugs	Cits kultūraugs	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra ²⁾	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra
5.	Cits kultūraugs	Cits kultūraugs	Cits kultūraugs	Kukurūza ³⁾	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra
6.	Kukurūza	Kukurūza	Kukurūza	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra ²⁾	Kukurūza ³⁾	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra	Kukurūza + zālāju pasēja VAI starpkultūra

¹⁾ prasības izpilde, ja nākamajā plānošanas periodā turpinās šāds nosacījums

²⁾ no 2025. gada katru gadu kukurūza jāaudzē ar zālāja pasēju vai starpkultūru, ja plāno kukurūzu vienā vietā (laukā) audzēt ilgāk nekā 3 gadus pēc kārtas

³⁾ neatkarīgi no tā, kas konkrētajā laukā audzēts iepriekšējos gados, ja, sākot ar 2025. gadu, iesēj kukurūzu bez zālāja pasēja vai pēc tās novākšanas neiesēj starpkultūru – turpmākajos gados var būt samazinājums par LLVS 7.2 neizpildi

Lai nebūtu NS samazinājuma, jāizpilda gan LLVS 7.1, gan LLVS 7.2 prasība. Ja neizpilda vienu vai abas prasības, NS piemēro lielāko no abiem samazinājumiem (skat. 5.2. tabulu).

5.2. tabula. Piemērs NS samazinājumam par LLVS 7.1 un LLVS 7.2 prasības izpildi 2025. gadā

Kopējā saimniecības aramzeme ar viengadīgajiem kultūraugiem	LLVS 7.1 (augu maiņa kārtējā gadā 35% no viengadīgajiem kultūraugiem aramzemē)			NS samazinājums par LLVS 7.1	LLVS 7.2 (viengadīgo kultūraugu audzēšana ne vairāk kā 3 gadus pēc kārtas vienā vietā)			NS samazinājums par LLVS 7.2	Kopējais NS samazinājums ²⁾ (piemēro lielāko samazinājumu no LLVS 7.1 un LLVS 7.2)
	Prasība	Izpilde	Neizpilde		Prasība	Izpilde	Neizpilde		
20 ha ¹⁾ (k.k. 742)	7 ha (35 %)	0 ha (0 %)	7 ha (100 %)	5 %	20 ha (100 %)	20 ha (100 %)	NAV	NAV	5 %

¹⁾ 2022., 2023., 2024. gadā tajā pašā vietā (laukā) deklarēts k.k. 741 "Citur neminēta kukurūza"

²⁾ ja neatbilstība atkārtosies vienu reizi 3 secīgos gados konstatētās neatbilstības samazinājuma % reizinās ar 3, bet samazinājums nepārsniedz 10 %. Savukārt nākamajā atkārtotās reizē samazinājums būs vismaz 15 % apmērā no visiem maksājumiem

Kā EPS 2025. gadā Ģeotelpiskajā iesniegumā pareizi deklarēt kukurūzu?

k.k. 791 "Kukurūza biogāzes ieguvei" – ja kukurūzu audzē biogāzei, kuru 2025. gadā nesēj ar zālāju pasēju, kā arī pēc tās novākšanas 2025. gadā nesēj starpkultūru

k.k. 741 "Citur neminēta kukurūza" – ja audzē cita izmantošanas veida kukurūzu (neaudzē biogāzei), kuru 2025. gadā nesēj ar zālāju pasēju, kā arī pēc tās novākšanas 2025. gadā nesēj starpkultūru

k.k. 742 "Citur neminēta kukurūza ar starpkultūru" – ja audzē cita izmantošanas veida kukurūzu (neaudzē biogāzei) un pēc tās novākšanas 2025. gada sēj starpkultūru

k.k. 743 "Citur neminēta kukurūza ar zālāju pasēju" – ja audzē cita izmantošanas veida kukurūzu (neaudzē biogāzei), ko 2025. gadā iesēj ar zālāju pasēju

Svarīgi!

LLVS 7.1 prasības izpildei k.k. 791, k.k. 741, k.k. 742 un k.k. 743 – uzskata par vienu kultūraugu, t.i., ja Ģeotelpiskajā iesniegumā būs deklarēti šie četri k.k., uzskatīs, ka saimniecībā ir tikai viens kultūraugs.

LLVS 7.2 prasības izpildei tikai k.k. 791 un k.k. 741 uzskata par vienu kultūraugu, bet k.k. 742 un k.k. 743 katru uzskata par atsevišķu kultūraugu.

6. SOCIĀLO NOSACĪJUMU SISTĒMA

No 2025. gada 1. janvāra ir ieviesta sociālo nosacījumu sistēma, lai nodrošinātu saikni starp atbalsta maksājumu saņemšanu un atbilstību jau spēkā esošām prasībām darba tiesībās un nodarbinātībā.

Sociālo nosacījumu sistēma ir ieviesta, lai nodrošinātu lauksaimniecībā nodarbināto darba apstākļu ievērošanu. Tās uzdevums ir veicināt lauksaimnieku motivāciju ievērot šo prasību izpildi sabiedrības interesēs, lai pretī saņemtu atbalsta maksājumus.

Sociālo nosacījumu sistēma attiecas uz lauksaimniekiem – darba devējiem, kuri saņem tiešos maksājumus vai lauku attīstības pasākumu (izņemot NIM) atbalstu. Sociālo nosacījumu sistēma ietver darba devēja pienākumus saskaņā ar tiesību aktiem.

Tāpat ir izveidota sociālo nosacījumu kontroles un sankciju sistēma ar efektīvu un samērīgu atbalsta samazinājumu sistēmu. Ja tiks konstatētas neatbilstības minēto nosacījumu vai pienākumu izpildē, atbalsta saņēmējiem tiks piemērots atbalsta samazinājums.

Valsts uzraudzība un kontrole darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā ir Valsts darba inspekcijas galvenā funkcija. Ja Valsts darba inspekcija konstatēs neatbilstības TM MKN 8.¹ pielikumā noteiktajām sociālo nosacījumu sistēmas prasībām, tā informēs LAD par neatbilstībām.

Pamatojoties uz saņemtajiem datiem, LAD piemēros atbalsta samazinājumu maksājumiem tiem atbalsta iesniegumiem, kurus atbalsta saņēmējs būs iesniedzis tā kalendārā gada laikā, kad konstatēta neatbilstība vai pārkāpums.

Atbalsta samazinājumi saistībā ar sociālo nosacījumu sistēmu tiks piemēroti par neatbilstībām, kuras konstatētas, sākot no 2025. gada 1. janvāra.

6.1. tabula. Sociālo nosacījumu sistēmas prasības

I. Pārredzami un paredzami darba apstākļi	
1.	Darba līgums jānoslēdz rakstveidā pirms darba uzsākšanas
2.	Jāievēro darba tiesiskās attiecības regulējošie normatīvo akti
II. Pasākumi, ar ko mudina uzlabot darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību	
3.	Darba devējam jānodrošina: <ul style="list-style-type: none">darba vides iekšējā uzraudzība uzņēmumā un darba vides riska novērtēšanadarba aizsardzības sistēmas organizēšana un darba aizsardzības pasākumu plāna izstrāde
4.	Darba devējam jānodrošina nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanu un jāveic to uzskaiti
5.	Darba devējam jānodrošina, lai ikviens nodarbinātais saņemtu instruktažu un tiktu apmācīts darba aizsardzības jomā, kas tieši attiecas uz viņa darba vietu un darba veikšanu
6.	Darba devējs: <ul style="list-style-type: none">ir atbildīgs par nodarbināto drošību un veselību darbānodrošina, lai ikviens nodarbinātais saņemtu instruktažu un tiktu apmācīts darba aizsardzības jomā, kas tieši attiecas uz viņa darba vietu un darba veikšanuuzņēmumā nodrošina pasākumus, kas nepieciešami pirmās palīdzības sniegšanai, bīstamo iekārtu avārijas seku ierobežošanai vai likvidēšanai, ugunsdzēsšanai, nodarbināto un citu personu evakuēšanainodrošina aizsardzību pret nopietnām un tiešām briesmām
III. Obligātās drošības un veselības aizsardzības prasības, kad darba ņēmēji lieto darba aprīkojumu	
7.	Darba devējam jāievēro darba aprīkojuma ražotāja pievienotā instrukcija un tehniskā dokumentācija, lai nodrošinātu nodarbināto drošībai un veselībai nekaitīgu darba aprīkojuma lietošanu

7. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠAIS IENĀKUMU PAMATATBALSTS (ISIP)

Nosacījumi atbalsta saņemšanai	Lauksaimniekam: <ul style="list-style-type: none"> • jāatbilst aktīva lauksaimnieka nosacījumiem • jāveic lauksaimnieciskā darbība Piesakoties MLS, lauksaimniekam nav tiesību pieteikties ISIP!
Nosacījumi ISIP pieteiktajai platībai	ISIP var saņemt par platību, kas: <ul style="list-style-type: none"> • atbilst LIZ kritērijiem un nosacījumiem (skat. 3.2. un 3.7. apakšnodaļu) • ir lauksaimnieka īpašumā vai tiesiskajā valdījumā (lietošanā) 15.06.2025. (skat. 3.1. apakšnodaļu) • ir vismaz 1 ha, bet katra to veidojošā lauka platība ir vismaz 0,1 ha un minimālais lauku bloka lielums ir 0,3 ha. Atbalstu par kaņepju platībām var saņemt, ja ievēroti papildu nosacījumi (skat. 3.6. apakšnodaļu).

Platībām, kas atrodas **Alūksnes, Augšdaugavas, Balvu, Cēsu, Gulbenes, Krāslavas, Ludzas, Madonas, Rēzeknes, Smiltenes un Valkas novadā** piemēro palielinātu ISIP pamatlikmi (novadi, kuros veģetācijas perioda ilgums ir īsāks par 195 dienām un LIZ kvalitatīvais vērtējums ir mazāks nekā 38 balles vai kuri robežojas ar valstīm, kas nav ES dalībvalstis).

8. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠAIS PĀRDALOŠAIS IENĀKUMU PAPILDATBALSTS (PAR)

Lai veicinātu proporcionālu atbalsta sadalījumu par labu mazākām un vidēji lielām saimniecībām ar zemākiem ienākumiem, par ISIP atbalsttiesīgo platību no 3,01 līdz 100 ha automātiski tiek piešķirts Ilgtspēju sekmējošais pārdalošais ienākumu papildatbalsts.

Platība	2025. gada provizoriskās likmes
1 – 3,00 ha	nemaksā
3,01 – 30,00 ha	55 EUR/ha
30,01 – 100,00 ha	12 EUR/ha
virs 100 ha	nemaksā

9. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠĀ IENĀKUMU PAMATATBALSTA MAKSĀJUMA MAKSIMUMA NOTEIKŠANA UN SAMAZINĀJUMS

Attiecas uz saimniecībām, kurās LIZ ir vairāk nekā 1 020 ha	ISIP summai, kuru lauksaimniekam kalendārajā gadā paredzēts piešķirt, piemēro maksājuma maksimumu – par 100 % samazinot to ISIP summas daļu, kas pārsniedz 100 000 EUR. Pirms ISIP maksājuma maksimuma piemērošanas pēc lauksaimnieka pieprasījuma no ISIP summas var atskaitīt iepriekšējā kalendārajā gadā izmaksāto ar lauksaimniecisko darbību saistīto darba algu un tai piemēroto algas nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.
--	--

Lai nodrošinātu minēto atskaitījumu veikšanu, lauksaimniekam **līdz 2025. gada 1. oktobrim** LAD EPS jāiesniedz aizpildīta deklarācija (excel formātā) par iepriekšējā gadā izmaksātajām darba algām, kas saistītas ar lauksaimniecisko darbību (skat. LAD tīmekļvietnē sadaļā *Atbalsta veidi/Platību maksājumi/Rokasgrāmatas un veidlapas*)

Ja lauksaimnieks nodarbojas gan ar lauksaimniecisko, gan nelauksaimniecisko darbību, kārtojot grāmatvedību, jāuzskaita atsevišķi visu nodarbināto lauksaimnieciskajai un nelauksaimnieciskajai darbībai, kā arī saimniecības pārvaldības un pamatdarbības atbalsta funkciju izpildei veltīto darba laiku stundās, aprēķināto darba algu, tostarp piemēroto algas likmi un faktiski izmaksāto darba algu, kā arī algas nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

10. MAKSĀJUMS MAZAJIEM LAUKSAIMNIEKIEM (MLS)

Ikgadējs maksājums 500 EUR/gadā par saimniecību aizstāj visus pārējos tiešos maksājumus.

MLS var pieteikties katru gadu un nav jāsauglabā noteikta references platība. Tās lielums gadu no gada var atšķirties, bet jāsauglabā noteiktās minimālās prasības par platību (skat. zemāk nosacījumus MLS platībai).

Nosacījumi pretendētam	<ul style="list-style-type: none">• atbilst aktīva lauksaimnieka statusam un veic lauksaimniecisko darbību• lauksaimnieks nav radījis mākslīgus apstākļus priekšrocību gūšanai no MLS• jāievēro Nosacījumu sistēmas un Sociālo nosacījumu sistēmas prasības
Nosacījumi MLS platībai	<ul style="list-style-type: none">• kopējā pieteiktā platība atbilst atbalsttiesīgas LIZ kritērijiem un ir vismaz 1 ha, bet katra to veidojošā lauka platība ir vismaz 0,1 ha un minimālais lauku bloka lielums ir 0,3 ha• pieteiktā platība ir lauksaimnieka īpašumā vai tiesiskajā valdījumā (lietošanā) 15.06.2025.
Papildu iesniedzamie dokumenti	Ja lauksaimnieks piesakās MLS pirmo reizi, kā arī līdz šim nebija pieteicis tiešajiem maksājumiem, tad, aizpildot Ģeotelpisko iesniegumu, papildus jāapliecina, ka saimniecības izveides mērķis ir lauksaimnieciskā darbība un nav mākslīgi radīti apstākļi priekšrocību gūšanai no MLS
Ierobežojumi attiecībā uz citiem atbalstiem	Lauksaimnieks, kas piesakās MLS, nevar saņemt citus tiešos maksājumus, bet var pretendēt atbalstam Lauku attīstības pasākumos

Mākslīgie apstākļi

Tiks uzskatīts, ka lauksaimnieks nav radījis mākslīgus apstākļus, ja ir piemērojams viens no šādiem nosacījumiem:

- 2025. gadā Ģeotelpiskajā iesniegumā deklarētā LIZ platība ir vismaz 4 ha;
- summa, ko lauksaimnieks būtu tiesīgs saņemt par 2025. gadu no citiem tiešajiem maksājumiem, kas nav MLS, būtu vismaz 400 EUR (ja viņš nebūtu pieteicies MLS);
- saimniecība, kura piesaka LIZ platību MLS maksājumam, iegūta pārdošanas vai nomas ceļā (pārņemot visu saimniecību kopumā, nevis daļēji);
- saimniecība vai tās daļa, kura piesaka MLS maksājumam, iegūta mantojuma ceļā;
- saimniecība izveidota ar tiesas spriedumu.

11. IENĀKUMU PAPILDATBALSTS GADOS JAUNIEM LAUKSAIMNIEKIEM (JAL)

Ienākumu papildatbalstu gados jauniem lauksaimniekiem (JAL) var saņemt gan fiziskas personas, gan juridiskas personas par savas pirmās lauku saimniecības (t.sk. pārņemtās) platību, kas nepārsniedz 150 ha un ir atbalsttiesīga ISIP.

Gados jauna lauksaimnieka nosacījumi:

neatkarīgi no juridiskās formas, kādā piesakās JAL, atbilstību nosacījumiem vērtē fizisko personu līmenī. Ja JAL piesakās juridiska persona, šī uzņēmuma kontrolējošai personai vai personām jāatbilst gados jauna lauksaimnieka nosacījumiem.

Gados jauns lauksaimnieks:	<ul style="list-style-type: none"> • fiziska persona, kura nav vecāka par 40 gadiem gadā, kad pirmo reizi piesakās JAL, t.sk. ar kontrolē esošu juridisku personu • lauku saimniecības īpašnieks kontrolē saimniecības lēmumus gadā, kad piesakās JAL • ir ieguvis izglītību lauksaimniecības jomā vismaz līdz 1. augustam gadā, kad pirmo reizi piesakās un tiek apstiprināts JAL (nosacījumus skat. zemāk pie <i>Lauksaimnieka izglītība</i>)
-----------------------------------	--

Pieteikšanās JAL / izmaksas ilgums:

Kur/ kā jāpiesakās	Maksimālais JAL izmaksas ilgums/ nosacījumi
EPS jāiesniedz Ģeotelpiskais iesniegums, atzīmējot, ka piesakās JAL	<p style="text-align: center;">5 gadi</p> <ul style="list-style-type: none"> • sākot no pirmās apstiprināšanas JAL, bet ne ilgāk par 2027. gadu, un ar nosacījumu, ka JAL pirmo reizi pieteikts un apstiprināts vismaz 5 gadu laikā pēc pirmās lauku saimniecības dibināšanas • ja JAL piešķirts pirms 2023. gada, tad JAL var saņemt līdz noslēdzas 5 gadu periods, skaitot no pirmā piešķiršanas gada • JAL 5 gadu izmaksas periodā tiks ieskaitīti arī tie gadi, kad JAL nav pieteikts vai ir noraidīts

Kritēriji, pēc kuriem nosaka pirmās saimniecības dibināšanas faktu:

Uzskatāms, ka pirmā saimniecība ir dibināta tad, kad fiziska persona vai tās kontrolē esoša juridiskā persona veic kādu no šādām darbībām:		
↓	↓	↓
iesniedz iesniegumu valsts vai ES atbalsta lauksaimniecībai saņemšanai	deklarē lauksaimnieciskās darbības ieņēmumus VID	reģistrē LAD lauksaimniecības dzīvniekus, kuru skaits atbilst vismaz 3 nosacītajām liellopu vienībām attiecīgā gada 1. janvārī, 1. aprīlī, 1. jūlijā vai 1. oktobrī
Vecākais gads, kurā veikta kāda no 3 darbībām, ir “pirmās saimniecības dibināšanas gads”		

Pirmās saimniecības pārņemšanas gadījumi:

ja kārtējā gadā JAL nav pieteikta lauksaimnieka pirmā saimniecība, tiek izvērtēta saistība starp viņa pirmo saimniecību un saimniecību, ar kuru kārtējā gadā piesakās JAL. Šādos gadījumos pārbaudīs, vai JAL pieteikto saimniecību var uzskatīt par lauksaimnieka pirmās saimniecības turpinājumu.

Par pirmās saimniecības turpinājumu tiek uzskatīta saimniecība, kas izveidota:		
MAINOT pirmās dibinātās saimniecības juridisko statusu FP → JP JP → FP JP → JP	UN	<p>PĀRŅEMOT pirmās saimniecības īpašumā vai tiesiskajā valdījumā (lietošanā) esošo LIZ, un ar nosacījuma, ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tiek likvidēta tā juridiskā persona, kas pārvaldīja pirmās dibinātās saimniecības LIZ, vai ne vēlāk kā dienu pirms pieteikšanās JAL tiek uzsākts saimniecības likvidācijas process, kas pabeigts ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 15. oktobrim • fiziskā persona, kura pārvaldīja pirmās saimniecības LIZ, nepiesakās valsts vai ES atbalstam lauksaimniecībai

Kontroles nosacījumi juridiskajai personai

lai juridiskā persona 2025. gadā varētu pretendēt JAL, tās kontrolējošai personai/personām – gados jaunajam/iem lauksaimniekam/lauksaimniekiem – ir jānodrošina šīs juridiskās personas kontrole vismaz periodā no dienas, kad ar 2025. gada Ģeotelpisko iesniegumu piesakās JAL, līdz kārtējā gada 1. oktobrim.

Ja kontroli nodrošina gados jauna lauksaimnieka nosacījumiem atbilstoša/as:	Nosacījumi, kuriem jābūt izpildītiem 2025. gadā vismaz periodā no pieteikšanās dienas JAL līdz 1.oktobrim (bez pārtraukuma):	
	kapitālsabiedrībā	zemnieku saimniecībā
viena persona	pieder <u>vairāk par 50 %</u> un ir paraksta tiesības	ir vienīgais paraksttiesīgais īpašnieks
vairākas personas	katrai pieder <u>vismaz 20 %</u> un visiem kopā <u>vairāk par 50 %</u> , un katrai ir paraksta tiesības	ir vienīgie paraksttiesīgie īpašnieki (kontrole jānodrošina vienīgi kopā ar JAL nosacījumiem atbilstošām personām)

Lai JAL saņemtu juridiska persona, kuru pārvalda cita juridiska persona, tad ikvienai fiziskajai personai šajā kontrolējošajā juridiskajā personā jāatbilst JAL nosacījumiem.

Izmaiņas juridiskās personas kontrolē:

ja turpmākajos gados kāds no gados jaunajiem lauksaimniekiem vairs nekontrolē juridiskās personas lēmumus, uzskatāms, ka tos kontrolē pārējie gados jaunie lauksaimnieki (arī jaunpienākušie), ja kārtējā gadā vismaz periodā no JAL pieteikšanās dienas līdz 1. oktobrim tajā ir palicis vismaz viens gados jaunais lauksaimnieks, kas kontrolēja juridisko personu gadā, kad tā pirmo reizi tika apstiprināta JAL.

Lauksaimnieka izglītība:

prasība par izglītību lauksaimniecības jomā ir spēkā no 2023. gada, t.i., piesakoties JAL pirmo reizi, sākot ar 2023.gadu, atbalsta pretendentiem ir nepieciešama izglītība lauksaimniecības jomā.

2025. gadā prasība attiecas vienīgi uz tiem atbalsta pretendentiem, kuriem JAL pirmo reizi tiks apstiprināts, pamatojoties uz 2025.gada Ģeotelpisko iesniegumu (iepriekš JAL nav saņemts).

JAL ir piešķirts pirms 2023. gada
(piesakās JAL 2025. gadā)

- izglītības prasība **neattiecas**
- var turpināt saņemt JAL atlikušos gadus, skaitot no pirmā JAL piešķiršanas gada, bet kopā ne vairāk par 5 gadiem

JAL nav piešķirts pirms 2025. gada
(piesakās JAL 2025. gadā)

- izglītības prasība **attiecas**
- **līdz 2025. gada 1. augustam jābūt:**
 - iegūtai augstākajai vai vidējai profesionālajai izglītībai lauksaimniecībā (t.sk. var būt uzsāktas mācības) **VAI**
 - apgūtiem lauksaimniecības priekšmetiem 320 stundu apjomā, mācoties augstākās vai vidējās profesionālās lauksaimniecības izglītības programmā **VAI**
 - apgūtiem lauksaimniecības zināšanu pamatkursiem vismaz 160 stundu apjomā
- **atbalsta pretendentiem jāiesniedz LAD:**
 - apliecināšanu dokumentu fotokopijas un mācību programmu vai mācību iestādes izsniegtu izziņu, kurā ir norādīts apgūto lauksaimniecības mācību priekšmetu stundu skaits. Ja iegūtas vairākas augstākās vai profesionālās izglītības, visos izglītību apliecinātajos dokumentos norādīto lauksaimniecības mācību priekšmetu stundu skaitu summē.
 - ja ir apgūti lauksaimniecības zināšanu pamatkursi, jāiesniedz fotokopijas apliecinājumam par kursu pabeigšanu ar tajās norādītu kursu stundu skaitu.

12. KLIMATISKĀS UN VIDISKĀS SHĒMAS – EKOSHĒMAS

Atbalsta pretendents	aktīvs lauksaimnieks, kas nodarbojas ar lauksaimniecisko darbību
EKO atbalstam tiesīgā platība	atbalsttiesīga ISIP saņemšanai (vismaz 0,1 ha)

13. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR VIDEI UN KLIMATAM LABVĒLĪGU LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO1)

Var pretendēt	Konvencionālās vai daļēji bioloģiskās (visa platība nav sertificēta) saimniecības
Atbalsttiesīgie kultūraugi (skatīt 37.nodaļā)	<ul style="list-style-type: none"> • graudaugi (t.sk. kukurūza), šķiedraugi, rapsis, ripsis, dārzeni, zemenes, arbūzi un melones, kartupeļi, pākšaugi, garšaugi un ārstniecības augi • ilggadīgo stādījumu platības (izņemot īscirtmeta atvasāju platības)
Nosacījumi atbalsta saņemšanai	<p><u>Aramzeme:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • jānodrošina kultūraugu dažādošana visā saimniecības aramzemē kārtējā gadā • periodā no 15.11.2024. līdz 15.02.2025. aramzemē bija augsnes segums <p><u>Ilggadīgie stādījumi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • periodā no 15.11.2024. līdz 15.02.2025. augsnes segums bija visās EKO1 pieteikto ilggadīgo stādījumu rindstarpās <p>EKO1 var saņemt par tām ilggadīgo stādījumu platībām, kurās augsnes seguma prasība izpildīta norādītajā periodā!</p>

14. AGROEKOLOĢIJAS PRAKSES BIOLOĢISKĀS SAIMNIECĪBĀS (EKO7)

Var pretendēt	Bioloģiskās saimniecības, ja visa platība ir sertificēta*
Atbalsttiesīgie kultūraugi (skatīt 37.nodaļā)	<p>EKO7 var saņemt par visiem saimniecībā audzētajiem kultūraugiem (izņemot īscirtmeta atvasāju platību).</p> <p>Par ilggadīgo zālāju, t.sk. BDUZ 0. klases zālāju (k.k. 710) un aramzemē sēto zālāju (k.k. 720) platībām EKO7 var saņemt, ja nodrošina dzīvnieku vidējo blīvumu ganību sezonā kārtējā gadā no 15. maija līdz 15. septembrim vismaz 0,3 LielV/ha (t.sk. arī bites)</p> <p>Atkāpe no prasības! Dzīvnieku blīvuma prasība nav attiecināma uz ES nozīmes zālāju biotopiem vai putnu dzīvotnēm, kā arī zālājiem, ko izmanto savvaļas augu ievākšanai (līdz 20 ha)</p>
Nosacījumi atbalsta saņemšanai	<p><u>Aramzeme:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • jānodrošina kultūraugu dažādošana visā saimniecības aramzemē kārtējā gadā • periodā no 15.11.2024. līdz 15.02.2025. aramzemē ir bijis augsnes segums <p><u>Ilggadīgie stādījumi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • periodā no 15.11.2024. līdz 15.02.2025. augsnes segums ir bijis visās EKO7 pieteikto ilggadīgo stādījumu rindstarpās <p>EKO7 var saņemt par tām ilggadīgo stādījumu platībām, kurās augsnes seguma prasība izpildīta norādītajā periodā!</p>

* Sertificējošās iestādes: SIA "Sertifikācijas un testēšanas centrs" Bioloģiskās lauksaimniecības sektors, biedrības "Vides kvalitāte" sertifikācijas institūcija "Vides kvalitāte", SIA "Sertifikācijas centrs" Bioloģiskās lauksaimniecības nodaļa

EKO1 un EKO7 ir vienādas prasības par kultūraugu dažādošanu un augsnes segumu periodā no 15.11.2024. līdz 15.02.2025., tāpēc 15. nodaļa ir saistoša abām ekoshēmām – gan EKO1, gan EKO7.

15. PRASĪBAS EKO1 UN EKO7

15.1. Kultūraugu dažādošanas prasība aramzemē EKO1 un EKO7

Viena no EKO1 un EKO7 prasībām ir kultūraugu dažādošanas prasība. Šīs prasības izpildei lauksaimniekam atkarībā no saimniecības aramzemes lieluma jāaudzē noteikts skaits atsevišķu kultūraugu, ievērojot to proporcijas (skat. 15.1. tabulu).

Atsevišķu un Latvijā izplatītāko kultūraugu saraksts ir atrodams TM MKN 12. pielikumā. Kultūraugu dažādošanas prasības izpildei par vienu atsevišķu kultūraugu ir uzskatāmi:

- **atšķirīgas ģints kultūraugs**, kas noteikts kultūraugu botāniskajā klasifikācijā. Piemēram, mieži (*Hordeum*) un kvieši (*Triticum*);
- **atšķirīgas kultūraugu sugas**, kas pieder pie kādas no: 1) krustziežu (*Brassicaceae*), 2) nakteņu (*Solanaceae*), 3) ķirbju (*Cucurbitaceae*), 4) tauriņziežu (*Leguminosae*) vai 5) balandu (*Chenopodiaceae*) dzimtām. Piemēram, par diviem atsevišķiem kultūraugiem uzskatāmi kartupeļi un tomāti, jo tie abi pieder nakteņu dzimtai, bet katrs pieder atšķirīgai sugai;
- **ziemāji un vasarāji**. Tos uzskata par atšķirīgiem kultūraugiem, pat ja tie pieder pie vienas ģints. Piemēram, ja saimniecībā audzē gan vasaras, gan ziemas kviešus, tad uzskatāms, ka saimniecībā tiek audzēti divi kultūraugi;
- **papuve**;
- **stiebrzāles vai citi lopbarības zālaugi** (tīrsējā vai maisījumos). Piemēram, tauriņzieži vai stiebrzāles sētas tīrsējā (t.sk. sēklas ieguvei). Ja audzē savstarpējos maisījumos un augsekā ir ne vairāk kā 5 gadus, tie uzskatāmi par aramzemē sētajiem zālājiem (k.k. 720).

Jebkurš maisījums neatkarīgi no tajā iekļauto kultūraugu skaita ir uzskatāms par vienu atsevišķu kultūraugu.

15.1. tabula. Kultūraugu proporcijas aramzemē kultūraugu dažādošanas prasības izpildei

Aramzemes platība	Prasītais kultūraugu skaits aramzemē	Galvenais kultūraugs ¹ aramzemē	2 galvenie kultūraugi aramzemē	3 galvenie kultūraugi aramzemē
no 1 līdz 10 ha	2	≤ 75 %	—	—
no 10,01 līdz 30 ha	3	≤ 65 %	≤ 90 %	—
30,01 ha vai vairāk	4	≤ 65 %	≤ 90 %	≤ 99 %

¹ galvenais kultūraugs ir tas, kurš tiek audzēts vislielākajā platībā. Par kultūraugu dažādošanas prasības atkāpēm skat. 15.2. apakšnodaļā.

15.2. Atkāpes no kultūraugu dažādošanas prasībām EKO1 un EKO7 ietvaros

1. atkāpe Ja galvenais kultūraugs ir aramzemē sēts zālājs, papuve vai tauriņzieži (neieskaitot lauka pupas, zirņus, soju un dārza pupiņas), prasību par galvenā kultūrauga īpatsvara nodrošināšanu uzskata par izpildītu arī tad, ja tiek pārsniegts galvenajam kultūraugam noteiktais robežvērtības īpatsvars, t.i., galvenais kultūraugs var pārsniegt:

- 75 % no aramzemes, kad saimniecībā jānodrošina 2 kultūraugi;
- 65 % no aramzemes, kad saimniecībā jānodrošina attiecīgi 3 vai 4 kultūraugi.

Pārējo kultūraugu robežas nevar pārsniegt, t.i., attiecīgajos gadījumos divu galveno kultūraugu platība nedrīkst pārsniegt 90 % un trīs galveno kultūraugu platība nedrīkst pārsniegt 99 %.

2. atkāpe Ja vismaz 80 % no aramzemes izmanto, lai audzētu aramzemē sētos zālājus, papuvi vai tauriņziežus (neieskaitot lauka pupas, zirņus, soju un dārza pupiņas) vai to vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos, tad uzskatāms, ka prasība par kultūraugu dažādošanu ir izpildīta.

15.3. EKO1 un EKO7 augsnes seguma prasība periodā no 15.11.2024. līdz 15.02.2025.

Piesakoties EKO1 un EKO7, augsnes segumam ziemas periodā jābūt gan saimniecības aramzemē (skat. 15.4. apakšnodaļu), gan ilggadīgo stādījumu rindstarpās (skat. 15.5. apakšnodaļu).

Augsnes segumu var nodrošināt ar sētiem vai stādītiem kultūraugiem, zālaugiem, saglabājot rugaini vai atstājot neapstrādātas platības pēc kultūraugu novākšanas.

Nosakot aramzemes platību, uz kuru attiecināma augsnes seguma prasība, tajā neieskaita dārzenus, kartupeļus un biešu platību, kurā novākta raža pēc 2024. gada 1. septembra un kura pēc ražas novākšanas ir aparta jeb apstrādāta un atstāta bez augsnes seguma.

15.4. EKO1 un EKO7 augsnes seguma prasība aramzemē

Saimniecības aramzemē jābūt augsnes segumam periodā no 15.11.2024. līdz 15.02.2025.

Ir izdalītas 3 teritoriju grupas: 1) īpaši (nitrātu) jutīgā teritorija, 2) Vidzeme un Latgale, 3) pārējā teritorija. Saimniecības aramzemē jānodrošina attiecīgajai teritorijai noteiktā procentuālā daļa ar augsnes segumu (skat. 15.2. tabulu).

Ja saimniecības aramzeme atrodas dažādās teritorijās, tad augsnes segums jānodrošina attiecīgajai teritorijai noteiktajā procentuālās daļas apmērā. Tomēr, ja saimniecībā kopumā nodrošināta augstākā prasība (lielākais %), kas noteikta kādai no teritorijām, uzskatāms, ka attiecīgā prasība saimniecībā ir izpildīta (skat. 15.1. piemēru).

15.2. tabula Teritoriju sadalījums

Teritorija	Augsnes seguma prasība
Īpaši (nitrātu) jutīgajā teritorijā: Ādažu novads, Bauskas novads, izņemot Valles un Kurmenes pagastus, Dobeles novads, Jelgavas novads, izņemot Jelgavas valstspilsētu, Ķekavas novads, Mārupes novads, Olaines novads, Ropažu novads, Salaspils novads, Saulkrastu novads, Siguldas novads, izņemot Lēdurgas pagastu	≥75 % no aramzemes
Vidzemē (izņemot īpaši jutīgās teritorijas) un Latgalē: Alūksnes, Augšdaugavas, Balvu, Cēsu, Gulbenes, Krāslavas, Limbažu, Līvānu, Ludzas, Madonas, Ogres, Preiļu, Rēzeknes, Smiltenes, Valmieras, Valkas un Varakļānu novads, Daugavpils, Rēzekne	≥65 % no aramzemes
Pārējā teritorijā: Aizkraukles novads, Bauskas novada Valles un Kurmenes pagasts, Dienvidkurzemes novads, Jelgava, Jēkabpils novads, Jūrmala, Kuldīgas novads, Liepāja, Rīga, Saldus novads, Siguldas novada Lēdurgas pagasts, Talsu un Tukuma novads, Ventpils, Ventpils novads	≥70 % no aramzemes

15.1. piemērs Saimniecībā augsnes seguma prasība aramzemē ir izpildīta kopumā, lai arī atsevišķā teritorijā prasība nav izpildīta:

Kopējā saimniecības aramzemes platība ¹	Aramzeme atrodas		Minimālā prasība augsnes segumam saimniecības aramzemē		Prasības izpilde (saimniecībā faktiski nodrošinātais augsnes segums aramzemē)		Prasības izpilde kopumā (saimniecībā faktiski nodrošinātais augsnes segums aramzemē pēc augstākās prasības)
	ĪJT	Vidzemē	ĪJT (75 %)	Vidzemē (65 %)	ĪJT (96,6 %)	Vidzemē (42,5 %)	Augstākā prasība ir ĪJT 100 ha * 75 % = 75 ha
100 ha	60 ha	40 ha	45 ha	26 ha	58 ha	17 ha	75 ha = 58 ha (ĪJT) + 17 ha (Vidzemē)
					IR IZPILDĪTA	NAV IZPILDĪTA	IR IZPILDĪTA

¹ neieskaitot dārzenus, kartupeļus un biešu platību, kurā novākta raža pēc 2024. gada 1. septembra un kura pēc ražas novākšanas ir aparta jeb apstrādāta un atstāta bez augsne seguma

15.5. EKO1 un EKO7 augsnes seguma prasība ilggadīgo stādījumu rindstarpās

EKO1 un EKO7 var saņemt par tām ilggadīgo stādījumu platībām (izņemot īsircimeta atvasāju platības), kuru rindstarpās periodā no 15.11.2024. līdz 15.02.2025. bija augsnes segums. EPS Ģeotelpiskajā iesniegumā šim EKO shēmas atbalstam jāatzīmē vienīgi tie ilggadīgie stādījumi, kuros augsnes seguma prasība noteiktajā periodā bija izpildīta.

16. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR EKOĻOĢISKI NOZĪMĪGU PLATĪBU (EKO2)

16.1. Ekoshēmas atbalsts par ekoloģiski nozīmīgu platību

Var pretendēt	Konvencionālās un bioloģiskās saimniecības (gan daļēji, gan pilnībā sertificētas)
Atbalsttiesīgie kultūraugi (skatīt 37. nodaļā)	Piešķir par aramzemi, kurā kārtējā gadā tiek audzēti: nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi, starpkultūras, zālāji pasējā vai ierīkotas zaļmēslojuma augu papuves
Nektāraugi	<ul style="list-style-type: none"> • facēlija, zilās kāpnītes, lavanda, malva, mārdaudzis, izops, mātere, gurķumētra, salvija, citronmētra, tauksakne, sējas koriandrs, raudene un tādi kultivēti nektāraugi kā ežziēde, biškrēsliņš, pūķgalve, melisa, daglītis, dedestiņa, kaķumētra, rudzupuķe ➢ tīrsējā vai maisījumos ➢ pēc ziedēšanas tie jānopļauj un jānovāc vai jāasmalcina
Slāpekli piesaistoši kultūraugi	<ul style="list-style-type: none"> • lucerna, ragainais vanagnadziņš, āboliņš, inkarnāta āboliņš, vīķi, amoliņš, austrumu galega, lupīna (šaurlapu, dzeltenā, baltā), esparsete ➢ tīrsējā vai ➢ savstarpējos maisījumos • maisījumi, kur slāpekli piesaistošie kultūraugi ir vairāk nekā 50 % ➢ slāpekli piesaistošie kultūraugi maisījumā ar stiebrzālēm ➢ graudaugi maisījumā ar vīķiem (k.k. 447)
Zaļmēslojuma augu papuves	<ul style="list-style-type: none"> • maisījumā sēti vismaz divi zaļmēslojuma augi, no kuriem viens ir: lucerna, ragainais vanagnadziņš, āboliņš, vīķi, amoliņš, austrumu galega, lupīna (šaurlapu, dzeltenā, baltā), esparsete, lauka pupas vai zirņi • sēts divu kultūraugu maisījums nozīmē – mazākumā esošā kultūrauga augu skaits ir vismaz 5 uz 1 m² • platības neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai ražas novākšanai • papuves platība nepārsniedz 10 % no saimniecības aramzemes platības
Starpkultūras (37. nodaļā 19.kolonnā “X” ir pie kultūraugiem, pēc kuru novākšanas pieļaujama starpkultūru maisījumu sēja)	<ul style="list-style-type: none"> • maisījumā sēti vismaz divi starpkultūru augi – vasaras rapsis, vasaras ripsis daudzziēdu viengadīgā airene, baltās sinepes, eļļas rutks, auzas, facēlija, griķi, vīķi, rudzi, lauka pupas, zirņi vai lopbarības redīsi, ziemas rapsis, ziemas ripsis, vasaras kvieši, vasaras un ziemas mieži • maisījums jāiesēj pēc galvenā kultūrauga novākšanas, ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 15.09. • sējumu jāzaglabā un platību neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai ražas novākšanai vismaz 2 mēnešus. Ja 2 mēnešu termiņš beidzas līdz kārtējā gada 31.10. un starpkultūra netiek saglabāta, tad lauksaimnieks, izmantojot LAD mobilo lietotni, uzņem un automātiski nosūta LAD ģeomarķētus fotoattēlus ar laika un vietas atzīmi, kuros redzams lauks ar starpkultūru pirms tālākas zemes apstrādes. Ja lauksaimnieks ģeomarķētus fotoattēlus uzņem, izmantojot citu lietotni vai ierīci, un tie nav iesniegti LAD, tie jāuzglabā paša izvēlētā elektroniskā uzskaites sistēmā vismaz 3 gadus • Ģeotelpiskajā iesniegumā par kārtējo un nākamo gadu attiecīgajā laukā deklarētais galvenais kultūraugs ir atšķirīgas sugas augs <p>EPS Ģeotelpiskajā iesniegumā pašu starpkultūru kā kultūraugu nedeklarē, bet piemēram, auzu laukam, kurā pēc tam tiks sēta starpkultūra, EPS ir jānorāda atzīme (jāieliek ķeksis) par starpkultūras sēšanu pēc graudaugu novākšanas</p>
Zālāji pasējā	<ul style="list-style-type: none"> • zem labības (t.sk. ziemājiem) vai pākšaugu virsauga tīrsējā vai savstarpējos maisījumos sētas: <ul style="list-style-type: none"> ➢ stiebrzāles – daudzziēdu viengadīgā airene, daudzziēdu airene (itāļu airene), ganību airene, hibrīdā airene, auzeņairene, pļavas timotiņš, kamolzāle, pļavas auzene, niedru auzene, sarkanā auzene, aitu auzene, raupjā auzene, bezakotu lāčauza, mīkstā lāčauza, pļavas lapsaste, pļavas skarene, purva skarene, parastā skarene, parastā smilga, baltā smilga vai ložņu smilga ➢ tauriņzieži – tostarp lucerna, ragainais vanagnadziņš, āboliņš, inkarnāta āboliņš, vīķi, amoliņš vai esparsete • pasējā sētais zālājs jāzaglabā vismaz līdz kārtējā gada 31.10.
Aizliegums lietot ķīmiskos AAL	<ul style="list-style-type: none"> • nektāraugiem visu kalendāro gadu • slāpekli piesaistošiem kultūraugiem visu kalendāro gadu • zaļmēslojuma augu papuvēs līdz brīdim, kad augsnē tiek iestrādāts vai pievelts zaļmēslojums pirms tiešās sējas vai joslu apstrādes • starpkultūrām to audzēšanas laikā • zālāju pasējā no virsauga novākšanas līdz kalendārā gada beigām

16.2. Ekoshēmas atbalsts par augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju (pamatkaļķošana) (EKO2.1)

Atbalsts par augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju (pamatkaļķošana)	<p>Laukam veikta pamatkaļķošana vienu reizi no 2023. līdz 2027.gadam:</p> <ul style="list-style-type: none"> tā veikta pirmssējas apstrādes laikā laukā pēc pamatkaļķošanas audzē pākšaugus vai EKO2 atbalsttiesīgos kultūraugus – nektāraugus, slāpekli piesaistošus kultūraugus, starpkultūras, zālājus pasējā vai ierīko zaļmēslojuma augu papuves 									
Augšņu analīzes	<ul style="list-style-type: none"> dati par augsnes reakciju (pH) ir pamatoti ar augšņu agroķīmisko izpēti, agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju datiem vai augsnes paraugu analīzēm, kas veiktas augšņu jomā akreditētajās ES laboratorijās ja iespējams – nodrošina katra parauga rezultātu piesaistīšanu globālās pozicionēšanas sistēmas (turpmāk – GPS) koordinātām derīgas ir augšņu analīzes, kas nav vecākas par 7 gadiem, bet īpaši (nitrātu) jutīgajās teritorijās – nav vecākas par 5 gadiem 									
Augsnes reakcija pH	<p>Uz atbalstu var pretendēt par konkrētu lauku, kurā saskaņā ar veiktajām augšņu analīzēm augsnes reakcija pH:</p> <ul style="list-style-type: none"> smilts augsnēs ir zemāka par 5,5 mālsmilts augsnēs zemāka par 5,8 smilšmāla augsnēs zemāka par 6,3 mālainās augsnēs zemāka par 6,5 									
Izmantotā kalcija karbonāta (CaCO₃) deva (t/ha)	<ul style="list-style-type: none"> kārtējā vai iepriekšējā gadā pirms ziemāju sējas deva nav mazāka par ieteikto saskaņā ar augsnes agroķīmisko izpēti vai agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju datiem vai augsnes paraugu analīzēm ja dokumentos norādītā vai pēc Tīrumu, pļavu un ganību augšņu kaļķošanas normatīviem (TM MKN 17.¹ pielikums) aprēķinātā pamatkaļķošanas deva ir lielāka nekā 6 t/ha CaCO₃, pirmssējas apstrādes laikā vienā reizē izmantotajai CaCO₃ devai jābūt vismaz 6 t/ha 									
Informācijas sniegšana	<p>pēc pamatkaļķošanas lauksaimniekam līdz 05.11.2025. par katru atbalstam pieteikto lauku elektroniski jāiesniedz informācija* LAD, izmantojot veidlapu (skat. paraugu EPS) vai augšupielādējot VAAD uzturētajā informācijas sistēmā, par:</p> <ul style="list-style-type: none"> iegādāto materiālu (nosaukums, daudzums) iegādātā materiāla neitralizācijas spēju, ja materiāls nav iekļauts VAAD Mēslošanas līdzekļu un substrātu sarakstā iestrādes datumu un izmantotā materiāla devu fiziskajās vienībās lauka numuru un platību (ha), kurā materiāls ir iestrādāts pakalpojuma sniedzēja reģistrācijas numuru un nosaukumu, ja izmantots pakalpojums agroķīmisko pakalpojumu sniedzēja datiem un augsnes paraugu analīžu rezultātiem, ja tie nav pieejami VAAD. Dati LAD vai VAAD iesniedzami vienu reizi augsnes analīžu datu derīguma termiņa laikā aprēķināto kalcija karbonāta (CaCO₃) devu (t/ha) saskaņā ar Tīrumu, pļavu un ganību augšņu kaļķošanas normatīviem (TM MKN 17.¹ pielikums) <table border="1" data-bbox="427 1675 1481 1818"> <thead> <tr> <th colspan="3">*ja lauksaimnieks informāciju iesniedz:</th> </tr> <tr> <th>līdz 05.11.2025.</th> <th>no 06.11.2025. līdz 20.11.2025.</th> <th>no 21.11.2025.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>atbalstam samazinājumu nepiemēro</td> <td>atbalsta apmēru samazina par 1 % par katru nokavēto darbdienu</td> <td>atbalstu noraida</td> </tr> </tbody> </table>	*ja lauksaimnieks informāciju iesniedz:			līdz 05.11.2025.	no 06.11.2025. līdz 20.11.2025.	no 21.11.2025.	atbalstam samazinājumu nepiemēro	atbalsta apmēru samazina par 1 % par katru nokavēto darbdienu	atbalstu noraida
*ja lauksaimnieks informāciju iesniedz:										
līdz 05.11.2025.	no 06.11.2025. līdz 20.11.2025.	no 21.11.2025.								
atbalstam samazinājumu nepiemēro	atbalsta apmēru samazina par 1 % par katru nokavēto darbdienu	atbalstu noraida								
Pamatkaļķošanas materiāls	<ul style="list-style-type: none"> iegādes brīdi bija iekļauts VAAD Mēslošanas līdzekļu un substrātu sarakstā vai tas tiek tirgots citā ES vai Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstī 									

Piemērs atbalsta saņemšanai:

Pamatkaļķošana veikta		Atbalsta saņemšanas gads
<i>pavasārī pirms pākšaugu vai atbalsttiesīgo EKO2 kultūraugu sējas</i>	<i>rudenī pēc ražas novākšanas</i>	
–	2024.	2025. – 1) ja iesēti pākšaugi vai atbalsttiesīgi EKO2 kultūraugi; 2) ja 2024.gadā iesēti ziemāji un pēc ziemāju nokulšanas 2025.gadā plāno sēt starpkultūru
2025.	–	2025. – ja pēc kaļķošanas iesēti pākšaugi vai atbalsttiesīgi EKO2 kultūraugi. <u>Piemēram:</u> 1) ja 2025. gadā plāno sēt starpkultūru, tad pamatkaļķošānu veic pēc labības nokulšanas un starpkultūru iesēj līdz 15. septembrim. 2) ja 2025. gadā plāno sēt labību ar zālājiem pasējā, tad pamatkaļķošāna jāveic pirms to sējas

17. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR AINAVAS ELEMENTU IZVEIDI UN SAGLABĀŠANU (EKO3)

Var pretendēt	Visas saimniecības – gan konvencionālās, gan bioloģiskās
Atbalsta nosacījumi	Atbalstu piešķir par aramzemi, ja aramzemes ieskaitu ainavas elementu kopējā platība: <ul style="list-style-type: none"> • ir vismaz 1 % no kopējās aramzemes platības, bet nav mazāka par 0,1 ha; un • nepārsniedz 20 % no lauka bloka platības
Ainavas elementi	Ainavas elementi ir : <ul style="list-style-type: none"> • pastāvīgas biodaudzveidības salas¹ – nelieli, ražošanā neizmantoji nogabali ar dabisko veģētāciju, kuros var būt koku un krūmu dzinumi, bet nav invazīvo latvāņu ģints augu, kam izveidojušās ziedkopas • diķi² un to piekrastes veģētācija, kurā var būt koku un krūmu dzinumi, bet nav invazīvo latvāņu ģints augu, kam izveidojušās ziedkopas • koki, koku vai krūmu puduri, koku rinda ar ražošanā neizmantojami aizsargjoslām vai bez tām, ja attiecīgais nogabals nav reģistrēts kā meža platība nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā, t.i., nav iekļauti Meža valsts reģistrā • akmeņu kaudzes • aizsargājami koki, dižakmeņi un alejas <p>¹ var būt arī iepriekšējā gada neapstrādāta rugaine, kuru atstāj atmatā; izslikušās lauka vietas (tajās nedrīkst būt labība). Biodaudzveidības salās nedrīkst ievākt ražu. Drīkst smalcināt un pļaut ² tilpnes no betona vai plastmasas netiek uzskatītas par ainavas elementiem</p>
Prasības ainavas elementiem	Ainavas elements atbilst prasībām, ja tas ir aramzemes ieskaits un: <ul style="list-style-type: none"> • starp ainavas elementu un lauka bloka malu ir vismaz 10 m plata aramzemes josla, kurā veic lauksaimniecisko darbību • tas ir identificējams tālīzpētes materiālos
Ainavas elementu precizēšanas nosacījumi	EKO3 atbalsta nosacījumu izpildi var nodrošināt ar tiem ainavas elementiem: <ul style="list-style-type: none"> • kas kārtējā gada 1. aprīlī jau ir iekļauti LAD lauku reģistra ainavas elementu slānī VAI • par kuriem līdz 2025. gada 6. maijam (ieskaitot) EPS ir iesniegts Lauku bloku/ainavas elementu precizēšanas pieprasījums <p>Iesniedzot precizēšanas iesniegumu par jauna ainavas elementa iekļaušanu LAD lauka reģistra slānī vai esošā ainavas elementa precizēšanu, vēlams EPS pievienot ģeomarkētus fotoattēlus, izmantojot LAD mobilo lietotni.</p> <p>Precizēšanas iesniegums jāiesniedz arī tad, ja Lauku reģistra ģeogrāfiskajā informācijas sistēmā attēlotais ainavas elements dabā vairs nepastāv (piemēram, tas ir likvidēts) vai tas ir mainījies</p>
Ainavas elementu saglabāšanas un īpašumtiesību nosacījumi	EKO3 pieteiktie ainavas elementi jā saglabā visu kalendāro gadu un tiem jābūt lauksaimnieka īpašumā vai tiesiskajā valdījumā (lietošanā) kārtējā gada 15. jūnijā

18. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR SAUDZĒJOŠU LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO4)

Var pretendēt	Visas saimniecības (gan konvencionālās, gan bioloģiskās)	
Atbalsts par izmantoto augsnes pirmsējas apstrādes veidu	Atbalsta pretendents LAD EPS norāda attiecīgo katram laukam izmantoto apstrādes veidu: 1) minimālā augsnes apstrāde <i>vai</i> 2) augsnes joslu apstrāde <i>vai</i> 3) tiešā sēja	
Atbalsttiesīgie kultūraugi (skatīt 37. nodaļā)	Atbalstu piešķir par aramzemes platību, kurā, izmantojot kādu no augsnes pirmsējas apstrādes veidiem, kārtējā gadā tiek audzēti: <ul style="list-style-type: none"> • graudaugi, eļļas augi, šķiedraugi, nektāraugi, pākšaugi sēti tīrsējā vai maisījumā ar labību • tauriņzieži sēti tīrsējā vai maisījumā ar stiebrzālēm, ja pirmajā sējuma izveides gadā tauriņzieži veido vairāk kā 50 % 	
Pirmsējas apstrāde	<ul style="list-style-type: none"> • apstrāde no iepriekšējā kultūrauga novākšanas brīža līdz kārtējā gadā deklarētā kultūrauga sējas brīdim • uzskatāms, ka pirmsējas apstrādes laiks ir no iepriekšējā gada 15. jūlija līdz kārtējā gadā deklarētā kultūrauga sējai, ja iepriekšējā gadā ir deklarēta papuve vai zālājs 	
1) minimālā augsnes apstrāde (<i>min till</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • augsnes virskārtas sekla apstrāde ne dziļāk par 15 cm, izmantojot kultivatoru, disku vai frēzi 	
2) augsnes joslu apstrāde (<i>strip till</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • augsnes joslu apstrāde līdz 5 cm platumā sēklas sēšanai, rindstarpās atstājot vismaz 10 cm platu joslu, kurā augsni mehāniski neapstrādā un saglabā augu atliekas vai rugaini 	
3) tiešā sēja (<i>no till</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • kārtējā gadā pēc iepriekšējā kultūrauga novākšanas augsni neapstrādā un near, bet sēj tieši rugainē 	
Ģeomarķēts fotoattēls ar laika un vietas atzīmi – augsnes minimālās apstrādes pierādīšanai	<ul style="list-style-type: none"> • lauksaimniekam, izmantojot LAD mobilo lietotni, jāuzņem un jānosūta LAD ģeomarķēti fotoattēli ar laika un vietas atzīmi, lai pierādītu minimālu augsnes apstrādes faktu par vismaz 90 % no EKO4 pieteiktajiem laukiem. Ja lauksaimnieks ģeomarķētus fotoattēlus uzņem, izmantojot citu lietotni vai ierīci un tos neiesniedz LAD, tie ir uzglabājami paša izvēlētā elektroniskā uzskaites sistēmā vismaz 3 gadus 	
Herbicīdu lietošana	<ul style="list-style-type: none"> • EKO4 pieteiktajā platībā kultūraugam herbicīdus lieto atbilstoši marķējumam • ne vairāk kā 2 reizes Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšanas gadā no 1.janvāra līdz ražas novākšanai 	
Informācijas uzskaitē un sniegšana	<ul style="list-style-type: none"> • lauksaimniekam (izņemot bioloģiskās saimniecības) paša izvēlētā elektroniskā uzskaites sistēmā jāuzglabā aktuālā informācija par: <ul style="list-style-type: none"> ➢ ražas novākšanas datumu ➢ herbicīdu lietošanu, norādot iegādātā un izlietotā herbicīda nosaukumu, daudzumu un devu (kg vai litri uz hektāru) ➢ herbicīdu izsmidzināšanas datumu un apstrādāto platību • līdz 05.11.2025.* lauksaimniekam elektroniski jāiesniedz iepriekš norādītā informācija LAD, aizpildot veidlapu (paraugs pieejams EPS) vai tā augšupjāielādē VAAD uzturētajā informācijas sistēmā 	
* ja lauksaimnieks informāciju iesniedz:		
līdz 05.11.2025.	no 06.11.2025. līdz 20.11.2025.	no 21.11.2025.
atbalstam samazinājumu nepiemēro	atbalsta apmēru samazina par 1 % par katru nokavēto darbdienu	atbalstu noraida

19. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR SLĀPEKĻA UN AMONJAKA EMISIJU, UN PIESĀRŅOJUMU MAZINOŠO LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO5)

Var pretendēt	Visas saimniecības (gan konvencionālās, gan bioloģiskās)			
Atbalsts par veiktajām metodēm vismaz vienu reizi	<ol style="list-style-type: none"> 1) tieša šķidrā organiskā mēslojuma (šķidrmēsli, virca, digestāts) izkliede un iestrāde ar lentveida izklieģētāju vai inžekcijas metodi 2) minerālmēsli precīzā izkliede 3) augu aizsardzības līdzekļu precīzā izsmidzināšana 			
Atbalsts par LIZ	<ul style="list-style-type: none"> • platība, kurai ir augsnes agroķīmiskās izpētes vai agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju dati vai augsnes paraugu analīžu rezultāti 			
Augsnes agroķīmiskās izpētes vai agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju dati, vai augsnes paraugu analīžu rezultāti	<ul style="list-style-type: none"> • nav vecāki par 7 gadiem, bet īpaši (nitrātu) jutīgajās teritorijās nav vecāki par 5 gadiem • analīzes ir veiktas augšņu jomā akreditētā ES laboratorijā līdz kārtējā gada 30. jūnijam • agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju dati, augsnes paraugu analīžu rezultāti un testēšanas pārskatu kopijas lauksaimniekam jāiesniedz VAAD līdz 5. novembrim, ja analīzes nav veiktas VAAD 			
Prakses veikšanas laiks	<ul style="list-style-type: none"> • laikposmā no priekšauga ražas novākšanas vai iestrādes augsnē līdz atbalstam pieteiktā kultūrauga ražas novākšanai 			
Atbalsttiesīgie kultūraugi	<ul style="list-style-type: none"> • 37. nodaļā norādītie kultūraugi, izņemot k.k. 620 un k.k. 792 			
Nosacījumi, veicot tiešu šķidrā organiskā mēslojuma (šķidrmēsli, virca, digestāts) izkliedi	<ul style="list-style-type: none"> • izmanto lentveida izklieģētāju vai inžekcijas metodi • organiskais mēslojums jāiestrādā vismaz 10 t/ha 			
Nosacījumi, veicot minerālmēsli precīzo izkliedi	<ul style="list-style-type: none"> • izmanto minerālmēsli izklieģētāju vai izsmidzinātāju, kam ir automātiskā pārklājumu regulēšanas iespēja, tostarp sekciju kontrole un konstantas vai mainīgas devas regulēšanas iespēja, lai nodrošinātu mēslošanas zonu nepārklāšanos • traktortehnika vai iekārta ir aprīkota ar vadības termināli, kam ir GPS uztvērējs, kā arī sekciju kontroles un uzstādītās devas kontroles funkcija precīzai mēslojuma iestrādei 			
Nosacījumi, veicot augu aizsardzības līdzekļu precīzo izsmidzināšanu	<ul style="list-style-type: none"> • izmanto sertificētu AAL lietošanas iekārtu, kurai ir automātiskā pārklājumu regulēšanas iespēja, tostarp sekciju kontrole un konstantas vai mainīgas devas regulēšanas iespēja, lai nodrošinātu apstrādāto zonu nepārklāšanos • traktortehnika vai iekārta ir aprīkota ar vadības termināli, kam ir GPS uztvērējs, kā arī sekciju kontroles un uzstādītās devas kontroles funkcija precīzai AAL lietošanai 			
Lauku vēsture	<ul style="list-style-type: none"> • lauksaimniekam saimniecības uzskaites sistēmā, kas izveidota atbilstoši normatīvajiem aktiem par prasībām ūdens, augsnes un gaisa aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma un lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas, uzglabāšanas un marķēšanas prasībām un kontroles kārtību, jānorāda informācija par šķidrā organiskā mēslojuma, minerālmēsli un AAL izmantošanu saimniecībā par konkrētajiem laukiem un to pēc pieprasījuma jāuzrāda VAAD 			
Informācija sniegšana par izmantoto šķidrā organiskā mēslojuma, precīzo minerālmēsli izklieģes un augu aizsardzības līdzekļu tehnoloģisko iekārtu	<ul style="list-style-type: none"> • līdz 05.11.2025.* lauksaimniekam elektroniski jāiesniedz LAD, aizpildot veidlapu (paraugs pieejams EPS) vai augšupjāielādē VAAD uzturētajā informācijas sistēmā informācija par: <ul style="list-style-type: none"> ➢ attiecīgo izmantoto iekārtu, ja šī informācija nav pieejama VAAD ➢ nomāto tehniku vai pakalpojuma sniedzēju, ja izkliedi neveic pats lauksaimnieks • ja mēslošanas līdzekļus neizklieģē vai AAL neizsmidzina pats lauksaimnieks, tas vismaz trīs gadus uzglabā un pēc pieprasījuma uzrāda VAAD dokumentus, kas apliecina ārpakalpojuma saņemšanu 			
* ja lauksaimnieks informāciju iesniedz:				
līdz 05.11.2025.		no 06.11.2025. līdz 20.11.2025.		no 21.11.2025.
atbalstam samazinājumu nepiemēro		atbalsta apmēru samazina par 1 % par katru nokavēto darbdienu		atbalstu noraida

20. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR ZĀLĀJU SAGLABĀŠANAS VEICINĀŠANU (EKO6)

Var pretendēt	Visas saimniecības – gan konvencionālās, gan bioloģiskās														
Atbalsttiesīgie kultūraugi	<ul style="list-style-type: none"> ilggadīgie zālāji (k.k. 710), izņemot ES nozīmes zālāju biotopus un putnu dzīvotnes (ilggadīgie zālāji LLVS 9 ietvaros), un aramzemē sētie zālāji (k.k. 720) stiebrzāļu platības sēklas iegūšanai 														
Atbalsta saistības	<p>Piesakoties EKO6, lauksaimnieks uzņemas 2 gadu saistības, kuru laikā apņemas:</p> <ul style="list-style-type: none"> neapart, nelobīt (nediskot) un neirdināt atbalstam pieteikto zālāja platību (lauku) 2 gadus pēc kārtas saistību periodā katru gadu iesniegt Ģeotelpisko iesniegumu par attiecīgo platību <p>Saistību gads ilgst no 1. janvāra līdz 31. decembrim. Divi gadi sākas saistību pirmā gada 1. janvārī (t.i., zālājam ir jābūt iesētam jau iepriekšējā gadā) un beidzas otrā gada 31. decembrī.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 25%;">Pirmais pieteikšanas gads</th> <th style="width: 50%;">Saistību periods</th> <th style="width: 25%;">Attiecīgā platība Ģeotelpiskajā iesniegumā pieteikta EKO6</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">2023.</td> <td style="text-align: center;">01.01.2023. – 31.12.2024.</td> <td style="text-align: center;">2023. un 2024.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">2024.</td> <td style="text-align: center;">01.01.2024. – 31.12.2025.</td> <td style="text-align: center;">2024. un 2025.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">2025.</td> <td style="text-align: center;">01.01.2025. – 31.12.2026.</td> <td style="text-align: center;">2025. un 2026.</td> </tr> </tbody> </table> <p>Pēdējā saistību gadā attiecīgo platību var pārveidot sākot no 15. jūlija, ja iepriekšējā gadā pirms saistību uzņemšanās Ģeotelpiskajā iesniegumā attiecīgajā platībā bija deklarēti kultūraugi ar kodu 710, 720, 760, 141, 113, 117, 118, 119, 133, 135, 124, 125, 152, 154, 446.</p> <p>Saistību periodā EKO6 pieteiktās platības (lauka) atrašanās vietu mainīt nedrīkst!</p> <p>Augsnes virskārtas saglabāšana nozīmē – nedrīkst veikt apstrādi, kuras rezultātā virskārta tiek uzirdināta.</p>			Pirmais pieteikšanas gads	Saistību periods	Attiecīgā platība Ģeotelpiskajā iesniegumā pieteikta EKO6	2023.	01.01.2023. – 31.12.2024.	2023. un 2024.	2024.	01.01.2024. – 31.12.2025.	2024. un 2025.	2025.	01.01.2025. – 31.12.2026.	2025. un 2026.
Pirmais pieteikšanas gads	Saistību periods	Attiecīgā platība Ģeotelpiskajā iesniegumā pieteikta EKO6													
2023.	01.01.2023. – 31.12.2024.	2023. un 2024.													
2024.	01.01.2024. – 31.12.2025.	2024. un 2025.													
2025.	01.01.2025. – 31.12.2026.	2025. un 2026.													
Atbalsta saņemšanas nosacījumi	<p>Atbalstu piešķir:</p> <ul style="list-style-type: none"> par to ilggadīgo zālāju (k.k. 710), t.sk. BDUZ 0. klases zālāju un aramzemē sēto zālāju platību (k.k. 720), kurā ganību sezonā laikposmā no kārtējā gada 15. maija līdz 15. septembrim ir nodrošināts dzīvnieku vidējais blīvums vismaz 0,3 LielV/ha (t.sk. bites) par stiebrzāļu platību, ko izmanto sēklas iegūšanai, ja tā kārtējā gadā ir pieteikta VAAD lauku apskatei un apskatē lauks atzīts par atbilstošu sēklaudzēšanas prasībām ja izpilda uzņemtās saistības 														
Ja pārtrauc saistības	<p>Ja lauksaimnieks neturpina uzņemtās saistības otrajā gadā, jāatmaksā saņemtais EKO6 par to platības daļu, par ko ir pārtrauktas saistības</p> <p>Ja lauksaimnieks saistību periodā visu savu saimniecību vai tikai LIZ, vai tās daļu nodod citai personai, tad tā to pārņem vienlaikus ar attiecīgajām saistībām un <u>ne vēlāk kā mēneša laikā pēc pārņemšanas</u> par to informē LAD</p> <p>Ja saistību pārņēmējs izbeidz (neturpina) saistības, tad saistību nodevējs atmaksā saņemto EKO6 par to platības daļu, par ko pārtrauktas saistības</p>														
Ja saistību platība samazinās vai palielinās	<p>Uzskatāms, ka saistību platība nemainās, ja lauka, par kuru uzņemtas EKO6 saistības, platība neatšķiras vairāk kā par 10% no pirmajā saistību gadā apstiprinātās saistību platības</p> <p>Ja saistību platība kārtējā gadā salīdzinājumā ar gadu, kad atbalsta pretendents ir uzņēmis saistības, ir palielināta, lauksaimnieks jauno platību (lauku) deklarē atsevišķi un par to uzsāk jaunu saistību periodu</p>														
Rīcība mežacūku postījumu gadījumā	Platību ir atļauts nolīdzināt un pārsēt ar zālāju, neuzirdinot bojāto augsnes virskārta														

21. SAISTĪTAIS IENĀKUMU ATBALSTS PAR DZĪVNIEKIEM

2025. gadā par dzīvniekiem ir pieejami šādi Saistītā ienākumu atbalsta (SA) veidi:

- 1) Saistītais ienākumu atbalsts par slaucamām govīm (SSG)
- 2) Saistītais ienākumu atbalsts par liellopiem (SLM)
- 3) Saistītais ienākumu atbalsts par aitām (SAI)
- 4) Saistītais ienākumu atbalsts par kazām (SKZ)

Saistītais ienākumu atbalsts par dzīvniekiem:

- var pieteikties vairākiem SA par dzīvniekiem;
- var nepieteikties ISIP saņemšanai (šādos gadījumos atbalstu piešķir, ja kopējais SA atbalsta apjoms par dzīvniekiem ir vismaz 100 EUR);
- SA nav tiesību saņemt lauksaimniekam, kurš ir pieteicies MLS;
- nav jānorāda dzīvnieku saraksts, par kuriem vēlas saņemt atbalstu – attiecīgos dzīvniekus LAD noteiks, izmantojot Lauksaimniecības dzīvnieku reģistra datus;
- dzīvniekiem jābūt reģistrētiem un apzīmētiem un par tiem jābūt sniegtai informācijai atbilstoši normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību:
 - apzīmēšana ar divām krotālijām: liellopiem 20 dienu laikā pēc piedzimšanas, aitām un kazām 30 dienu laikā pēc piedzimšanas;
 - informācija par visiem notikumiem jāpaziņo 7 dienu laikā, piemēram, par apzīmēšanu, pārvietošanu no/uz saimniecību, nāvi (t.sk. nokaušanu, ja nekauj kautuvē);
- dzīvnieku identificēšanas un reģistrēšanas prasībām jābūt izpildītām no turēšanas perioda pirmās dienas līdz turēšanas perioda beigām (ja pārkāpumi būs novērsti līdz turēšanas perioda pirmajai dienai, tie netiks uzskatīti par neatbilstībām un neietekmēs dzīvnieka atbilstību SA saņemšanas nosacījumiem);
- LAD veiks pārbaudes uz vietas saimniecībā, lai pārliecinātos par dzīvnieku atbilstību SA saņemšanas nosacījumiem, t.sk. dzīvnieku atbilstību identificēšanas un reģistrēšanas prasībām.

Galvenās darbības, kas jāveic, lai izvairītos no SA samazinājumiem:

- jaundzimušie teļi 20 dienu laikā pēc to piedzimšanas jāapzīmē ar krotālijām, iestiprinot tās abās ausīs;
- jaundzimušie jēri un kazlēni 30 dienu laikā pēc to piedzimšanas jāapzīmē ar krotālijām, iestiprinot tās abās ausīs;
- par dzīvnieka apzīmēšanu liellopu, aitu un kazu ganāmpulka īpašniekam vai turētājam LAD jāpaziņo 7 dienu laikā pēc jaundzimušo teļu, kazlēnu un jēru apzīmēšanas ar krotālijām;
- ja mainās lauksaimniecības dzīvnieka īpašnieks, dzīvnieka īpašniekam vai turētājam 7 dienu laikā pēc notikuma jāiesniedz LAD dzīvnieku pārvietošanas deklarācija (elektroniski vai papīra formātā);
- ja dzīvnieks nozaudējis vienu vai abas krotālijas, ganāmpulka īpašniekam vai turētājam 7 dienu laikā pēc fakta konstatēšanas jāveic krotāliju pasūtījums.

Biežākie gadījumi, kādēļ dzīvnieks nav atbalsttiesīgs SA

Saistītais ienākumu atbalsts par slaucamām govīm (SSG):

- nepietiekams standartlaktācijas izslaukums no govs pārraudzības gadā (no iepriekšējā gada 01.10. līdz kārtējā gada 30.09.);
- nav noslēgta standartlaktācija pārraudzības gadā (no iepriekšējā gada 01.10. līdz kārtējā gada 30.09.).

Saistītais ienākumu atbalsts par liellopiem (SLM):

- nezināma izcelšanās (dzīvniekam vai vismaz vienam no vecākiem nav atbilstoša šķirne)
- neatbilstošs dzīvnieka vecums;
- zīdītājgovij nav atbilstoša atnešanās noteiktajā divu gadu periodā.

Saistītais ienākumu atbalsts par aitām (SAI):

- nezināma izcelšanās (dzīvniekam vai vismaz vienam no vecākiem nav atbilstoša šķirne);
- nav atbilstoša atnešanās noteiktajā periodā (no iepriekšējā gada 01.10. līdz kārtējā gada 30.09.);
- ganāmpulkā nav vismaz 3 atbalsttiesīgas aitu mātes.

Saistītais ienākumu atbalsts par kazām (SKZ):

- nav atbilstoša atnešanās noteiktajā periodā (no iepriekšējā gada 01.10. līdz kārtējā gada 30.09.);
- ganāmpulkā nav vismaz 3 atbalsttiesīgas kazu mātes.

21.1. Saistītais ienākumu atbalsts par slaucamām govīm (SSG)

Turēšanas periods	lauksaimnieka ganāmpulkā 3 mēnešus pēc kārtas, sākot no 15.05.2025. līdz 15.08.2025.
Standartlaktācijas izslaukums no govīm pārraudzības gadā (01.10.2024. –30.09.2025.)	6300 kg – konvencionālajās saimniecībās 4650 kg – bioloģiskajās saimniecībās vai Latvijas brūnās un Latvijas zilās šķirnes govij, ko izmanto lauksaimniecības ģenētisko resursu saglabāšanai pirmcipienēm izslaukuma prasība netiek attiecināta, ja pārraudzības gadā standartlaktācija nav noslēgta, un tām tiek veikta pārraudzība vismaz līdz 30.09.2025.
I&R prasības	jābūt izpildītām no turēšanas perioda pirmās dienas līdz turēšanas perioda beigām
Piena izmantošanas uzskaitē	elektroniskā veidā vai iekārtojot uzskaites žurnālu, t.sk. par pienu, kas izmantots pašpatēriņam, dzīvnieku barošanai, realizācijai, pārstrādei uz vietas saimniecībā vai kas iznīcināts

21.2. Saistītais ienākumu atbalsts par liellopiem (SLM)

Atbalsts par liellopu	gaļas šķirnes vai piena – gaļas šķirnes dzīvnieki vai iegūti krustojot ar šo šķirņu dzīvniekiem
Turēšanas periods	par teļi , kas vēl nav atnesusies: 2025. gadā lauksaimnieka ganāmpulkā sasniegusi 16 mēnešu vecumu (t.i. dzimusi laika periodā no 01.09.2023. līdz 31.08.2024.) un lauksaimnieka ganāmpulkā noturēta 6 mēnešus ilgu turēšanas periodu, kas noslēdzas 16 mēnešu vecuma sasniegšanas dienā par bulli vai vērsi : 2025. gadā lauksaimnieka ganāmpulkā sasniedzis 16 mēnešu vecumu (t.i. dzimis laika periodā no 01.09.2023. līdz 31.08.2024.) un lauksaimnieka ganāmpulkā noturēts 6 mēnešus ilgu turēšanas periodu, kas noslēdzas 16 mēnešu vecuma sasniegšanas dienā par zīdītājgovi , kas netiek slaukta, bet tiek izmantota teļu zīdīšanai: ir atnesusies divu gadu laikposmā no 16.11.2023. līdz 15.11.2025. un lauksaimnieka ganāmpulkā noturēta 6 mēnešus pēc kārtas, sākot no 15.05.2025. līdz 15.11.2025.
I&R prasības	jābūt izpildītām no turēšanas perioda pirmās dienas līdz turēšanas perioda beigām
Atbilstošās šķirnes	gaļas šķirnes: Šarolē, Herefordas, Aberdinangus, Limuzīnas, Hailandes, Galovejas, Beļģijas zilā, Hekes, Aubrak, Blondais akvitanietis, Pjemontas, Deksteras, Saleras, Gaļas Shorthorn, Vagjū, Speckle Park, gaļas šķirņu krustojums piena – gaļas šķirnes: Stepju pelēkā, Simentāles, Tiroles pelēkā, Montbeljardas, Normandijas, Ungārijas stepju, kombinēto šķirņu krustojums

21.3. Saistītais ienākumu atbalsts par aitām (SAI)

Atbalsts par aitu māti	ganāmpulkā ir vismaz trīs atbalsttiesīgas aitu mātes
Turēšanas periods	lauksaimnieka ganāmpulkā 3 mēnešus pēc kārtas, sākot no 01.03.2025. līdz 31.05.2025.
Atnešanās	laika posmā no 01.10.2024. līdz 30.09.2025.
I&R prasības	jābūt izpildītām no turēšanas perioda pirmās dienas līdz turēšanas perioda beigām
Atbilstošās šķirnes	gaļas šķirnes: Šarolē, Dorperas, Dorsetas, Igaunijas baltgalve, Il de France, Swifter, Sufolkas, Tekselas, Persijas melngalve, Dala, Norvēģijas baltā, Leinas, Hempšīras, Oksforddaunas, gaļas šķirņu krustojums vilnas – gaļas šķirnes: Latvijas tumšgalve vecais tips, Latvijas tumšgalve, Igaunijas tumšgalve, Haidšnukes ragainā pelēkā, Somijas landrase, Soa, Gotlandes, Romanovas, Leisteres, Jakobs, Lietuvas melngalve, Vācijas melngalve, Šropšīras, Vācijas merino vietējā, Islandes piena šķirnes: Ostfrīzijas piena, Beļģu piena, Lakonas, piena šķirņu krustojums

21.4. Saistītais ienākumu atbalsts par kazām (SKZ)

Atbalsts par kazu māti	ganāmpulkā ir vismaz trīs atbalsttiesīgas kazu mātes
Turēšanas periods	lauksaimnieka ganāmpulkā 3 mēnešus pēc kārtas, sākot no 15.05.2025. līdz 15.08.2025.
Atnešanās	laika posmā no 01.10.2024. līdz 30.09.2025.
I&R prasības	jābūt izpildītām no turēšanas perioda pirmās dienas līdz turēšanas perioda beigām

22. SAISTĪTAIS IENĀKUMU ATBALSTS PAR PLATĪBĀM

Saistītā ienākumu atbalsta (SA) veidi par platībām ir šādi:

- 1) par dārzeņiem (SDA)
- 2) par miežiem (SMI)
- 3) par augļiem un ogām (SAU)
- 4) par cietes kartupeļiem (SKC)
- 5) par proteīnaugiem (SAP)
- 6) par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)
- 7) par sertificētas labības sēklu (SLS)
- 8) par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)
- 9) par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām (SSA)
- 10) par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)

Ja kultūraugs atbilst vairākiem SA atbalsta veidiem

Gadījumos, kad kultūraugs atbilst vairākiem SA atbalsta veidiem, par vienu un to pašu platību var saņemt tikai vienu SA atbalsta veidu!

Piemēram, nevar saņemt SKC un SSK par vienu un to pašu kartupeļu platību. Piesakoties SKC, jānorāda k.k. 825, bet, piesakoties SSK, jānorāda k.k. 821.

Savukārt, ja lauksaimnieks vienu miežu lauka daļu vēlas pieteikt SLS, bet otru SMI, tad Ģeotelpiskajā iesniegumā tie jādeklarē kā divi atsevišķi lauki.

Mākslīgu apstākļu radīšana

Uzskatāms, ka lauksaimnieks ir radījis mākslīgus apstākļus, lai saņemtu SDA vai SAU, ja viņš nav novācis ražu, kultūraugam sasniedzot gatavības fāzi, vai nav ierīkots jauns ilggadīgo kultūraugu stādījums, izmantojot kultūraugam piemērotu stādīšanas metodi. Šādos gadījumos SDA un SAU par konkrēto platību noraidīs!

22.1. Saistītais ienākumu atbalsts par dārzeņiem (SDA)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	tomāti, sīpoli, šalotes sīpoli, maurloki, lielloku sīpoli, batūni, ķiploki, puravi, galviņkāposti, ziedkāposti, citi kāposti (izņemot lopbarības kāpostus), galda kolrābji, burkāni, galda kāļi, galda bietes, mangolds (lapu bietes), selerijas, redīsi, melnie rutki, pētersīļi, pastinaki, gurķi, kornišoni, dārza ķirbji, cukīni, kabači, patisoni, vīģlapu ķirbji, lielaugļu ķirbji, muskata ķirbji, skābenes (izmantojamas pārtikai), rabarberi, spināti, mārutki, parastās dilles, salāti, topinambūri, paprika, baklažāni vai spargēļi
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • viena vai vairāku ar dārzeņiem aizņemtu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP • lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām
Uzskaites sistēma, ja dārzeņu platība pārsniedz 3 ha	<ul style="list-style-type: none"> • lauksaimniekam jāizveido uzskaites sistēma, kurā kārtējā gadā par katra kultūrauga laukiem jānorāda šāda informācija: <ul style="list-style-type: none"> ➢ lauka nosaukums vai numurs un platība ➢ audzētā kultūrauga suga un šķirne ➢ agrotehniskie pasākumi un to īstenošanas datums ➢ izmantotie mehāniskie, bioloģiskie, agrotehniskie vai ķīmiskie augu aizsardzības pasākumi, kā arī lietotā AAL nosaukums, deva, apstrādātā platība, apstrādes datums un apstrādes pamatojums ➢ ražas novākšanas datums un iegūtās ražas daudzums

Dārzeņu kultūraugu skaitam 1 m² jābūt vismaz TM MKN 2. pielikumā noteiktajā apmērā un dārzeņu platībā jāīsteno nezāļu ierobežošanas agrotehniskie pasākumi vismaz tādā apjomā, lai netiktu kavēta kultūraugu augšana un kultūraugi sasniegtu ražas novākšanai piemērotu gatavību.

22.2. Saistītais ienākumu atbalsts par miežiem (SMI)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	mieži, vasaras (k.k. 131), mieži, vasaras ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju (k.k. 133), mieži, ziemas (k.k. 132), mieži, ziemas ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju (k.k. 135)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • viena vai vairāku ar miežiem apsētu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP • lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām

22.3. Saistītais ienākumu atbalsts par augļiem un ogām (SAU)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	vīnogas, ābeles, bumbieres, krūmcidonijas, smiltsērķšķi, saldie un skābie ķirši, plūmes, dārza pīlādži, zemenes, krūmmellenes, lieloģu dzērvenes, upenes, sarkanās un baltās jāņogas, ērkšķogas, aronijas, avenes, kazenes, sausserži, irbenes un plūškoki, melones vai arbūzi
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> viena vai vairāku ar augļu un ogu stādījumiem aizņemtu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām
Uzskaites sistēma, ja augļu un ogu platība pārsniedz 3 ha	<ul style="list-style-type: none"> lauksaimniekam jāizveido uzskaites sistēma, kurā kārtējā gadā par katra kultūrauga laukiem jānorāda šāda informācija: <ul style="list-style-type: none"> lauka nosaukums vai numurs un platība audzētā kultūrauga suga un šķirne agrotehniskie pasākumi un to īstenošanas datums izmantotie mehāniskie, bioloģiskie, agrotehniskie vai ķīmiskie augu aizsardzības pasākumi, kā arī lietotā AAL nosaukums, deva, apstrādātā platība, apstrādes datums un apstrādes pamatojums ražas novākšanas datums un iegūtās ražas daudzums

22.4. Saistītais ienākumu atbalsts par cietes kartupeļiem (SKC)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	cietes kartupeļi (k.k. 825)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> lauksaimnieks ir noslēdzis kartupeļu audzēšanas līgumu ar cietes ražotāju par noteiktu cietes kartupeļu stādījumu platību un noteikta kartupeļu daudzuma piegādi 2025. gadā viena vai vairāku cietes kartupeļu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP no 1 ha novāktiem un cietes ražotājam piegādātiem cietes kartupeļiem ir iegūtas vismaz 3,5 t kartupeļu cietes maksimālais ha skaits, par kuru var saņemt atbalstu, nepārsniedz līgumā noteikto cietes kartupeļu aizņemto ha skaitu un skaitu, ko nosaka, dalot ar 3,5 to kartupeļu cietes daudzumu, kas iegūts no kārtējā gada kartupeļu cietes ražotājam piegādātajiem kartupeļiem lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām

22.5. Saistītais ienākumu atbalsts par proteīnaugiem (SAP)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	<ul style="list-style-type: none"> <u>īrsējā</u> sētas lauka pupas, parastās jeb dārza pupiņas, zirņi, soja, lini un kaņepes <u>maisījumos</u> ar graudaugiem sēti zirņi, ja zirņu sēklas masas, augu skaita vai to zaļmasas īpatsvars ir lielāks par 50 %
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> lauksaimniekam ir tiesības pretendēt uz SAP par kaņepju platību, ja tā ir atbalsttiesīga ISIP viena vai vairāku ar proteīnaugiem aizņemtu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir pieteikta ISIP lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām par lauka pupām saistīto ienākumu atbalstu nepiešķir, ja lauksaimnieks ir novācis ražu, kultūraugam nesasniedzot gatavības fāzi!

22.6. Saistītais ienākumu atbalsts par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	rudzu populācijas šķirnes (k.k. 122 un k.k. 125)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • jāiesēj un jāaudzē rudzu populācijas šķirnes, kuras kārtējā gada 15. martā ir iekļautas Kopējā lauksaimniecības augu šķirņu katalogā, un sertificētas sēklas iegādi <u>pēdējo četru gadu laikā</u> apliecina: <ul style="list-style-type: none"> ➢ sēklu iesaiņojuma oficiālā etiķete vai ➢ VAAD izsniegtais sēklu testēšanas pārskats, ja sēkla iegūta savā sēklaudzēšanas saimniecībā Latvijā (<i>apliecinājums sēklu partijas atbilstībai normatīvajos aktos par Labības sēklaudzēšanu un sēklu tirdzniecību attiecīgajai kategorijai noteiktajām prasībām</i>), vai ➢ cits sertificētas sēklas izcelsmes apliecinājums. • viena vai vairāku ar rudzu populācijas šķirnēm apsētu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP • kārtējā gadā jābūt noslēgtam rudzu populācijas šķirņu piegādes līgumam ar maizes ražotāju vai graudu pārstrādātāju, kam noslēgts līgums ar maizes ražotāju • lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām
Papildu iesniedzamie dokumenti	<p>Papildus Ģeotelpiskajam iesniegumam lauksaimniekam LAD jāiesniedz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ dokumenti, kas apliecina attiecīgo rudzu populācijas šķirņu sēklu izcelsmi ➢ rudzu populācijas šķirņu piegādes līgums. Ja lauksaimnieks noslēdzis rudzu populācijas šķirņu piegādes līgumu ar graudu pārstrādātāju, tad līgumā jābūt apliecinājumam, ka graudu pārstrādātājam ir līgums ar maizes ražotāju.
Maksimālais daudzums	Maksimālais hektāru skaits, par kuriem lauksaimnieks ir tiesīgs saņemt atbalstu, nepārsniedz hektāru skaitu, ko nosaka, dokumentos (<i>sēklu iesaiņojuma oficiālā etiķete, VAAD izsniegtais sēklu testēšanas pārskats vai apliecinājums</i>) paredzēto daudzumu kilogramos dalot ar 40, kā arī nepārsniedz atbalstam pieteikto hektāru skaitu.

22.7. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētu labības sēklu (SLS)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	mīkstie kvieši (<i>Triticum aestivum L.</i>), speltas kvieši (<i>Triticum spelta L.</i>), cietie kvieši (<i>Triticum turgidum L. subsp. durum (Desf.) van Slageren</i>), rudzi (<i>Secale cereale L.</i>), tritikāle (<i>Triticosecale Wittm</i>), mieži (<i>Hordeum vulgare L.</i>), sējas auzas (<i>Avena sativa L.</i>), kailgraudu auzas (<i>Avena nuda L.</i>) un griķi (<i>Fagopyrum esculentum Moench</i>)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • jāizpilda labības sēklaudzēšanas prasības saskaņā ar normatīvajiem aktiem par labības sēklaudzēšanu, tostarp no lauku apskatei pieteiktajiem laukiem līdz nākamā gada 15. maijam jāiegūst PB, B un C kategorijas sēkla • viena vai vairāku ar labības sēklu apsēto lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP • lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām
Maksimālais daudzums	Maksimālais hektāru skaits, par kuriem lauksaimnieks ir tiesīgs saņemt SLS atbalstu, nepārsniedz pieteiktās platības hektāru skaitu, kuros iegūts TM MK noteikumu 22. pielikumā noteiktais attiecīgās sugas PB, B un C kategorijas sēklu daudzums vidēji no 1 ha.
Informācijas iesniegšana VAAD	Lauksaimnieks, piesakot labības sēklu platību VAAD lauku apskatei, sēklaudzēšanas lauku apskates pieteikumā norāda lauka numuru un lauka bloka numuru atbilstoši Ģeotelpiskajam iesniegumam

Ja kārtējā gadā izaudzētā sēkla ir sertificēta citā ES dalībvalstī, lauksaimniekam līdz nākamā gada 15. aprīlim jāiesniedz LAD attiecīgās ES dalībvalsts par sēklu sertificēšanu atbildīgās iestādes izsniegts dokuments par kārtējā gadā izaudzēto un līdz nākamā gada 15. aprīlim sertificēto labības sēklu apjomu.

22.8. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	sēklas kartupeļi (k.k. 821)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • attiecīgajā platībā jāiestāda pirmsbāzes, bāzes vai sertificētas kategorijas pirmās paaudzes sēklas kartupeļi • jāizpilda kartupeļu sēklaudzēšanas prasības saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kartupeļu sēklaudzēšanu, tostarp no lauku apskatei pieteiktajiem laukiem līdz nākamā gada 15. maijam jāiegūst pirmsbāzes, bāzes vai sertificētas kategorijas sēklas • viena vai vairāku ar sēklas kartupeļu aizņemtu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP • lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām
Informācijas iesniegšana VAAD	Lauksaimnieks, piesakot sēklas kartupeļu platību VAAD lauku apskatei, sēklaudzēšanas lauku apskates pieteikumā norāda lauka numuru un lauka bloka numuru atbilstoši Ģeotelpiskajam iesniegumam.
Maksimālais daudzums	Maksimālais hektāru skaits, par kuriem lauksaimnieks ir tiesīgs saņemt SSK atbalstu, nepārsniedz pieteiktās platības hektāru skaitu, kuros iegūtais pirmsbāzes, bāzes vai sertificētas kategorijas sēklu daudzums ir vismaz 10,3 t vidēji no hektāra vai attiecībā uz bioloģiskajām saimniecībām – vismaz 8 t vidēji no hektāra.

22.9. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām (SSA)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	<p>plāvas timotiņš, plāvas auzene, hibrīdā airene, daudzziedu viengadīgā airene, sarkanā auzene, ganību airene, niedru auzene, plāvas skarene, kamolzāle, auzeņairene, sarkanais āboliņš, baltais āboliņš, inkarnāta āboliņš, austrumu galega, lucerna, bastarda āboliņš, facēlija, ragainie vanagnadziņi, zirņi, vīķi, lauka pupas, lupīna (saldā jeb dzeltenā, baltā vai šaurlapu), velna auzas, sorgo, Sudānas zāle, sorgo hibrīdi, kas radušies, krustojot sorgo un Sudānas zāli, eļļas rutks vai esparsete</p>
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • jāizpilda stiebrzāļu un lopbarības augu sēklaudzēšanas prasības saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lopbarības augu sēklaudzēšanu, tostarp no lauku apskatei pieteiktajiem laukiem līdz nākamā gada 15. maijam jāiegūst TM MKN 22. pielikuma noteiktajā daudzumā attiecīgās sugas PB, B un C kategorijas sēklu apjoms vidēji saimniecībā no 1 ha • viena vai vairāku attiecīgo stiebrzāļu un lopbarības augu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP • lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām.
Informācijas iesniegšana VAAD	Lauksaimnieks, piesakot stiebrzāļu un lopbarības augu platību VAAD lauku apskatei, sēklaudzēšanas lauku apskates pieteikumā norāda lauka numuru un lauka bloka numuru atbilstoši Ģeotelpiskajam iesniegumam
Maksimālais daudzums	Maksimālais hektāru skaits, par kuriem lauksaimnieks ir tiesīgs saņemt SSA atbalstu, nepārsniedz pieteiktās platības hektāru skaitu, kuros iegūts TM MK noteikumu 22. pielikumā noteiktais attiecīgās sugas PB, B un C kategorijas sēklu daudzums vidēji no viena hektāra.

Ja kārtējā gadā izaudzētā sēkla ir sertificēta citā ES dalībvalstī, lauksaimniekam līdz nākamā gada 15. aprīlim jāiesniedz LAD attiecīgās ES dalībvalsts par sēklu sertificēšanu atbildīgās iestādes izsniegts dokuments par kārtējā gadā izaudzēto un līdz nākamā gada 15. aprīlim sertificēto stiebrzāļu un lopbarības augu sēklu apjomu.

22.10. Saistītais ienākumu atbalsts par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	vasaras rapsis (<i>Brassica napus subsp. napus f. annua</i>) vai vasaras ripsis (<i>Brassica rapa</i>)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • viena vai vairāku ar vasaras rapsi vai vasaras ripsi apsētu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP • lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām

23. LAUKU ATTĪSTĪBAS PASĀKUMI

Lauku attīstības pasākumu veidi:

- 1) “Zaļās joslas” (**ZJ**)
- 2) “Vidi saudzējoša dārzkopība” (**VSD**)
- 3) “Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām” (**BAA**)
- 4) “Zālāju biotopu apsaimniekošana” (**BDUZ**)
- 5) “Bioloģiskā lauksaimniecība” (**BLA**)
- 6) “Paaugstinātu labturības prasību un emisiju mazinošā lopkopība” (**EMLA**)
- 7) “Kompensācijas maksājums par *Natura 2000* meža teritorijām” (**NIM**)

23.1. Lauku attīstības pasākumu kopīgie nosacījumi

Apsaimniekošanas tiesības/ īpašumtiesības	<p>Platībām jābūt atbalsta pretendenta īpašumā vai tiesiskajā valdījumā kārtējā gada 15. jūnijā.</p> <p>BAA var pieteikt arī cita lauksaimnieka apsaimniekošanā esošu platību, ja tas ir piekritis apputeksnēšanas pakalpojuma saņemšanai (skat. 27. nodaļu).</p> <p>EMLA var saņemt par attiecīgajiem dzīvniekiem (kas izteikti nosacītajās liellopu vienībās), kas ir atbalsta pretendenta ganāmpulkā.</p>
Nosacījumu sistēma un Sociālo nosacījumu sistēma	Visiem atbalsta pretendentiem jāievēro NS un no 2025. gada arī SNS prasības.
Vai platības obligāti jāpiesaka arī ISIP/MLS?	Lai saņemtu atbalstu Lauku attīstības pasākumos, platības nav obligāti jāpiesaka ISIP/MLS.
Vai jāatbilst aktīva lauksaimnieka kritērijiem?	Atbalsta pretendents var saņemt atbalstu Lauku attīstības pasākumos arī tad, ja neatbilst aktīva lauksaimnieka kritērijiem.
Mācības (neattiecas uz NIM)	<p>Piesakoties ZJ, VSD, BAA, BDUZ, BLA vai EMLA, atbalsta pretendents (izņemot zinātnisko institūciju reģistrā iekļautu zinātnisko institūciju) vai tā pilnvarotajai personai līdz 2027. gada 31. maijam jāpabeidz kvalifikācijas celšanas kursi lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā.</p> <p>Kursu pabeigšanas apliecinājums ir nozares nevalstiskās organizācijas, lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības, Izglītības un zinātnes ministrijas izglītības iestāžu vai zinātnisko institūciju reģistrā iekļautas personas vai citas juridiskas personas, t.sk. valsts pārvaldes iestādes pēc 01.01.2023. izdots dokuments.</p> <p>Apliecinājumam jābūt personalizētam, kurā norādīts stundu skaits (vienas mācību stundas ilgums – 45 minūtes) un tēma atbilstoši noteiktajām jomām (skat. LAP MKN 1. pielikumā). Apliecinājums jāiesniedz LAD.</p> <p>Vienus un tos pašus kvalifikācijas celšanas kursus var attiecināt uz vairākiem atbalstu pasākumiem, ja atbilst apgūto stundu skaits un saturs.</p>
Daudz gadu saistības (neattiecas uz NIM)	<p>Atbalsta pretendents uzņemas 5 gadu saistības, sākot no pirmā maksājuma apstiprināšanas gada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ZJ, VSD, BDUZ, BLA – par katru atbalstam pieteikto platības vienību atsevišķi • EMLA – vismaz par minimālo nosacīto liellopu vienību apjomu – 8 LielV • BAA – vismaz par minimālo bišu saimju daudzumu, t.i., konvencionālajās saimniecībās vismaz par 30 bišu saimēm un vismaz 15 ha, bioloģiskajās – vismaz par 20 bišu saimēm un vismaz 10 ha
Atbalsta pretendenta apņemšanās saistību periodā	<p>Pretendējot ZJ, VSD, BAA, BDUZ, BLA vai EMLA, atbalsta pretendents visā saistību periodā apņemas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ievērot atbalsta saņemšanas nosacījumus • katru gadu iesniegt Ģeotelpisko iesniegumu un pieteikties tajā atbalsta pasākumā, kurā ir uzņemtas saistības • nesamazināt ZJ, VSD, BDUZ, BLA saistību platību vai EMLA noteikto minimālo apjomu – 8 LielV, vai BAA noteikto minimālo ha un bišu saimju skaitu • nemainīt atbalstam pieteiktās platības (lauka) atrašanās vietu (izņemot – ZJ 4 m buferjoslas vietu var mainīt), ja vien nav jāizpilda konkrētas augkopības prakses nosacījumi (piemēram, augsekas vai augu maiņu plāns VSD) vai pamatoti jāpielāgo saistības

23.2. Nosacījumi par platībām (lielumi, garumi)

Lauku attīstības pasākumiem atšķiras nosacījumi par minimālajām atbalsttiesīgajām platībām:

Pasākums	Nepieciešamā minimālā kopējā atbalsttiesīgā platība	Viena lauka minimālā platība/iezīmēšana
ZJ	0,1 ha un buferjoslas:	
	ar platumu 4 m – kopējais garums ir vismaz 250 m ¹	ar platumu 8 m – kopējais garums ir vismaz 125 m ¹
VSD	1 ha	Ģeotelpiskā iesnieguma kartē ZJ ir jāiezīmē gar aramzemes lauka malu kā līnija , nevis kā atsevišķs lauks!
BLA	1 ha	
BDUZ	0,3 ha	
BAA	15 ha konvencionālajās saimniecībās 10 ha bioloģiskajās saimniecībās	nav noteikta
NIM	1 ha	0,1 ha

¹ buferjoslas var sastāvēt no īsākiem posmiem, bet katrs vienlaidu posms ir vismaz 10 m garš

23.3. Vispārējie nosacījumi par saistībām

Saistību pielāgošana saistību periodā	Saistības var pielāgot (pieļaujama tikai atsevišķos neparedzētos gadījumos), aizstājot pieteikto platību ar citu atbalsttiesīgo platību, bet nesamazinot kopējo saistību platību. Šāda pielāgošana iespējama, piemēram, nomas līguma pirmstermiņa izbeigšanas vai zemes atsavināšanas gadījumos.
Saistību pārveidošana	Uzņemtās ZJ, VSD un EMLA saistības var pārveidot par BLA saistībām ar nosacījumu, ka visas saimniecības vienības (arī dzīvnieki) ir bioloģiski sertificētas Uzņemtās BLA saistības var pārveidot par BDUZ saistībām, ja vien par attiecīgo lauku jau nav uzņemtas BDUZ saistības
Saistību nodošana	Iesniedzot saistību nodevēja un saistību pārņēmēja parakstītu iesniegumu par saistību nodošanu/pārņemšanu (skat. LAD tīmekļvietnes sadaļā <i>Atbalsta veidi/ Platību maksājumi/ Rokasgrāmatas un veidlapas</i>), saistību periodā ir tiesības pilnībā vai daļēji nodot citai personai saimniecību, LIZ vai lauksaimniecības dzīvniekus, vienlaikus ar attiecīgajām saistībām, ievērojot, ka: <ul style="list-style-type: none"> • saistības ir nododamas katrā atbalsta pasākumā atsevišķi • ja saistību pārņēmējam nav uzņemtas saistības, sākas jauns saistību periods uz turpmākajiem 5 gadiem • ja saistību pārņēmējam ir uzņemtas saistības, tās turpinās līdz saistību pārņēmēja saistību perioda beigām EMLA saistību pārņemšana ir iespējama tikai situācijā, ja tiek iegādāti arī saistību nodevēja dzīvnieki. Saistību pārņēmējs turpina nodrošināt vismaz 8 LielV.
Saistību pārtraukšana	<u>Situācijās, kad saistības nav iespējams turpināt BLA, VSD, BDUZ, ZJ:</u> <ul style="list-style-type: none"> • lauzts nomas līgums – LAD jāiesniedz nomas līgums un tā uzteikums • saistību nodošana – LAD jāiesniedz abpusēji parakstīta veidlapa par saistību nodošanu/pārņemšanu • pārdod zemi, beidzas nomas līgums u.c. situācijās – ja jaunais platības apsaimniekotājs saistības nevēlas pārņemt, tad LAD jāiesniedz “Veidlapa saistību pārtraukšanai bez atmaksas”, kurā jaunais apsaimniekotājs apstiprina, ka attiecīgās saistības pārņemt nevēlas Nedrīkst radīt mākslīgus apstākļus, kad platību nodevējs un pārņēmējs, kas vēlas izbeigt saistības, ir viena un tā pati persona tikai dažādās juridiskās formās (ZS, IK, fiziska persona) <u>EMLA saistības</u> var pārtraukt, ja lauksaimniecības dzīvnieki gājuši bojā, ir neārstējami slimi vai likvidējami, pamatojoties uz veterinārārsta atzinumu. <u>BAA saistības</u> var pārtraukt bez atmaksas, ja atbalsta pretendents nenodrošina BAA noteikto minimālo bišu saimju skaitu, jo bites gājušas bojā klimatisko apstākļu, dabisko ienaidnieku, vai trešās personas rīcības dēļ. Kā arī tad, ja bites nav bioloģiski sertificētas situācijā, kad intensīvās lauksaimniecības lauki ir tuvāk par 3 km no novietnes vai pagaidu atrašanās vietas. <u>EMLA un BAA saistības</u> uzskata par pārtrauktām un iepriekš saņemtais atbalsts ir jāatmaksā, ja atbalsta saņēmējs bez objektīva iemesla ir likvidējis dzīvniekus vai nepiesakās atbalstam. <u>ZJ, VSD, BDUZ, BLA saistības</u> var pārtraukt pirms saistību perioda beigām, atmaksājot iepriekš saņemto atbalstu par pārtraukto saistību daļu.
Saistību platības izmaiņas	Saistības nedrīkst samazināt vairāk kā par 10 % pret aktuālo saistību platību. Ja samazinājums pārsniegs 10 %, iepriekš saņemtais atbalsts tiks atprasīts, izņemot gadījumus, kas attaisno saistību samazināšanu (piemēram, saistību nodošana, nomas līguma laušana u.c. gadījumi). Ja saistību platība palielinājums nepārsniedz 20 %, saistību periods nemainīsies. Ja saistību platības palielinājums pārsniedz 20 %, sāksies jauns 5 gadu saistību periods.

24. ZAĻĀS JOSLAS (ZJ)

Var pretendēt	Gan konvencionālās, gan bioloģiskās (t.sk. daļēji bioloģiskās) saimniecības.		
Teritorija	Zaļās joslas (buferjoslas) var ierīkot visā Latvijas teritorijā.		
Mērķteritorijas	<p>Paaugstināta likme ir buferjoslām, kas atrodas noteiktajās mērķteritorijās:</p> <ul style="list-style-type: none"> īpaši jutīgās teritorijas – Ādažu novads, Bauskas novads (izņemot Valles un Kurmenes pagastus), Dobeles novads, Jelgavas novads (izņemot Jelgavu), Ķekavas novads, Mārupes novads, Olaines novads, Ropažu novads, Salaspils novads, Saulkrastu novads, Siguldas novads (izņemot Lēdurgas pagastu) lauksaimniecības izkļiedētā piesārņojuma būtiski ietekmētie ūdens objekti, kas atrodas riska ūdens objektu sateces baseinu teritorijās, saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu. 		
Buferjoslu izmēri	Buferjoslu kopējai platībai jābūt vismaz 0,1 ha.		
	<ul style="list-style-type: none"> buferjosla ir vismaz 4 m plata un tās kopējais garums ir vismaz 250 m 	VAI	<ul style="list-style-type: none"> buferjosla ir vismaz 8 m plata un tās kopējais garums ir vismaz 125 m
	<p>Buferjoslas var sastāvēt no īsākiem posmiem, bet katrs vienlaidu posms ir vismaz 10 m garš!</p> <p>! Ja buferjoslu ierīko platāku, tad neatkarīgi no faktiski atstātā platuma kopējās buferjoslu platības aprēķinam izmanto noteikto minimālo platumu – 4 m vai attiecīgi 8 m!</p>		
Kur var ierīkot buferjoslas?	<p>Visas buferjoslas neatkarīgi no platuma ierīko aramzemē!</p> <ul style="list-style-type: none"> 4 m platās buferjoslas ierīko: <ul style="list-style-type: none"> gar aramzemes lauka malu, kas robežojas ar tādu objektu ārpus lauku bloku kartes, kas nav aramzeme. Piemēram, ceļu, mežu, grāvi (kas nav ŪSIK) <p style="text-align: center;">VAI</p> <ul style="list-style-type: none"> starp bioloģiskiem un konvencionāliem laukiem, starp kuriem robeža ir identificējama dabā. <p>Nav jāpārtrauc uzņemtās saistības, ja kādā no turpmākajiem gadiem nevar nodrošināt nosacījumu, ka buferjoslu jāierīko starp bioloģiskiem un konvencionāliem laukiem (piemēram, ja saimniecība nebūs bioloģiski nosertificēta un buferjosla atradīsies starp diviem konvencionālajiem laukiem, vai abas saimniecības būs bioloģiski sertificētas).</p> 8 m platās buferjoslas ierīko aramzemē gar ŪSIK un tai jāpiekļaujas pie vaļējās ūdenstilpnes, tostarp grāvja, krants. 		
Ko var audzēt buferjoslās?	<p>Buferjoslas segums ir atšķirīgs no augu seguma piegulošajā aramzemes laukā.</p> <p>Buferjoslās var būt:</p> <ul style="list-style-type: none"> dabīgā veģetācija (augi, kas iesējušies dabiski), kurā, sākot ar saistību ceturto gadu, nevar būt vējauzas un rudzuzmilgas sēts augu maisījums no dažādām šādu augu sugām: stiebrzālēm, nektāraugiem, kā arī tādiem eļļas augiem kā kaņepes un saulespuķes sētas puķes (daudzgadīgu, divgadīgu vai viengadīgu zālaugu un lakstaugu sēklu maisījums) 		

<p>Saistības</p>	<p>Piesakoties atbalstam, atbalsta pretendents uzņemas šādas 5 gadu saistības:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ne vēlāk kā līdz kārtēja gada 25. jūnijam ierīkot buferjoslu (ja saistību uzņemšanās brīdī tā vēl nav ierīkota) un ik gadu to uzturēt apstiprināto saistību apjomā • buferjoslās nelietot augu aizsardzības un mēslošanas līdzekļus • buferjoslās nepieļaut koku un krūmu atvašu (dzinumumu), kas vecākas par vienu gadu, un vienlaidu kūlas veidošanos, ievērojot, ka: <ul style="list-style-type: none"> ➤ 4 m platajā buferjoslā apaugumu nopļauj vai sasmalcina ne biežāk kā 1 reizi līdz 15. septembrim, ja tā tiek apsaimniekota kārtējā sezonā vai labības un sēklkopības laukos biežāk, lai ierobežotu vējauzu un rudzusalgu, kā arī citu ekspansīvo un invazīvo sugu izplatību sējumos. Ja zaļo masu saglabā neskartu līdz nākamās sezonas 15. martam un buferjoslas atrašanās vietu nemaina, apaugumu nopļauj pilnā garumā un atstāj vai sasmalcina ➤ 8 m platajā buferjoslā zaļo masu nopļauj un novāc no lauka ne biežāk kā 1 reizi līdz 15. septembrim, ja tā tiek apsaimniekota kārtējā sezonā vai labības un sēklkopības laukos biežāk, lai ierobežotu vējauzu un rudzusalgu, kā arī citu ekspansīvo un invazīvo sugu izplatību sējumos. Ja zaļo masu saglabā neskartu līdz nākamās sezonas 15. martam, tad apaugumu nopļauj pilnā garumā un atstāj vai sasmalcina. Buferjoslu var ekstensīvi noganīt, nodrošinot, ka dzīvnieki netiek dzirdināti no tiešā tuvumā esošajām vaļējām ūdenstilpēm, lai saglabātu krasta veģētāciju un novērstu eroziju • apgūt 16 stundu kvalifikācijas celšanas kursus lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā līdz 31.05.2027. • ievērot nosacījumus par buferjoslu atrašanās vietas maiņu (skat. zemāk). 				
<p>Buferjoslu vietas maiņas nosacījumi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 4 m platās buferjoslas atrašanās vietu saistību periodā var mainīt. Tomēr vienas sezonas laikā buferjoslas atrašanās vieta jā saglabā vismaz līdz 15. septembrim. Izņēmums – ja nākamās sezonas kultūrauga sēšanai buferjoslas platība ir jāapstrādā pirms kārtējā gada 15. septembra, tad pirms augsnes apstrādes jāveic buferjoslas fotofiksācija un tā jāuzrāda kontroles laikā pēc pieprasījuma. • 8 m platās buferjoslas atrašanās vietu visā saistību periodā nedrīkst mainīt! 				
<p>Atbalsta veidu savienojamība</p>	<p>Lauku, kuram ierīkota buferjosla, vienlaicīgi var pieteikt VSD vai BLA, bet VSD vai BLA par buferjoslas aizņemto platību nepiešķir.</p> <p>Par īpašumā vai tiesiskajā valdījumā esošo platību, par kuru saņem BAA atbalstu, var vienlaicīgi saņemt arī maksājumu ZJ aktivitātē.</p>				
<p>Likmes</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">mērķteritorijās:</td> <td>par 4 m buferjoslu – 750 EUR/ha; par 8 m buferjoslu – 890 EUR/ha</td> </tr> <tr> <td>ārpus mērķteritorijām:</td> <td>par 4 m buferjoslu – 675 EUR/ha; par 8 m buferjoslu – 742 EUR/ha</td> </tr> </table> <p>Par platību, kas atrodas gan mērķteritorijā, gan daļēji ārpus tās, piešķir lielāko atbalsta likmi</p>	mērķteritorijās:	par 4 m buferjoslu – 750 EUR/ha; par 8 m buferjoslu – 890 EUR/ha	ārpus mērķteritorijām:	par 4 m buferjoslu – 675 EUR/ha; par 8 m buferjoslu – 742 EUR/ha
mērķteritorijās:	par 4 m buferjoslu – 750 EUR/ha; par 8 m buferjoslu – 890 EUR/ha				
ārpus mērķteritorijām:	par 4 m buferjoslu – 675 EUR/ha; par 8 m buferjoslu – 742 EUR/ha				
<p>Izmaiņas 2026.gadā</p>	<p>No 2026.gada vairs nevarēs uzņemt jaunas saistības ZJ pasākumā. Saistības ZJ pasākumā varēs turpināt tie, kas tās uzņēmušies pirms 2026.gada.</p>				

25. VIDI SAUDZĒJOŠĀ DĀRZKOPIĒBA (VSD)

Var pretendēt	Konvencionālās saimniecības		
Īstenošanas teritorija	Visa Latvijas teritorija. Mērķteritorija ir: <ul style="list-style-type: none"> īpaši jutīgās teritorijas – Ādažu novads, Bauskas novads (izņemot Valles un Kurmenes pagastus), Dobeles novads, Jelgavas novads (izņemot Jelgavu), Ķekavas novads, Mārupes novads, Olaines novads, Ropāžu novads, Salaspils novads, Saulkrastu novads, Siguldas novads (izņemot Lēdurgas pagastu) lauksaimniecības izkliedētā piesārņojuma būtiski ietekmētie ūdens objekti, kas atrodas riska ūdens objektu sateces baseinu teritorijās, saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu no 2025. gada – kūdrāju, tostarp izstrādātu kūdras purvu, platības, kurās audzē tādus ilggadīgos augļus un ogas kā krūmmellenes (mellenes, zilenes), liellogu dzērvenes, avenes vai kazenes. 		
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> kopējā pieteiktā platība atbilst atbalsttiesīgas LIZ kritērijiem (skat. 3.7. apakšnodaļu) un ir vismaz 1 ha, bet viena lauka platība ir vismaz 0,1 ha platība ir reģistrēta VAAD Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā ar atzīmi, ka ir ievērotas normatīvajos aktos par lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas, uzglabāšanas un marķēšanas prasībām un kontroles kārtību noteiktās lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas vispārīgās prasības (vidi saudzējošās metodes dārzkopībā). 		
Atbalsttiesīgie kultūraugi:	<ul style="list-style-type: none"> ābeles, bumbieres, saldie un skābie ķirši, plūmes, krūmmellenes, liellogu dzērvenes pārējie ilggadīgie stādījumi ēdamu augļu un ogu ieguvei, kā arī augļu koki un ogulāju stādi (kokaugi stādaudzētavas LIZ) dārzeni vai kartupeļi 		
Saistības	Piesakoties atbalstam, atbalsta pretendents uzņemas 5 gadu saistības: <ul style="list-style-type: none"> ierīkot un ik gadu uzturēt atbalsttiesīgo platību, izmantojot vidi saudzējošās dārzkopības metodes izpildīt integrētās augu aizsardzības vispārīgās prasības saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas, uzglabāšanas un marķēšanas prasībām un kontroles kārtību apgūt 40 stundu kvalifikācijas celšanas kursus lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā līdz 31.05.2027. nemainīt lauka atrašanās vietu, izņemot, ja tas nepieciešams augsekas nodrošināšanai. 		
Likmes	mērķteritorijās	ārpus mērķteritorijām	atbalsttiesīgie kultūraugi
	401 EUR/ha	364 EUR/ha	par ābeļu, bumbieru, saldo un skābo ķiršu, plūmju, melleņu (krūmmelleņu, zileņu) vai liellogu dzērveņu platību
	264 EUR/ha	240 EUR/ha	par pārējo tādu augļu koku, ogulāju un ilggadīgo stādījumu platību, no kuriem iegūst ēdamus augļus, kā arī augļu koku un ogulāju stādu audzēšanai izmantoto platību (kokaugi stādaudzētavas LIZ)
	115 EUR/ha	105 EUR/ha	par kartupeļu, ziedkāpostu, kāpostu (izņemot lopbarības kāpostu, lopbarības bietes un cukurbietes), gurķu, sīpolu, ķiploku, burkānu, galda biešu vai citu dārzeni platību
Par platību, kas atrodas mērķteritorijā un daļēji ārpus tās, piešķir lielāko atbalsta likmi.			

26. PAAUGSTINĀTU LABTURĪBAS PRASĪBU UN EMISIJU MAZINOŠĀ LOPKOPĪBA (EMLA)

Var pretendēt	Konvencionālās saimniecības
Darbības (viena vai vairākas)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Barošana un turēšana piena vai gaļas liellopiem, kas vecāki par 6 mēnešiem un tiek turēti novietnē visu gadu vai tikai ziemas periodā, vai gaļas liellopiem, kas vecāki par 6 mēnešiem un tiek turēti tikai āra apstākļos visu gadu. 2. Pagarināta ganīšana piena liellopiem, kas vecāki par 6 mēnešiem, kombinācijā ar 1.darbības (barošana un turēšana) prasībām. 3. Jaunlopu turēšana (līdz 6 mēnešu vecumam), kas dzimuši piena liellopu saimniecībā. <p>Darbības var mainīt katru gadu, izpildot saistības par saimniecību kopumā (vismaz 8 LielV)</p>
Atbalsttiesīgi dzīvnieki	<ul style="list-style-type: none"> • piena vai gaļas liellopi (pēc to izmantošanas veida): <ul style="list-style-type: none"> ➢ visi viena ganāmpulka dzīvnieki 1. un 3. darbībā ➢ visi vienas novietnes dzīvnieki 2. darbībā, attiecīgo informāciju norādot LAD EPS. • 1. darbības īstenošanai, piesakot gaļas liellopus, prasības jāievēro gan dzīvniekiem, kuri tiek turēti āra apstākļos visu gadu, gan dzīvniekiem, kuri tiek turēti novietnē visu gadu vai ziemas periodā. • nav iekļauti bioloģiskās lauksaimniecības kontroles sistēmā. • reģistrēti un apzīmēti saskaņā ar normatīvajiem aktiem.
Kopīgās saistības pasākumam visā saimniecībā	<p>Piesakoties atbalstam, atbalsta pretendents uzņemas 5 gadu saistības:</p> <ul style="list-style-type: none"> • katru gadu nodrošināt vismaz 8 nosacītās LielV (vidējais dzīvnieku blīvums nosacītās liellopu vienībās no 15.05. līdz 15.09.) • nodrošināt, ka dati par dzīvniekiem lietotajām antimikrobiālos līdzekļus saturošām zālēm, tiek glabāti atbilstoši veterināro zāļu apriti reglamentējošo normatīvo aktu prasībām, ko pēc pieprasījuma uzrāda PVD • LAD lauksaimniecības dzīvnieku, ganāmpulku un novietņu reģistrā uzkrāt informāciju par: <ul style="list-style-type: none"> ➢ novietnē izmantoto dzīvnieku turēšanas veidu un kūtsmēslu uzglabāšanas veidu ➢ slaucamo govju piena pārraudzību • apgūt 40 stundu kvalifikācijas celšanas kursus lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā līdz 31.05.2027.
Saistības 1. darbībā	<p><u>Ja dzīvnieki tiek turēti novietnē visu gadu vai ziemas periodā:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • jānodrošina ganāmpulka ēdināšana, ievērojot dzīvnieku fizioloģiskās vajadzības un rupjās lopbarības laboratorisko analīžu rezultātus – analīzēs jābūt noteiktai sausnai, kopproteīnam, kokšķiedrai un sagremojamībai • jā sastāda barības deva ar šādiem rādītājiem: <ul style="list-style-type: none"> ➢ slaucamajām govīm – barības devas sagremojamība ir vismaz 67 % vai tauku procenti barības devā pārsniedz 3,5 ➢ gaļas liellopiem – barības devas sagremojamība ir vismaz 65 % vai tauku procenti barības devā nepārsniedz 7. • dzīvniekiem novietnē jānodrošina nepārtraukta ūdens padeve • dzīvniekiem novietnē jānodrošina tīras, sausas un pakaisītas guļvietas, ja vien netiek izmantoti matračī • kūtsmēsli jāizvāc no novietnes vismaz 2 reizes dienā, izņemot teļu un jaunlopu novietnē, ja tos tur sprostos vai boksos un nodrošina sausus pakaišus. Dziļo pakaišu novietnē dzīvniekiem jānodrošina sausi pakaiši un kūtsmēslu izvešanai jānotiek savlaicīgi atkarībā no saimniecībā izmantotās tehnoloģijas un citiem parametriem. Pakaišu daudzuma samazināšanai jāizmanto biokompostētāju • novietnē uz katriem 25 – 100 pieaugušiem dzīvniekiem jāiekārto atsevišķa (tostarp mobila) norobežota vieta vai bokss slimiem vai aprūpējamiem dzīvniekiem, t.sk. dzīvniekiem pirms vai pēc dzemdībām.

Saistības 1. darbībā	<p><u>Ja dzīvnieki (gaļas liellopi) tiek turēti āra apstākļos visu gadu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ziemas periodā jānodrošina ganāmpulka ēdināšana, ņemot vērā dzīvnieku fizioloģiskās vajadzības • jā sastāda barības deva, pamatojoties uz rupjās lopbarības laboratoriski noteiktajiem rādītājiem • barības devas sagremojamībai gaļas liellopiem jābūt vismaz 65 % vai tauku procenta barības devā nepārsniedz 7 • jāierīko nojumes ar sienām, lai pasargātu dzīvniekus no nelabvēlīgiem laikapstākļiem, un tajā vienlaikus jāpietiek vietas visiem dzīvniekiem arī tad, kad tie ir apgūlušies • dzīvnieki jānodrošina ar dzeramo ūdeni, tos dzirdinot no dzirdnes • nojumē dzīvniekiem jānodrošina sausi pakaiši, kā arī pakaišu daudzuma samazināšanai jāizmanto biokompostētāju.
Saistības 2. darbībā	<ul style="list-style-type: none"> • atbalstam pieteiktajā novietnē jānodrošina 1. darbības prasības un ganīšanas sezonā dzīvniekiem jāpiemēro pagarināta ganīšanas sezona vismaz 160 dienas: <ul style="list-style-type: none"> ➢ LAD EPS, aizpildot Ģeotelpisko iesniegumu, jāiesniedz plānotais ganību apsaimniekošanas kalendārs, kurā jānorāda novietnes numuri un ganīšanas datumi.
Saistības 3. darbībā	<ul style="list-style-type: none"> • dzīvnieku guļvietas blīvi jāizklāj ar tīriem un sausiem pakaišiem, ievērojot pakaišu veidu un to mitruma uzsūkšanas spēju • dzīvnieku izēdināšanai ar pienu vai piena aizvietotāju jāizmanto speciāli šim mērķim paredzētus knupīšus vismaz pirmās astoņas dzīves nedēļas pēc kārtas • dzīvniekiem, kas ir vecāki par vienu nedēļu, jānodrošina pastāvīgi pieejams barības maisījums, kas paredzēts teļu ēdināšanai kā papildbarība.
Lopbarības analīzes un barības devas	<ul style="list-style-type: none"> • 1. un 2. darbībā ne vēlāk kā līdz kārtēja gada 31. decembrim LAD jāiesniedz vienas rupjās lopbarības veida analīzes un attiecīgā ganāmpulka barības devu plāni (piena un gaļas liellopiem – katram savu), norādot tā sagatavošanas datumu, kā arī attiecīgo barības devu sagremojamības procentu vai tauku procentu • kārtējā gadā jā sagatavo jauns barības devu plāns, ja mainās barības bāze, pirms tam nosakot barības vielu analīzes (arī gadījumos, ja barības komponenti nemainās, bet tiek atvērta jauna skābsiena vai skābbarības bedre) • pēc LAD pieprasījuma elektroniski jāiesniedz visi barības devu plāni un analīzes.
Fotodokumentācija	<ul style="list-style-type: none"> • piesakoties EMLA atbalstam pirmo reizi, LAD EPS jāiesniedz fotodokumentācija: <ul style="list-style-type: none"> ➢ 1. darbībā piena un gaļas liellopiem, ja dzīvnieki tiek turēti novietnē visu gadu vai ziemas periodā, par – dzīvnieku guļvietām, kūtsmēsļu izvākšanu un pakaišu nodrošināšanu, boksiem vai atsevišķi norobežotajām vietām ➢ 1. darbībā gaļas liellopiem, ja tiek turēti āra apstākļos visu gadu, par – nojumēm, dzirdnēm, pakaišu nodrošināšanu ➢ 3. darbībā par – guļvietām un pakaišiem, knupīšu esamību, pieejamiem barības maisījumiem • turpmākajos saistību gados attiecīgā fotodokumentācija jāiesniedz ne vēlāk kā 30 dienu laikā pēc LAD pieprasījuma saņemšanas
Atbalsta apmērs par vienu nosacīto liellopu vienību	<p>52 EUR – par piena liellopu barošanu un turēšanu (1. darbība) 43 EUR – par gaļas liellopu barošanu un turēšanu (1. darbība) 90 EUR – par piena liellopu pagarināto ganīšanu, barošanu un turēšanu (2. + 1. darbība) 28 EUR – par jaunlopu turēšanu (3. darbība)</p> <p>Ja atbalsta pretendents ir pieteicies gan uz 1., gan uz 2. darbību, vienu un to pašu piena liellopu iekļauj tajā nosacīto liellopu vienību aprēķināšanas grupā, par kuru tiek piešķirts atbalsts 2. darbībā.</p>

27. BIŠKOPIBAS VIENĪBU APSAIMNIEKOŠANA APPUTEKSNĒŠANAS VAJADZĪBĀM (BAA)

Atbalsta pretendents	Bioloģiskie biškopji	Konvencionālie biškopji
Nosacījumi ¹ vienība, kas aptver vienu medusbišu saimi	<ul style="list-style-type: none"> • kopējā atbalstam pieteiktā platība ir vismaz 10 ha • ne mazāk par 20 bioloģiski sertificētiem bišu stropiem¹ ganību sezonā (ir saņemts biškopības jomā izdots atbilstošs sertifikāts par bioloģiskā vai pārejas perioda produktu) 	<ul style="list-style-type: none"> • kopējā atbalstam pieteiktā platība ir vismaz 15 ha • ne mazāk par 30 bišu stropiem¹ ganību sezonā, ja bites NAV bioloģiski sertificētas
Ja bioloģiskais sertifikāts netiek iegūts vai tiek zaudēts	Ja sertifikāts kādā no saistību gadiem netiek iegūts vai tiek zaudēts, tad: <ul style="list-style-type: none"> ➤ saistības pārtrauc (neatmaksājot iepriekš saņemto atbalstu), vai ➤ ja nodrošina atbilstību konvencionālajai biškopībai (vismaz 30 bišu saimes un 15 ha) saistības turpina un kārtējā saistību gadā saņem atbalstu kā par konvencionālajām bitēm 	neattiecas
Kopīgie nosacījumi platībai	<ul style="list-style-type: none"> • BAA atbalsttiesīgā platība – atbalstu piešķir par platību, kas iekļauta lauku bloku kartē vai platību, kur tiek veikta bišu ganīšana, sniedzot apputeksnēšanas ekosistēmas pakalpojumu (piemēram, lauku blokā neiekļauta neapsaimniekota lauksaimniecības zeme, krūmājs vai meža zeme) un tās maksimālais attālums no pastāvīgās bišu novietnes vai pagaidu atrašanās vietas (ceļojošā dravniecība) ir 3 km • BAA var saņemt arī par cita lauksaimnieka apsaimniekošanā esošu zemi, ja tas ir piekritis apputeksnēšanas pakalpojuma saņemšanai. Šajā gadījumā BAA var saņemt ne vairāk kā viens biškopis, kuram piekrišanas apliecinājums jāiesniedz LAD 30 dienu laikā pēc LAD pieprasījuma saņemšanas dienas. Mutiska saskaņojuma gadījumā pēc LAD pieprasījuma jāiesniedz zemes apsaimniekotāja rakstisks apliecinājums. Tomēr piekrišanas apliecinājumu nevajag, ja atbalsta pretendents apputeksnēšanas pakalpojumu sniedz valsts vai pašvaldības īpašumā esošā platībā • Cita lauksaimnieka apsaimniekoto un īpašumā vai valdījumā esošo platību biškopis var pieteikt tikai BAA, bet uz pārējiem atbalstiem platību piesaka pats zemes apsaimniekotājs 	
Kadastru deklarēšana	<ul style="list-style-type: none"> • Kadastrs, kas ir cita lauksaimnieka apsaimniekošanā vai savus kadastrus, kuros ir ārpusbloka platības, katru gadu ir jādeklarē EPS BAA sadaļā 	
Ganību sezona	15.05.2025. – 15.09.2025.	
Saistības	Piesakoties atbalstam, atbalsta pretendents uzņemas šādas 5 gadu saistības: <ul style="list-style-type: none"> • ganību sezonā nodrošināt apputeksnēšanas pakalpojumu – 2 bišu stropus uz vienu atbalsttiesīgo ha • reģistrēt bišu stropus un aktualizēt informāciju atbilstoši normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību • EPS norādīt informāciju par ceļojošās dravniecības īstenošanu (pagaidu pārvietošanu) ganību sezonā, ja tas nepieciešams atbalsta saņemšanai (t.i., ja pietrūkst ha ap pamatnovietni) ievērojot, ka minimālais pagaidu pārvietoto stropu skaits ir 2 • apgūt 40 stundu kvalifikācijas celšanas kursus lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā līdz 31.05.2027. 	
Informācijas aktualizēšana	<ul style="list-style-type: none"> • LAD lauksaimniecības dzīvnieku, ganāmpulku un novietņu reģistrā kārtējā gadā jāiesniedz dati par bišu saimju skaitu katrā novietnē uz 01.05. un 01.11. • Ja pēc paziņotā atskaites datuma ir izmaiņas bišu saimju skaitā ganāmpulkā (kādā no novietnēm, vai reģistrēta jauna novietne), tad, norādot jaunu atskaites datumu, ir obligāti jāaktualizē vēlreiz bišu saimju skaits visās novietnēs. Bišu saimju skaita izmaiņas LAD jāpaziņo 7 dienu laikā pēc notikuma 	
Atbalsta likme	80 EUR/ha	30 EUR/ha

BAA var apvienot ar šādiem Lauku attīstības atbalsta pasākumiem: ZJ, VSD, BDUZ, BLA un NIM.

28. BIŠU GANĪŠANAS PIEMĒRI

1. Klientam ir viena patstāvīgā novietne

Visas bišu saimes ir vienā patstāvīgajā novietnē – atbalstu saņem par tiem saviem ha (lauku blokā un/vai ārpus lauka bloka) vai ar saskaņojumu cita lauksaimnieka ha (lauku blokā un/vai ārpus lauka bloka), kas ir apļa iekšpusē un nodrošina blīvumu.

Piemērs 1:

- novietnē ir 80 bišu stropi;
- klientam “apļa” iekšpusē ir savi 50 ha, kas deklarēti ISIP vai atrodas ārpus lauka bloka;
- BAA saņems par 40 ha, par 10 ha nesaņems, jo nepietiek bites.

Piemērs 2:

- novietnē ir 80 bišu stropi;
- klientam “apļa” iekšpusē ir savi 20 ha, kas deklarēti ISIP vai atrodas ārpus lauka bloka;
- lai saņemtu pilnu bišu atbalstu, klientam pietrūkst vēl 20 ha – ir nepieciešams saskaņojums no apļa iekšpusē esošajiem kaimiņiem par 20 ha izmantošanu apputeksnēšanai un BAA saņemšanai.

2. Klientam ir vairākas pastāvīgās novietnes

Bišu saimes ir vairākās pastāvīgajās novietnēs – katrai novietnei ir savas x; y koordinātes, pēc kurām izveido konkrētās novietnes “apli”.

Piemērs:

Klientam ir divas pastāvīgās novietnes.

- Sarkanā apļa novietnē ir 50 bišu stropi
- Violetā apļa novietnē ir 6 bišu stropi

Lai saņemtu atbalstu pilnā apmērā, vajag 28 ha.

- Sarkanā apļa novietnē klientam ir pieejami tikai 5 ha
- Violetā apļa novietnē klientam ir pieejami 30 ha

Kopējais ha skaits ir pietiekams visiem 56 stropiem, bet uz sarkanajā aplī esošajiem 50 stropiem vajag 25 ha, savukārt uz violetajā aplī esošajiem 6 stropiem vajag 3 ha.

Nevar kompensēt viena apļa ha par labu citam aplim. Šajā gadījumā var izmantot ceļojošo dravniecību, bišu saimes pārvietojot uz to apli, kur pieejami vairāk ha, vai pārvietot bites uz to pastāvīgo novietni, kur pieejami vairāk ha. Visas izmaiņas jāziņo LAD.

Lai saņemtu BAA, lauksaimniekam bites nav jātur visu ganību periodu šajās novietnēs. Ja ar “apļu” iekšienē esošajiem ha pietiek, lai saņemtu atbalstu, tad biteniņeks vasaras laikā var nodarboties arī ar ceļojošo dravniecību un par šiem ha, uz kuriem bites tiek aizvestas, LAD nav jāinformē.

29. ZĀLĀJU BIOTOPU APSAIMNIEKOŠANA (BDUZ)

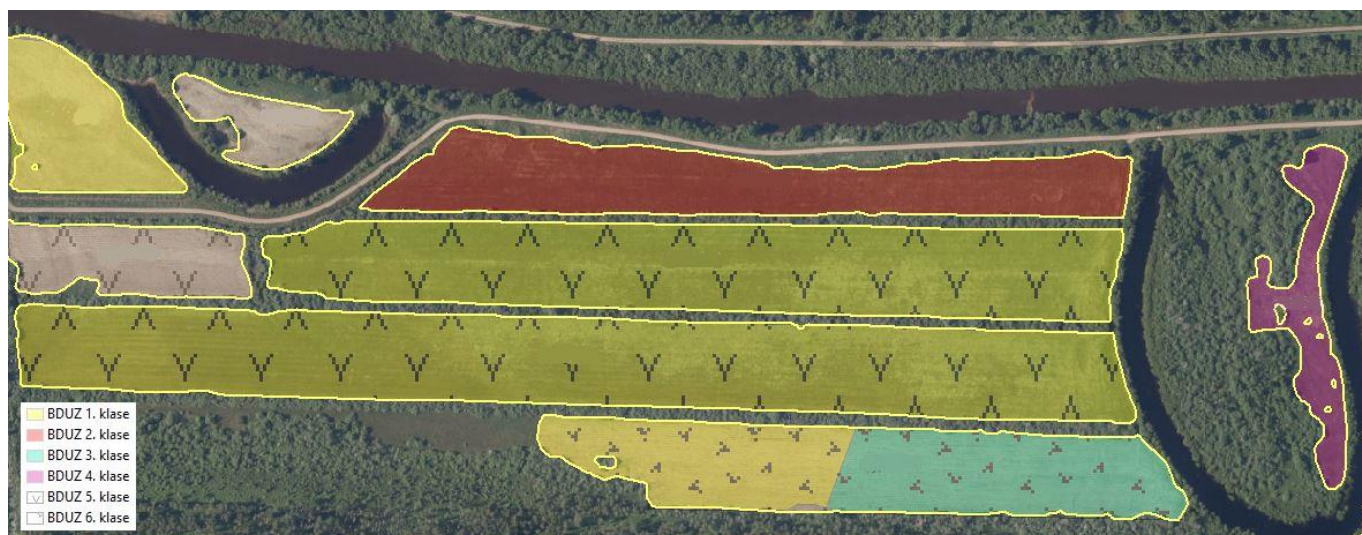
Var pretendēt	Par ilggadīgo zālāju platībām, kurās ir noteikts ES nozīmes zālāju biotops vai putnu dzīvotne (1. – 6. zālāju klase) vai citi ekoloģiski nozīmīgi zālāji īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (0. zālāju klase)
Atbilstības kritēriji	<ul style="list-style-type: none"> • Viena lauka platība ir vismaz 0,1 ha, kopējā atbalsta platība ir vismaz 0,3 ha, visa platība ir kartogrāfiski identificēta lauku bloku kartē pēc situācijas 31.12.2024., izmantojot DAP Dabas datu pārvaldības sistēmas datus • ES nozīmes zālāju biotops un putnu dzīvotne zālajos ietilpst kādā no BDUZ klasēm (skat. 29.1. tabulu)
Ganību sezona	15.05.2025. – 15.09.2025.
Saistības	<p>Piesakoties atbalstam, atbalsta pretendents uzņemas šādas 5 gadu saistības:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nodarboties ar lauksaimniecisko darbību, īstenojot kādu no šīm darbībām: <ul style="list-style-type: none"> ➢ ekstensīvi noganīt platību līdz kārtējā gada 15. septembrim vai līdz nākamā gada 1. aprīlim, ja dzīvniekiem ir pagarinātā vai vissezonas ganīšana (izmanto vienīgi savā ganāmpulkā esošos dzīvniekus) un par to ir sniegta informācija LAD EPS vai ➢ vismaz 1 reizi sezonā nopļaut platību (nopļauto sienu savāc) • saskaņā ar DAP lēmumu ievērot atkāpes no zālāju biotopu apsaimniekošanas prasībām saistībā ar noteikto dzīvnieku blīvumu noganīšanai, pļavu mēslošanas nosacījumiem, kā arī nodrošināt zālāja atpūtināšanu vairāk nekā vienu reizi (ne agrāk kā otrajā gadā) piecu gadu laikā, to nepļaujot un neganot, tāpat nodrošināt ciņu saglabāšanas intensitāti, kā arī veikt citas zālāju biotopu kvalitāti uzlabojošas darbības • ja zālāja atpūtināšanu īsteno vienu reizi (ne agrāk kā otrajā gadā), atbalsta pretendents pirms pasākuma uzsākšanas informē par to LAD • pēc vajadzības veikt augu sugu sastāva uzlabošanu, izmantojot dabiska zālāja sēklas vai dabiska zālāja sēklu saturošu materiālu, kas iegūts Latvijā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lopbarības augu sēklu maisījumiem, kas paredzēti dabiskās vides saglabāšanai. Nav atļauta komerciālo šķirņu stiebrzāļu un tauriņziežu piesēja • pēc vajadzības uzlabot zālāju kopšanas apstākļus, tos noecējot ar ganību ecēšām, izcirst krūmus, frēzēt kokaugu saknes, celmus un ciņus, izlīdzināt kurmju un mežacūku rakumus un uzecēt vai citādi uzirdināt augsnes virskārtu, lai aerētu augsni vai piesētu dabisku zālāju sēklas, kā arī atjaunot zālāju, kad saskaņā ar Aizsargjoslu likumu ekspluatācijas aizsargjoslā ir īstenoti tās izveidošanas mērķim atbilstoši pasākumi • nelietot platībā augu aizsardzības līdzekļus un sintētiskos mēslošanas līdzekļus, tostarp, papildus nemēslojot ganības, kā arī papildus nemēslojot pļavas ar digestātu, šķidrmēsliem vai vircu • apgūt 16 stundu kvalifikācijas celšanas kursus līdz 31.05.2027. (apliecība izdota pēc 01.01.2023.) • saistības tiek uzņemtas un uzturētas par katru atbalstam pieteikto lauku atsevišķi • visā saistību periodā nevar mainīt lauka atrašanās vietu.
Ganīšanas nosacījumi	<ul style="list-style-type: none"> • BDUZ zālāju ekstensīvi gana ar ganību dzīvniekiem – zālēdājiem <ul style="list-style-type: none"> ➢ dzīvnieku blīvums nepārsniedz 0,9 LielV uz 1 ha vidēji ganību sezonā (dzīvnieku blīvuma aprēķins ir norādīts 32. nodaļā) ➢ nepietiekami noganītās platības ir jāappļauj <p>Dzīvnieki ir reģistrēti un apzīmēti saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību</p> <p>Ja BDUZ tiek ganīts ar savā īpašumā esošajiem ganību dzīvniekiem, nodrošinot blīvumu 0,3 LielV/ha, tad papildus ir iespējams saņemt 30 EUR/ha. Šajā gadījumā EPS Ģeotelpiskajā iesniegumā attiecīgajam BDUZ laukam jāatzīmē ganīšanas aktivitāte</p>
Pļaušanas nosacījumi	<ul style="list-style-type: none"> • vismaz 1 reizi sezonā nopļauj platību, nopļauto sienu savāc: <ul style="list-style-type: none"> ➢ 0. – 4. BDUZ klasēm līdz 15.09.2025. ➢ 5. un 6. BDUZ klasēm periodā no 01.07.2025. līdz 15.09.2025. ➢ pēc nopļaušanas un novākšanas atālu var noganīt.

Atkāpe no pļaušanas un ganišanas nosacījumiem	Lai veicinātu bioloģisko daudzveidību, BDUZ platībā pieļaujams saglabāt līdz 0,1 ha lielu nenopļautu vai nenoganītu zālāju laukumu (nepieklaujas pie lauka malas) uz vienu BDUZ atbilstošu ilggadīgo zālāju hektāru, kurā nav vienlaidu kūlas slāņa un koku un krūmu atvašu. Ilggadīgā zālāja platības var ietvert agromežsaimniecības sistēmu elementus, kas noteikti atbilstoši TM MKN.
BDUZ klašu pārklājumi	<ul style="list-style-type: none"> ja 5. vai 6. klases BDUZ slānis pārklājas ar 0. – 4. klases BDUZ slāni, atbalsta pretendents saņem abas likmes par ha, kas pārklājas (izpildot pļaušanas nosacījumus, kas noteikti 5. un 6. klasei) ja 5. klases platība pārklājas ar 6. klases platību, par abu platību savstarpējā pārklājuma aizņemto platību izmaksā lielāko atbalstu BDUZ (izņemot 4. klasi) lauku vienlaicīgi var pieteikt arī BLA. Savukārt par BDUZ 4. klases lauku vienlaicīgi var saņemt NIM un BAA

29.1. tabula. **BDUZ klases un atbalsta likmes:**

EUR/ ha	BDUZ klases
90	0. klase - citi ekoloģiski nozīmīgi zālāji īpaši aizsargājamā dabas teritorijā
140	1. klase – zālāji auglīgās augsnēs
180	2. klase – zālāji mēreni auglīgās augsnēs
250	3. klase – zālāji nabadzīgās augsnēs
400	4. klase – ārpus lauksaimniecības platības esošie zālāju biotopi (tostarp biotopi, kas tiek atjaunoti, un agromežsaimniecības platības, kas nevar pastāvēt bez lauksaimnieciskās darbības īstenošanas)
130	5. klase – putnu dzīvotnes zālajos
150	6. klase – ķikuta dzīvotnes zālajos
30	Atbalsta likme par zālāju noganišanu ar sava ganāmpulka dzīvniekiem, ja vidējais dzīvnieku blīvums ganiņu sezonā savā ganāmpulkā ir vismaz 0,3 LielV/ha

BDUZ zālāju klases LAD kartē <https://karte.lad.gov.lv/>

30. BIOĻĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA (BLA)

Lai pretendētu BLA, lauksaimniekam jāreģistrējas vienā no trim bioloģiskās lauksaimniecības kontroles institūcijām:

- SIA "Sertifikācijas un testēšanas centrs" Bioloģiskās lauksaimniecības sektors
- biedrības "Vides kvalitāte" sertifikācijas institūcija "Vides kvalitāte"
- SIA "Sertifikācijas centrs" Bioloģiskās lauksaimniecības nodaļa

Atbalsta pretendents	saimniecība pilnībā vai daļēji ietverta Bioloģiskās lauksaimniecības kontroles sistēmā (ja daļēji, tad nodrošinot skaidru nošķirtību šķirņu līmenī starp saimniekošanas sistēmām)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • viena lauka minimālā platība ir 0,1 ha, bet kopējā atbalsta minimālā platība ir vismaz 1 ha • BLA atbalstam pieteiktā platība ir iekļauta Bioloģiskās lauksaimniecības kontroles sistēmā • atbalstu par ilggadīgo zālāju (k.k. 710) un aramzemē sēto zālāju (k.k. 720) platību var saņemt, ja savā ganāmpulkā ganību sezonā nodrošina vidējo <u>bioloģiski sertificēto dzīvnieku</u> blīvumu vismaz 0,3 LielV/ha (t.sk. bites). Dzīvniekiem jābūt reģistrētiem un apzīmētiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību. Dzīvnieku blīvumu nosaka pēc LAD Lauksaimniecības dzīvnieku reģistra datiem • dzīvnieku blīvums nav jānodrošina: <ul style="list-style-type: none"> ➤ ilggadīgajos zālajos, ko izmanto savvaļas ārstniecības augu ievākšanai (līdz 20 ha) ➤ BDUZ 0. – 6. klašu zālajos, ja lauksaimnieks ir pieteicis arī BDUZ • platību nopļauj vai nogana, bet nepietiekami noganītās platības ir jāappļauj līdz 15.09.2025.
Ganību sezona	15.05.2025. – 15.09.2025.
Saistības	<p>Piesakoties atbalstam, atbalsta pretendents uzņemas šādas 5 gadu saistības:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ievērot bioloģiskās saimniekošanas prasības attiecībā uz kopējo apstiprināto saistību platību • nemainīt lauka atrašanās vietu • apgūt kvalifikācijas celšanas kursu lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā: <ul style="list-style-type: none"> ➤ 40 stundu apjomā, ja atbalsta pretendents bija uzņēmies BLA saistības 2014. – 2020. gada ietvaros vai ➤ 40 stundu apjomā, ja atbalsta pretendents pirms 2023.gada 1.janvāra apmeklējis vismaz 160 stundu ilgu apmācības kursu par bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodēm vai ➤ 160 stundas pārējos gadījumos. <p>Apliecinājums par kursiem jāiesniedz līdz 31.05.2027.</p>
Kaņepju platības	BLA piešķir par kaņepju platībām, ja tiek izpildītas papildu prasības par kaņepju platību (skat. 3.6. apakšnodaļu)
Nektāraugu platības	BLA var saņemt, ja aramzemē tīrsējā vai maisījumos audzē amoliņu, esparseti, facēliju, ežziedi, biškrēsliņus, pūķgalvi, daglīti, dedestiņu, kaķumētru vai melisu
Garšaugu un ārstniecības augu platības	BLA var saņemt, ja aramzemē audzē kumelītes, kliņģerītes, cigoriņu, piparmētru, pupumētru, vērmeles, lofantu, naktssveces, deviņvīru spēku, ābolmētras, citronmelisu, topinambūrus, tauksaknes, ehināciju, ārstniecības lupstāju, dižzirdzeni, raspodīņu, sirds māteri, ārstniecības gurķeni, fenheli, baziliku, timiānu, estragonu, sierāboliņu, anīsu, majorānu, raudeni, salviju vai izopu
Papuve	BLA par papuvi piešķir par to platības daļu, kas nepārsniedz 25 % no kopējās aramzemes platības

Lopkopības atbalsta saņemšana	Lopkopības atbalsta saņemšanai par ilggadīgo zālāju (k.k. 710) un aramzemē sēto zālāju (k.k. 720) platību ganību sezonā ganāmpulkā (saimniecībā) nodrošina bioloģiski sertificētu slaucamo piena liellopu, kazu vai aitu (pēc to izmantošanas veida), vai citu dzīvnieku (izņemot bišu, zirgu un briežu dzimtas dzīvnieku) vidējo blīvumu vismaz 1,0 LielV/ha. Dzīvnieki ir reģistrēti un apzīmēti saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību
Ierobežojumi BLA un ZJ atbalstu savienojamībā	Gar BLA pieteiktās aramzemes laukiem var veidot buferjoslas, par kuru aizņemto platību uzņemas saistības un saņem atbalstu par ZJ. Par šo buferjoslu daļu BLA nemaksā
BLA un BDUZ savienojamība	Par BLA lauku vienlaicīgi var saņemt arī BDUZ. Ja BLA pieteiktā platība atrodas BDUZ teritorijā (skat. 29. nodaļu), jāievēro BDUZ saimniekošanas prasības, arī tad, ja tā nav pieteikta BDUZ
Lauksaimniecības ieņēmumi	Saimniecībā jānodrošina lauksaimnieciskie ieņēmumi – vismaz 200 EUR/ha saskaņā ar normatīvajiem aktiem par bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzības un kontroles kārtību. Norādītajos normatīvajos aktos sīkāk skatīt arī par atkāpēm saistībā ar prasību par ieņēmumiem. <u>Atbalsta samazinājums:</u> Ja minimālie ieņēmumi nav nodrošināti, piemēro atbalsta samazinājumu 1 % apmērā

Atbalsta likmes:

EUR/ha	Augkopība
103	par labības, eļļas augu, lopbarības sakņaugu un nektāraugu (tostarp sinepju, mārdadžu, ķimeņu, sējas koriandru), tīrsējas stiebrzāļu (sēklas ieguvei) aizņemtu platību, kā arī tāda platību, kurā tiek audzēti dažādi kultūraugi nelielā aramzemes platībā vai vairāki kultūraugi audzēti vienlaidu laukā, ja katrs no kultūraugiem attiecīgajā laukā aizņem mazāk par 0,1 ha
83	par tauriņziežu, tostarp pākšaugu, zālāju platības ar tauriņziežiem > 50 %, kā arī citu kultūraugu platību ar tauriņziežu pasēju >50 % platību
518	par dārzeni (tostarp garšaugu un ārstniecības augu), kartupeļu, augļu un ogu dārzu platību
46	par zālāju platību un papuvi, tostarp platību, kurā iesēti zaļmēslojuma augi augsnes ielabošanai
14	par bioloģiski sertificētu un uz atbalstu pieteiktu LIZ, kas apsaimniekota atbilstoši prasībām (neietver prasības par dzīvnieku blīvumu un papuvju proporciju)
EUR/ha	Lopkopība
190	par zālāju platību, kurā nodrošināta vismaz 1 LielV/ha ar bioloģiski sertificētiem slaucamiem piena liellopiem, aitām un kazām
64	par zālāju platību, kurā nodrošināta vismaz 1 LielV/ha ar citiem bioloģiski sertificētiem dzīvniekiem (izņemot bites, zirgus un brieža dzimtas dzīvniekus)

31. KOMPENSĀCIJAS MAKSĀJUMS PAR NATURA 2000 MEŽA TERITORIJĀM (NIM)

Atbalsta pretendents	meža zemes (izņemot pašvaldībai vai valstij piederošu vai piekritīgu meža zemes platību) īpašnieks vai lietotājs, vai to kooperatīvs vai apvienība ✓ ja atbalstam pieteiktais meža zemes īpašums pieder vairākiem īpašniekiem, visi kopīpašnieki, savstarpēji vienojoties, pilnvaro vienu personu iesniegt Ģeotelpisko iesniegumu par visu atbalsttiesīgo platību
Atbalsttiesīgā platība	meža zeme (izņemot purvu), kas: <ul style="list-style-type: none"> • iekļauta Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) sarakstā atbilstoši likumam “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” • atrodas mikroliegumā, kurš noteikts atbilstoši normatīvajiem aktiem par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu
Atbalsttiesīgās meža zemju platības kritēriji	<ul style="list-style-type: none"> • viena lauka platība ir vismaz 0,1 ha un kopējā atbalstam pieteiktā platība ir vismaz 1 ha • pieteiktie lauki ir kartogrāfiski identificējami un iekļauti EPS, un tajos saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu vai sugu un biotopu aizsardzību uz 01.03.2025. ir spēkā kāds no šādiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem: <ul style="list-style-type: none"> ➢ aizliegta mežsaimnieciskā darbība ➢ aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte ➢ aizliegta galvenā cirte ➢ aizliegta kailcirte <p>Meža zemes atbalsttiesīgo platību nosaka, pamatojoties uz Meža valsts reģistra un LAD lauku reģistra datiem un ievērojot Dabas datu pārvaldības sistēmā reģistrēto informāciju par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem. Ja konstatē atšķirību starp deklarēto platību un attiecīgo reģistru datiem, atbalstu piešķir par mazāko platību. Meža zemes platībā, kurā ir vairāki saimnieciskās darbības ierobežojumi, tiem pārklājoties, ņem vērā stingrāko ierobežojumu</p>
Kritēriji atbalsta pretendenta	Atbalsta pretendents atbilst kritērijiem, ja: <ul style="list-style-type: none"> • par attiecīgo platību 2025. gadā nav saņemta kompensācija ikgadēja atbalsta maksājuma veidā no valsts budžeta līdzekļiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas nosaka saimnieciskās darbības ierobežojumus, par kuriem pienākas kompensācija valsts un pašvaldību izveidotajās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos, kompensācijas izmaksas nosacījumus, kārtību un apmēru • par attiecīgo platību nav saņemta vienreizējā atlīdzība saskaņā ar likumu “Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos”, ja vien tā nav kompensācija par kopšanas cirtes aizliegumu • lēmuma pieņemšanas brīdī atbalsta pretendents neatbilst nevienai no grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmēm • pieteiktā meža zemes platība ir inventarizēta atbilstoši normatīvajiem aktiem par meža inventarizāciju, un inventarizācijas dati ir iekļauti Meža valsts reģistrā: <ul style="list-style-type: none"> ➢ ne vēlāk kā līdz 01.03.2025. ➢ pēc 01.03.2025., bet ne vēlāk kā līdz Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšanas termiņa beigām, ja NIM atbalsts par šo platību bija pieteikts arī 2024. gadā un inventarizācijas dati bija iekļauti Meža valsts reģistrā līdz 01.03.2025.
Ierobežojums	Atbalstu maksājumu nepiešķir atbalsta pretendenta, uz kuru attiecas normatīvajos aktos noteiktais Eiropas Komisijas atgūšanas rīkojums
Nosacījumu sistēma	Ja NIM saņēmējs nav ievērojis Nosacījumu sistēmas atbilstības prasības, tam piemēro regulas Nr. 1306/2013 91., 97. un 99. pantā noteiktās administratīvās sankcijas par Savstarpējās atbilstības prasību neievērošanu.

31.1. Grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes

Atbalsta maksājumu nevar saņemt atbalsta pretendents, kuram LAD ir konstatējis vismaz vienu no grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmēm (vērtējot atbalsta pretendentu atsevišķi vai kopā ar saistītajiem uzņēmumiem) pēc stāvokļa lēmuma pieņemšanas brīdī:

- 1) kapitālsabiedrībai (izņemot mazos un vidējos uzņēmumus, kas ir pastāvējuši mazāk nekā trīs gadus) uzkrāto zaudējumu dēļ ir zudusi vairāk nekā puse no tās parakstītā kapitāla, ja, uzkrātos zaudējumus atskaitot no rezervēm un visām pārējām pozīcijām, kuras vispārpieņemts uzskatīt par daļu no sabiedrības pašu kapitāla, rodas negatīvs rezultāts, kas pārsniedz pusi no parakstītā kapitāla, t.sk. arī kapitāldaļu uzcenojumu;
- 2) sabiedrībai, jo īpaši pilnsabiedrībai un komandītsabiedrībai, kurā vismaz dažiem dalībniekiem ir neierobežota atbildība par sabiedrības parādsaistībām (izņemot mazos un vidējos uzņēmumus, kas ir pastāvējuši mazāk nekā trīs gadus), uzkrāto zaudējumu dēļ ir zudusi vairāk nekā puse no kapitāla, kas uzrādīts sabiedrības grāmatvedības pārskatos;
- 3) atbalsta pretendents ar tiesas spriedumu ir pasludināts maksātnespējas process, ar tiesas spriedumu tiek īstenots tiesiskās aizsardzības process, ar tiesas lēmumu tiek īstenots ārpus tiesiskās aizsardzības process, ir uzsākta bankrota procedūra, piemērojama sanācija vai mierizlīgums, vai tā saimnieciskā darbība ir izbeigta;
- 4) atbalsta pretendents ir saņēmis glābšanas atbalstu, bet vēl nav atmaksājis aizdevumu vai atsaucis garantiju, vai ir saņēmis pārstrukturēšanas atbalstu, un uz to joprojām attiecas pārstrukturēšanas plāns;
- 5) atbalsta pretendents neatbilst mazo un vidējo uzņēmumu statusam, un pēdējos divus gadus uzņēmuma parādsaistību un pašu kapitāla bilances vērtību attiecība ir pārsniegusi 7,5, kā arī uzņēmuma procentu seguma attiecība, kas, rēķināta pēc uzņēmuma ieņēmumiem pirms procentu, nodokļu, nolietojuma un amortizācijas atskaitījumiem (EBITDA), ir bijusi mazāka par 1,0.

1., 2. un 5.punktā minētās prasības nevērtē, ja atbalsta saņēmējs ir fiziska persona, zemnieku saimniecība, zvejnieku saimniecība, biedrība vai nodibinājums.

Grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes aprēķināšanai tiek izmantota šāda formula:

$$\frac{(PZ_1 + PZ_0 + R)}{PK} \times 100,$$

kur

PZ ₁	– iepriekšējo periodu nesadalītā peļņa vai zaudējumi
PZ ₀	– pārskata perioda nesadalītā peļņa vai zaudējumi
R	– kopējās rezerves
PK	– pamatkapitāls un akciju vai daļu emisijas zcenījums

Ja vērtība ir negatīva, tā nedrīkst pārsniegt 50 %!

Nosakot grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes, izmanto publicēto pēdējā noslēgtā gada pārskata datus.

31.2. Atbalsta likmes

EUR/ha	Saimnieciskās darbības ierobežojumi
196	aizliegta mežsaimnieciskā darbība (NIM1), aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte (NIM2)
145	aizliegta galvenā cirte (NIM3)
52	aizliegta kailcirte (NIM4)

32. DZĪVNIĒKU BLĪVUMA NOTEIKŠANA

Dzīvniekiem jābūt reģistrētiem un apzīmētiem, un par tiem jābūt sniegtai informācijai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Dzīvnieki, kuriem tiks konstatēti identificēšanas un reģistrēšanas pārkāpumi, netiks izmantoti dzīvnieku blīvuma aprēķinā. Dzīvnieku blīvuma aprēķinā tiks ņemti vērā tikai tie liellopi (t.sk. taurgovis un sumbri), aitas (t.sk. mufloni), kazas un zirgu dzimtas dzīvnieki (t.sk. tarpāni, kiangi un ēzeļi), kas būs individuāli apzīmēti un reģistrēti LAD datu bāzē.

Ja pēc noziņotā atskaites datuma ir notikušas izmaiņas trušu, mājputnu, bišu saimju, savvaļas dzīvnieku vai kažokzvēru skaitā kādā no novietnēm vai reģistrēta jauna novietne, tad, norādot jaunu atskaites datumu, 7 dienu laikā obligāti vēlreiz ir jāaktualizē esošo dzīvnieku skaits visās novietnēs un par visu sugu dzīvniekiem.

Dzīvnieku blīvumu nosacītās liellopu vienībās uz saimniecības kopējo atbalsttiesīgo ilggadīgo zālāju un aramzemē sēto zālāju platību aprēķina, izmantojot šādu formulu (saskaņā ar TM MKN 5. pielikumu):

$$N^{LB} = \frac{(DZ_1 \times k_1) + (DZ_2 \times k_2) + (DZ_n \times k_n)}{L},$$

kur

- N^{LB} – dzīvnieku blīvums (nosacītās liellopu vienības);
- L – saimniecības atbalsttiesīgā ilggadīgo zālāju un aramzemē sēto zālāju platība (ha);
- DZ_{1; 2 ... n} – dzīvnieku skaits saimniecībā (gab.);
- k_{1; 2 ... n} – dzīvnieku pārrēķiniem piemērojamais koeficients.

Pārrēķina koeficienti:

Dzīvnieki	Pārrēķina koeficients LielV
Buļļi, govīs un citi liellopi, kas vecāki par 24 mēnešiem	1,000
Liellopi vecumā no 6 līdz 24 mēnešiem	0,600
Liellopi vecumā līdz 6 mēnešiem	0,400
Zirgu dzimtas dzīvnieki, kas vecāki par 6 mēnešiem	1,000
Aitas (t.sk. mufloni) un kazas	0,150
Sivēnmātes (> 50 kg)	0,500
Cūkas, izņemot sivēnmātes	0,300
Dējējvistas	0,014
Mājputni, izņemot dējējvistas	0,030
Truši u.c. kažokzvēri	0,030
Brieži (staltbrieži), kamieli	0,610
Dambrieži, lamas, alpakas	0,300
Ziemeļamerikas brieži (baltastes un melnastes brieži)	0,400
Stirnas	0,130
Viena bišu saime	0,200

33. PLATĪBU UZRAUDZĪBAS SISTĒMA (MONITORINGS)

Platību uzraudzības jeb monitoringa sistēma tiek izmantota nosacījumiem, kas ir pārbaudāmi attālināti, izmantojot tālzipētes metodes – *Copernicus Sentinel* satelītu datus vai citus datus ar līdzīgu vērtību.

Piemērojot monitoringa sistēmu, pārbaudi veic visiem lauksaimniekiem, uz kuriem attiecas pārbaudāmais nosacījums. Tos atbalsta nosacījumus, kuriem nav piemērojama monitoringa sistēma, pārbauda, veicot pārbaudi uz vietas saimniecībā.

Atbilstības nosacījumu pārbaudei lauksaimniekam ir pienākums pēc LAD pieprasījuma iesniegt ģeomarķētus fotoattēlus ar laika un vietas atzīmi. Ja lauksaimnieks neiesniedz pieprasītos ģeomarķētos fotoattēlus, uzskatāms, ka attiecīgais atbilstības nosacījums nav izpildīts un atbalstam piemērojams samazinājums.

LAD EPS informēs lauksaimniekus par monitoringa sistēmas izmantošanu, paziņojot provizoriskos rezultātus lauka līmenī par atbilstību nosacījumiem konkrētajā atbalsta pasākumā, nosūtīs brīdinājuma paziņojumus un informēs par nepieciešamību iesniegt pierādījumus atbalsta saņemšanas nosacījumu atbilstībai.

Monitoringa sistēmas rezultāti tiks izmantoti atbalsta maksājuma aprēķināšanai, t.sk. arī atbalsta samazinājuma piemērošanai.

34. PĀRBAUDES UZ VIETAS SAIMNIECĪBĀ

LAD veiks pārbaudes uz vietas saimniecībā gadījumos, t.sk., ja monitoringa sistēmas dati neļaus izdarīt galīgos secinājumus par platības atbilstību, lielumu vai atbalsta pretendenta atbilstību.

Atbalsta pretendentam jānodrošina iespēja kontroles iestādei veikt pārbaudi saimniecībā un pēc attiecīgās kontroles iestādes amatpersonu pieprasījuma jāsniedz pierādījumus atbalsta maksājumu saņemšanas nosacījumu atbilstībai. Veicot dzīvnieku pārbaudes, atbalsta pretendentam jānodrošina lauksaimniecības dzīvnieku norobežošanu.

Par pārbaudēm uz vietas var paziņot iepriekš, ja tas neapdraud to mērķi vai rezultativitāti, bet tas nav ilgāks par 14 kalendārjām dienām. Par dzīvnieku pārbaudēm jāpaziņo ne agrāk kā 48 stundas iepriekš.

Pārbaudēs uz vietas nosaka platību, pārbauda LIZ atbilstību atbalsttiesīguma nosacījumiem un visu to atbilstības kritēriju, saistību un citu pienākumu ievērošanu, kas noteikti tajā atbalsta pasākumā, kuras atlases kopā lauksaimnieks ir iekļauts.

Atbalsta pretendents ir tiesīgs piedalīties pārbaudē un iepazīties ar pārbaudes rezultātiem. Atbalsta pretendenta nepiedalīšanās pārbaudē neietekmē atbalsta samazinājuma un sankciju piemērošanu.

Kompetentās kontroles iestādes uzskaita pārbaudes uz vietas saimniecībā un sagatavo kontroles ziņojumu. Lauksaimnieks ar parakstu apliecina savu klātbūtni saimniecībā veiktajā pārbaudē.

Ja lauksaimnieks neļauj veikt pārbaudi saimniecībā, attiecīgā amatpersona to norāda kontroles ziņojumā un šajā gadījumā par lauksaimnieka Ģeotelpisko iesniegumu var atteikt piešķirt atbalstu.

Lauksaimnieks 10 darbdienu laikā pēc kontroles ziņojuma saņemšanas ir tiesīgs iesniegt kontroles iestādē paskaidrojumus vai precizētu informāciju.

Ja kontroles iestāde pieprasa papildu informāciju par iesniegtajiem dokumentiem vai atbilstību atbalsta saņemšanas nosacījumiem, lauksaimniekam 10 darbdienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas rakstiski iesniedz attiecīgo informāciju un papildu dokumentus. Ja lauksaimnieks pieprasīto informāciju neiesniedz, atbalstu nepiešķir vai to samazina par to maksājuma vienību, par kuru nav saņemta pieprasītā informācija.

35. ATBALSTA APRĒĶINA BĀZE UN SAMAZINĀJUMI

Atbalsta aprēķina bāze un samazinājuma aprēķināšana par platību un dzīvnieku maksājumu atbilstības nosacījumu neievērošanu.

1. Atbalsta aprēķina bāze

Par platībām:

- atbalsta aprēķināšanai izmanto deklarēto platību, ja tā ir mazāka par noteikto (atbalsttiesīgo) platību
- atbalsta aprēķināšanai izmanto noteikto (atbalsttiesīgo) platību, ja tā ir mazāka par deklarēto platību

Par dzīvniekiem:

Atbalsta kopsumma tiek aprēķināta, ņemot vērā lauksaimnieka īpašumā esošos potenciāli atbalsttiesīgos dzīvniekus, kas reģistrēti LAD Lauksaimniecības dzīvnieku reģistrā turēšanas perioda pirmajā dienā un izpilda atbilstības nosacījumus.

2. Dzīvnieku blīvuma nodrošināšana zālāju platībās

EKO6, EKO7 un BLA piešķir par to ilggadīgo zālāju (k.k. 710) un aramzemē sēto zālāju (k.k. 720) platību, kur ganību sezonā laikposmā no kārtējā gada 15.05. līdz 15.09. ganāmpulkā ir nodrošināts dzīvnieku vidējais blīvums vismaz 0,3 nosacītās LielV uz 1 ha.

Dzīvnieku vidējo blīvumu aprēķina saskaņā ar TM MKN 5. pielikumu (skat. 32. nodaļu).

Prasība par blīvumu neattiecas uz:

- stiebrzāļu platību (ja pieteikta EKO6), ko izmanto sēklas iegūšanai, ja kārtējā gadā tā ir pieteikta un tajā notikusi VAAD lauku apskate, un lauks atzīts par atbilstošu sēklaudzēšanas prasībām;
- Eiropas Savienības nozīmes zālāju biotopiem, tostarp putnu dzīvotnēm ilggadīgajos zālajos, citiem ekoloģiski nozīmīgiem zālājiem īpaši aizsargājamā dabas teritorijā (ja lauks pieteikts gan BLA, gan BDUZ), un ilggadīgajiem zālājiem, ko izmanto savvaļas ārstniecības augu ievākšanai līdz 20 ha (ja pieteikta BLA).

3. Samazinājums par platības pārdeklarāciju

Deklarētās un noteiktās (atbalsttiesīgās) platības starpība (pārdeklarētā platība)	Piemērojamais atbalsta samazinājums
līdz 3 %, bet ne vairāk par 2 ha	samazinājumu nepiemēro
no 3,01 % vai vairāk par 2 ha	samazinājums vienāds ar pārsnieguma (pārdeklarētās) platības apjomu, bet tas nepārsniedz noteiktās (atbalsttiesīgās) platības apmēru

4. Aprēķinātais samazinājums par aramzemes prasības neievērošanu EKO1 un EKO7

Situācija saimniecībā	Piemērojamais atbalsta samazinājums
Galvenajiem kultūraugiem pārsniegta aramzemes platība	samazinājums vienāds ar pārsnieguma hektāru skaitu (A)
Aramzemes platība, kurā nav nodrošināts augsnes segums	samazinājums vienāds ar hektāru skaitu, kurā nav nodrošināts augsnes segums (B)
Kopējais aramzemes platības samazinājums	(C) = (A + B)

5. Samazinājums par kavētu pieteikšanos atbalsta maksājumiem

Kavēta pieteikšanās atbalsta maksājumiem	Samazinājums
no 23. maija līdz 16. jūnijam	1 % par katru nokavēto darba dienu

6. Samazinājums par kavētu ziņošanu LAD vai VAAD (EKO2.1, EKO4, EKO5)

Kavēta ziņošana	Samazinājums
no 1 līdz 10 darbdienām pēc norādītā termiņa	1 % par katru nokavēto darba dienu

7. Samazinājums par visas platības nedeklarēšanu

Nedeklarētās platības apjoms, %	Samazinājums
vairāk par 3 %	3 % apmērā no atbalsta apjoma

8. Samazinājums par ISIP maksimālās summas pārsniegumu

ISIP maksimālā summa	Samazinājums
100 000 EUR	100 % summai, kas pārsniedz 100 000 EUR ¹

¹ pirms samazinājuma piemērošanas pēc lauksaimnieka pieprasījuma no ISIP summas atskaita iepriekšējā kalendārā gadā ar lauksaimniecisko darbību saistīto darba algu un tai piemēroto algas nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

9. Samazinājums par Nosacījumu sistēmas vai Sociālo nosacījumu sistēmas prasību neievērošanu

Par kalendārā gada ietvaros konstatētu NS vai SNS neatbilstību, to izvērtējot, piemēro atbalsta apjoma samazinājumu visiem kārtējā gada Ģeotelpiskajā iesniegumā deklarētajiem atbalsta veidiem vai izsaka brīdinājumu. Ikvienu pārkāpumu vērtē pēc četriem pamatkritērijiem – konstatētās neatbilstības smaguma, apmēra, pastāvīguma un atkārtošanās. Atbalsta samazinājums var būt robežās no 0,5 % (piemēram, monitoringa sistēmas gadījumā) līdz 100 % (piemēram, tīša pārkāpuma gadījumā).

10. Samazinājumi par LA atbalstu nosacījumu pārkāpumiem

Samazinājumi tiks aprēķināti atbilstoši LAP MKN 3. pielikumam.

Piemēram, ja BLA saimniecības sertifikācijas procesā ir piemērots pārkāpums par ieņēmumu neesamību, kārtējā gadā aprēķinātajam BLA tiks piemērots 1 % samazinājums, atkārtota pārkāpuma gadījumā samazinājums būs 3 %.

11. Citi samazinājumi

- Atbalsts netiek izmaksāts, ja kopējā piešķirtā atbalsta summa SA par dzīvniekiem ir mazākā par 100 EUR un Ģeotelpiskajā iesniegumā nav pieteikti nekādi citi atbalsta veidi.
- BLA par papuvi piešķir par to platības daļu, kas nepārsniedz 25% no saimniecības kopējās BLA aramzemes platības.
- EKO2 par zaļmēslojuma augu papuvi piešķir par to papuves platību, kas nepārsniedz 10% no kopējās saimniecības aramzemes platības.

12. Atbalsta maksājumu izmaksas termiņi

Atbalsta maksājumus izmaksās līdz 30.06.2026. un atbalsta pretendents nosūtīs LAD gala lēmumu par atbalsta piešķiršanu, kur būs norādīta aprēķinātā atbalsta summa un sniegta šī aprēķina pamatojums.

13. Kopsavilkums par iespējamajiem samazinājumiem

Samazinājumu veidi	ISIP	PAR ¹	MLS	JAL ²	EKO1	EKO2	EKO2.1	EKO3	EKO4	EKO5	EKO6	EKO7	SA par patībām un dzīvniekiem	ZJ	BLA	BDUZ	VSD	EMLA	BAA	NIM
Samazinājumi platībām																				
pārdeklarācija	+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+
kultūraugu dažādošanas nenodrošināšana					+							+								
augsnes seguma nenodrošināšana					+							+								
LA samazinājums laukam															+	+	+			
lopu blīvuma nenodrošināšana (ha)											+	+			+					
par papuvju platībām ³						+									+					
Samazinājumi atbalsta summai																				
samazinājums par novēlotu pieteikšanos	+ Attiecas uz visiem atbalsta veidiem																			
samazinājums par novēlotu ziņošanu							+		+	+										
sankcija par visas platības nedeklarēšanu	+ Attiecas uz visiem platību atbalsta veidiem																			
ISIP samazinājums ⁴	+																			
LA sankcija summai															+		+	+	+	
NS un SNS sankcija	+ Attiecas uz visiem atbalsta veidiem																			

¹MAX apmaksājamā platība – 97 ha

²MAX apmaksājamā platība – 150 ha

³MAX apmaksājamā papuvju platība BLA (k.k. 610 un k.k. 612) – 25 % no saimniecības kopējās BLA aramzemes, EKO2 (k.k. 612) – 10 % no saimniecības kopējās aramzemes

⁴100 % samazinājums ISIP summai, kas pārsniedz 100 000 EUR

36. DĪZEĻDEGVIELA AR SAMAZINĀTO AKCĪZES NODOKĻA LIKMI

Lauksaimniecības produkcijas ražotāji 2025./2026. saimnieciskajā gadā var saņemt tiesības iegādāties marķētu dīzeļdegvielu, kurai piemēro samazināto akcīzes nodokļa likmi.

36.1. Pieteikšanās ADE

Lauksaimniecības produkcijas ražotājam, lai saņemtu tiesības iegādāties marķētu dīzeļdegvielu:

- līdz 2025. gada 2. jūnijam EPS jāiesniedz iesniegums par pieteikšanos ADE;
- jāapliecina, ka viņš veic saimniecisko darbību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā vai VID.

Lai varētu operatīvi izvērtēt iesniegumus, lauksaimniecības produkcijas ražotājs iesniegumam var pievienot gada ienākumu deklarācijas D3 pielikuma un D3¹ pielikuma ieņēmumu un izdevumu pārskata vai cita dokumenta kopiju, kas apliecina ieņēmumus no lauksaimnieciskās darbības par iepriekšējo taksācijas gadu.

Ja lauksaimniecības produkcijas ražotājs EPS nebūs iesniedzis iesniegumu par pieteikšanos ADE, pēc Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšanas LAD parādīsies brīdinājums. Spiežot uz saites "Aizpildīt un/vai iesniegt akcīzes degvielas atbalsta iesniegumu", automātiski atvērsies "Akcīzes degvielas atbalsta iesniegums 2025. gadam".

36.2. Galvenie nosacījumi

Dīzeļdegviela tiek piešķirta lauksaimniecības produkcijas ražotājiem izmantošanai tikai lauksaimniecības tehnikā – traktortehnikā un lauksaimniecības pašgājējmašīnās lauksaimniecības produkcijas ražošanai, kā arī kravas pašpārvadājumiem.

Lauksaimniecības produkcijas ražotājs ir tiesīgs iegādāties dīzeļdegvielu, ja to izmanto:

- tādas LIZ apstrādāšanai, kura 15.06.2025. ir deklarēta un apstiprināta ISIP vai MLS saņemšanai, t.sk. par zālāju platībām, ja:
 - tiek nodrošināts lauksaimniecības dzīvnieku minimālais blīvums kārtējā gada 1.jūnijā, kas reģistrēti LAD Lauksaimniecības dzīvnieku reģistrā, vai
 - līdz kārtējā gada 1. jūnijam ir reģistrējies kā dzīvnieku barības primārais ražotājs un tam LAD nav reģistrēts ganāmpulks, novietnes un lauksaimniecības dzīvnieki.
- tādas meža vai purva zemes apstrādāšanai, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes un kura ir lauksaimniecības produkcijas ražotāja īpašumā vai lietošanā un platības nav pieteiktas ISIP;
- tādas zemes apstrādāšanai zem zivju dīķiem, kurā audzē zivis vismaz 20 ha platībā, ja akvakultūras nozares uzņēmums ir atzīts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par veterinārajām prasībām akvakultūras dzīvniekiem un akvakultūras dzīvnieku novietne ir reģistrēta LAD.

Dīzeļdegvielu piešķir par to ISIP vai MLS saņemšanai deklarēto un apstiprināto hektāru skaitu, par kuru nodrošinātie ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas vai akvakultūras produkcijas ražošanas (neieskaitot saņemto valsts un ES atbalstu), atbilstoši VID iesniegtajai gada ienākumu deklarācijai vai uzņēmuma gada pārskatam par iepriekšējo taksācijas gadu vai par taksācijas gadu pirms iepriekšējā taksācijas gada ir:

- vismaz 350 EUR no hektāra;
- vismaz 210 EUR no hektāra bioloģiski sertificētājās saimniecībās.

Prasību par ieņēmumiem nepiemēro kārtējā gadā un nākamajā gadā:

- tai zemes platībai, kuru lauksaimniecības produkcijas ražotājs salīdzinājumā ar pēdējo deklarēšanas periodu ir papildus deklarējis ISIP un MLS saņemšanai;
- ja lauksaimniecības produkcijas ražotājs ir uzsācis saimniecisko darbību lauksaimniecībā un reģistrējies to Uzņēmumu reģistrā vai VID laikposmā no iepriekšējā gada 1. janvāra līdz kārtējā gada 1. jūnijam un kārtējā gadā pirmo reizi deklarējis LIZ ISIP vai MLS saņemšanai.

Marķēto dīzeļdegvielu nepiešķir grūtībās nonākušam lauksaimniecības produkcijas ražotājam (lauksaimniecības produkcijas ražotājs atsevišķi vai kopā ar saistītajiem uzņēmumiem), ja tiek konstatēta kāda no pazīmēm:

- 1) kapitālsabiedrībai – akciju sabiedrībai vai sabiedrībai ar ierobežotu atbildību (izņemot mazos un vidējos uzņēmumus, kas ir pastāvējuši mazāk nekā trīs gadus) – uzkrāto zaudējumu dēļ ir zudusi vairāk nekā puse no tās parakstītā kapitāla, ja, uzkrātos zaudējumus atskaitot no rezervēm (un visām pārējām pozīcijām, kuras pieņemts uzskatīt par daļu no sabiedrības pašu kapitāla), rodas negatīvs rezultāts, kas pārsniedz pusi no parakstītā kapitāla, un kapitāls attiecīgajā gadījumā ietver kapitāldaļu uzcenojumu;
- 2) sabiedrībai, kurā vismaz dažiem dalībniekiem ir neierobežota atbildība par sabiedrības parādsaistībām (izņemot mazos un vidējos uzņēmumus, kas ir pastāvējuši mazāk nekā trīs gadus), uzkrāto zaudējumu dēļ ir zudusi vairāk nekā puse no kapitāla, kas norādīts sabiedrības grāmatvedības pārskatos. Šā punkta izpratnē sabiedrība ir tāda sabiedrība, kurā vismaz dažiem dalībniekiem ir neierobežota atbildība par sabiedrības parādsaistībām (jo īpaši pilnsabiedrības un komandītsabiedrības);
- 3) lauksaimniecības produkcijas ražotājam ar tiesas spriedumu ir pasludināts maksātnespējas process vai tiek īstenots tiesiskās aizsardzības process, vai ar tiesas lēmumu tiek īstenots ārpus tiesiskās aizsardzības process, vai ir uzsākta bankrota procedūra, piemērota sanācija vai mierizlīgums, vai tā saimnieciskā darbība ir izbeigta, vai komersants atbilst normatīvajos aktos noteiktajiem kritērijiem, lai pēc kreditoru pieprasījuma tam varētu pieprasīt maksātnespējas procedūru;
- 4) lauksaimniecības produkcijas ražotājs ir saņēmis glābšanas atbalstu un vēl nav atmaksājis aizdevumu vai atsaucis garantiju vai ir saņēmis pārstrukturēšanas atbalstu un uz to joprojām attiecas pārstrukturēšanas plāns;
- 5) lauksaimniecības produkcijas ražotājs neatbilst mazo un vidējo uzņēmumu statusam un pēdējos divus gadus uzņēmuma parādsaistību un pašu kapitāla bilances vērtību attiecība ir pārsniegusi 7,5, kā arī uzņēmuma procentu seguma attiecība, kas, rēķināta pēc uzņēmuma ieņēmumiem pirms procentu, nodokļu, nolietojuma un amortizācijas atskaitījumiem (EBITDA), ir bijusi mazāka par 1,0.

1., 2. un 5.punktā minētās prasības nevērtē, ja lauksaimniecības produkcijas ražotājs ir fiziska persona vai zemnieku saimniecība.

Dīzeļdegvielas daudzums tiks noteikts, ņemot vērā šādu sadalījumu atkarībā no audzētā kultūrauga:

- augkopība (t.sk. par tīrsējā sētu stiebrzāļu un tīrsējā sētu tauriņziežu platībām) – 100 litri uz vienu hektāru;
- augļkopība, ogulāji un dārzkopība – 130 litri uz vienu hektāru;
- lucernas platības:
 - ja tiek nodrošināts minimālais lauksaimniecības dzīvnieku blīvums vismaz 0,5 LielV (vai bioloģiskajās saimniecībās vismaz 0,4 nosacītās LielV) uz vienu hektāru – 130 litri uz vienu hektāru;
 - ja lauksaimniecības produkcijas ražotājam LAD nav reģistrēts ganāmpulks, lauksaimniecības dzīvnieki un novietnes – 100 litri uz hektāru;
- zālāju platības:
 - ja tiek nodrošināts minimālais lauksaimniecības dzīvnieku blīvums vismaz 0,5 LielV (vai bioloģiskajās saimniecībās vismaz 0,4 nosacītās LielV) uz vienu hektāru – 130 litri uz vienu hektāru;
 - dzīvnieku barības primāram ražotājam – 60 litri uz hektāru;
- papuves platības, ja papuvju platības nepārsniedz 30 % no kopējās ISIP vai MLS saņemšanai deklarētās un apstiprinātās platības (k.k. 610 un 612) – 100 litri uz vienu hektāru;
- zeme zem zivju dīķiem – 60 litri uz hektāru;
- citi kultūraugi un platības, kuras ir deklarētas un apstiprinātas ISIP vai MLS saņemšanai – 60 litri uz vienu hektāru.

Lauksaimniecības produkcijas ražotājam atbrīvojumu no akcīzes nodokļa nepiešķirs par:

- visu papuvju platību, ja papuvju platība pārsniegs 30 % no LIZ, kura ir pieteikta un apstiprināta ISIP vai MLS;
- kultūraugiem, kas deklarēti ar kodiem 641, 642, 644, 645, 646 un 791.

37. KULTŪRAUGU UN ZEMES IZMANTOŠANAS VEIDU KODU SARAKSTS

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzeme	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi					
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeniem (SDA)	Par augļiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdē un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzēmē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zaļmēslojuma augu aizņemtības papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem nelielai lauksaimniecības praksi)	EKO2: Zālāji pasējā	Saudzējošā lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdē saudzējoša dārkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana amūteksnēšanas vaiadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs
f1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
1.	Graudaugi																										
1.1.	Auzas	140	x	x			x								x			x		x				x		x	347
1.2.	Auzas ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju	141	x	x			x								x				x	x				x		x	347
1.3.	Kvieši, vasaras	111	x	x			x								x			x		x				x		x	700
1.4.	Kvieši, vasaras, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	113	x	x			x								x				x	x				x		x	700
1.5.	Kvieši, ziemas	112	x	x			x								x			x		x				x		x	700
1.6.	Kvieši, ziemas, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	117	x	x			x								x				x	x				x		x	700
1.7.	Speltas kvieši, vasaras	115	x	x			x								x			x		x				x		x	700
1.8.	Speltas kvieši, vasaras, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	118	x	x			x								x				x	x				x		x	700
1.9.	Speltas kvieši, ziemas	116	x	x			x								x			x		x				x		x	700
1.10.	Speltas kvieši, ziemas, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	119	x	x			x								x				x	x				x		x	700
1.10. ¹	Cietie kvieši, vasaras	180	x	x			x								x			x		x				x		x	700
1.10. ²	Cietie kvieši, vasaras, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	181	x	x			x								x				x	x				x		x	700
1.11.	Mieži, vasaras	131	x	x			x							x	x			x		x				x		x	426
1.12.	Mieži, vasaras, ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju	133	x	x			x							x	x				x	x				x		x	426
1.13.	Mieži, ziemas	132	x	x			x							x	x			x		x				x		x	426

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzeme	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi						
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vidēi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzeme sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem nielaucām sārņkultūras)	EKO2: Zālāju pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vidi saudzējoša dārkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana apudteknēšanas vajadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs	
f1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	
1.14.	Mieži, ziemas, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	135	x	x			x						x		x				x	x		x			x		x	426
1.15.	Rudzi	121	x	x			x								x			x		x		x				x		510
1.16.	Rudzi, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	124	x	x			x								x				x	x		x				x		510
1.17.	Rudzi, populācijas šķirnes t.sk., "Kaupo" šķirnes	122	x	x			x						x	x				x		x		x				x		510
1.18.	Rudzi, populācijas t.sk., "Kaupo", ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	125	x	x			x						x	x					x	x		x				x		510
1.19.	Tritikāle, vasaras	150	x	x			x								x			x		x		x				x		341
1.20.	Tritikāle, vasaras, ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju	152	x	x			x								x				x	x		x				x		341
1.21.	Tritikāle, ziemas	151	x	x			x								x			x		x		x				x		341
1.22.	Tritikāle, ziemas, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	154	x	x			x								x				x	x		x				x		341
1.23.	Griķi	160	x	x			x								x			x		x		x				x		341
1.24.	Griķi ar tauriņziežu pasēju	161	x	x			x								x				x	x		x				x		341
1.25.	Graudaugu un vīķu maisījums, kurā vīķi >50%	447	x	x											x	x		x		x		x				x		150
1.26.	Graudaugu un zirņu maisījums, kurā zirņi >50%, ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju	446	x	x	x										x				x	x		x				x		150
1.27.	Graudaugu un zirņu maisījums, kurā zirņi >50%	445	x	x	x										x				x	x		x				x		150
1.28.	Kukurūza biogāzes ieguvei	791	x	x											x				x	x		x				x		182

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzeme	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi					
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdei un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zalmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem nielaujamas starpkultūras)	EKO2: Zālāji pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana adnutēkšanās vaiadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs
f1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
1.29.	Citur neminēta kukurūza	741	x	x											x			x		x		x		x		x	182
1.30.	Citur neminēta kukurūza ar starpkultūru	742	x	x											x			x		x		x		x		x	182
1.31.	Citur neminēta kukurūza ar zālāju pasēju	743	x	x											x			x	x		x		x		x		182
2.	Zālāji																										
2.1.	Stiebrzāļu un lopbarības zālaugu maisījumi																										
2.1.1.	Ilggadīgie zālāji ²	710	x																	x	x		x	x	x		116
2.1.2.	Aramzemē sētu stiebrzāļu vai lopbarības zālaugu (arī proteīnaugu) maisījums	720	x	x																	x	x		x		x	150
2.1.3.	Aramzemē sētu stiebrzāļu un tauriņziežu maisījums, kurā tauriņzieži >50%	760	x	x												x				x		x		x		x	150
2.2.	Stiebrzāles tīrsējā																										
2.2.1.	Ļāvas timotiņš sēklas ieguvei	731	x	x				x													x	x		x		x	481
2.2.2.	Ļāvas auzene sēklas ieguvei	732	x	x				x													x	x		x		x	481
2.2.3.	Hibrīdā airene sēklas ieguvei	733	x	x				x													x	x		x		x	481
2.2.4.	Daudzziedu viengadīgā airene sēklas ieguvei	734	x	x				x													x	x		x		x	481
2.2.5.	Sarkanā auzene sēklas ieguvei	735	x	x				x													x	x		x		x	481
2.2.6.	Ganību airene sēklas ieguvei	736	x	x				x													x	x		x		x	481
2.2.7.	Niedru auzene sēklas ieguvei	737	x	x				x													x	x		x		x	481
2.2.8.	Ļāvas skarene sēklas ieguvei	738	x	x				x													x	x		x		x	481
2.2.9.	Kamolzāle sēklas ieguvei	739	x	x				x													x	x		x		x	481
2.2.10.	Citur neminētas stiebrzāles	713	x	x				x													x	x		x		x	481

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzeme	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi						
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdei un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem nelaietamas sfarņkultūras)	EKO2: Zālāju pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana apūdeņošanas vai adzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs	
f1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	
2.2.11.	Aužņāirene sēklas ieguvei	761	x	x				x												x	x		x		x	481		
3.	Tauriņzieži, tostarp pākšaugi tīrsējā																											
3.1.	Sarkanais āboliņš	723	x	x												x				x		x		x		x	150	
3.2.	Inkarnāta āboliņš	781	x	x												x				x		x		x		x	150	
3.3.	Sarkanais āboliņš sēklas ieguvei	773	x	x				x								x				x		x		x		x	481	
3.3. ¹	Inkarnāta āboliņš sēklas ieguvei	782	x	x				x								x				x		x		x		x	481	
3.4.	Baltais āboliņš	724	x	x												x				x		x		x		x	150	
3.5.	Baltais āboliņš sēklas ieguvei	774	x	x				x								x				x		x		x		x	481	
3.6.	Bastarda āboliņš	725	x	x												x				x		x		x		x	150	
3.7.	Bastarda āboliņš sēklas ieguvei	775	x	x				x								x				x		x		x		x	481	
3.8.	Lucerna	726	x	x												x				x		x		x		x	150	
3.9.	Lucerna sēklas ieguvei	776	x	x				x								x				x		x		x		x	481	
3.10.	Austrumu galega	727	x	x												x				x		x		x		x	150	
3.11.	Austrumu galega sēklas ieguvei	777	x	x				x								x				x		x		x		x	481	
3.12.	Ragainais vanagnadziņš	728	x	x												x				x		x		x		x	150	
3.13.	Ragainais vanagnadziņš sēklas ieguvei	778	x	x				x								x				x		x		x		x	481	
3.14.	Amoliņš	729	x	x												x				x		x		x		x	150	
3.15.	Amoliņš sēklas ieguvei	779	x	x												x				x		x		x		x	481	
3.16.	Esparsete	714	x	x												x				x		x		x		x	150	
3.17.	Esparsete sēklas ieguvei	784	x	x				x								x				x		x		x		x	481	
3.18.	Lauka (sīksēklu, vidēji rupju sēklu, rupjsēklu) pupas, t. sk. cūku (dārza) pupas	410	x	x	x			x							x					x		x		x		x	562	
3.19.	Zirņi	420	x	x	x			x							x					x		x		x		x	562	
3.20.	Lupīna (saldās jeb dzeltenās, baltās, šaurlapu)	430	x	x				x								x				x		x		x		x	562	

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzeme	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi						
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdēt un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzeme sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem nēlaulājamā sfarņkultūras)	EKO2: Zālāju pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdēt saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana apudteksnēšanas vajadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs	
f1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	
3.21.	Vīķi, vasaras	441	x	x												x		x		x		x		x		x	150	
3.22.	Vīķi, vasaras, sēklas ieguvei	471	x	x				x								x		x		x		x		x		x	481	
3.23.	Vīķi, ziemas	442	x	x												x		x		x		x		x		x	150	
3.24.	Vīķi, ziemas, sēklas ieguvei	472	x	x				x								x		x		x		x		x		x	481	
3.25.	Soja	443	x	x	x										x			x		x		x		x		x	150	
3.26.	Soja sēklas ieguvei	473	x	x											x			x		x		x		x		x	481	
3.27.	Zirņi ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	421	x	x	x										x				x			x		x		x	562	
3.28.	Pupas ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	411	x	x	x										x				x			x		x		x	562	
3.29.	Soja ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	444	x	x	x										x				x			x		x		x	150	
4.	Eļļas augi un šķiedraugi																											
4.1.	Kaņepes	170	x	x	x										x			x		x		x		x		x	1479	
4.2.	Lini, šķiedras	310	x	x	x										x			x		x		x		x		x	1479	
4.3.	Lini, eļļas	330	x	x	x										x			x		x		x		x		x	402	
4.4.	Rapsis, vasaras	211	x	x		x									x			x		x		x		x		x	949	
4.5.	Rapsis, ziemas	212	x	x											x			x		x		x		x		x	949	
4.6.	Ripsis, vasaras	213	x	x		x									x			x		x		x		x		x	949	
4.7.	Ripsis, ziemas	214	x	x											x			x		x		x		x		x	949	
5.	Dārzeņi																											
5.1.	Sēklas kartupeļi	821	x	x								x			x			x				x	x	x		x	2636	
5.2.	Cietes kartupeļi	825	x	x							x				x			x				x	x	x		x	2636	
5.3.	Citur neminēti kartupeļi	820	x	x											x			x				x	x	x		x	2636	
5.4.	Tomāti	826	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841	
5.5.	Ziedkāposti	842	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841	

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzeme	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi					
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vidēi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slapēkli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem neļaujamas sfarpkultūras)	EKO2: Zālāju pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vidi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana apudteksnēšanas vajadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs
					6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
f1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
5.6.	Citur neminēti kāposti (baltie vai sarkanie galviņkāposti, rožu jeb Briseles kāposti, galda kolrābji, sparģelkāposti, virziņkāposti jeb Savoņas kāposti, lapu kāposti, brokoļi, Pekinas kāposti, izņemot lopbarības kāpostus)	870	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.7.	Burkāni	843	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.8.	Galda bietes, mangolds (lapu bietes)	844	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.9.	Gurķi un kornišoni	845	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.10.	Sīpoli, šalotes sīpoli, maurloki, lielloku sīpoli un batūni	846	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.11.	Ķiploki	847	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.12.	Puravi	849	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.13.	Galda rāceņi, turnepši	851	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.14.	Galda kāļi	856	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.15.	Selerijas	852	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.16.	Redīsi un melnie rutki	853	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.17.	Pētersīļi	854	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.18.	Pastinaks	855	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.19.	Dārza ķirbis, cukīni, kabači, patisoni	857	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.20.	Vīglapu, ķirbis	888	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.21.	Lielaugļu ķirbis	886	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.22.	Muskata ķirbis	887	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.23.	Parastās jeb dārza pupiņas	859	x	x	x										x			x				x	x	x		x	3841
5.24.	Skābenes	860	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzeme	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi					
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdēt un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem nelielai sējama sfarņkultūras)	EKO2: Zālāju pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdēt saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana apūdeņošanas vai adzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs
f1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
5.25.	Spināti	862	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.26.	Mārrutki	863	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.27.	Salāti	864	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.28.	Parastās dilles	874	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.29.	Topinambūri	865	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.30.	Paprika	867	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.31.	Baklažāni	868	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.32.	Sparģeļi	869	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.33.	Lopbarības bietes, cukurbietes	831	x	x											x			x				x		x		x	1479
5.34.	Dārzeni, ja vienlaidu platībā augošas SA atbalsttiesīgās dārzeņu kultūraugu sugas katra aizņem mazāk par 0,1 ha un kopējā saimniecības aramzemes platība nav lielāka par 10 ha	871	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
6.	Augļi un ogas																										
6.1.	Zemenes	926	x	x						x					x							x	x	x		x	1357
6.2.	Arbūzi un melones	937	x	x						x					x							x	x	x		x	1357
7.	Ilggadīgie stādījumi																										
7.1.	Ābeles	911	x							x					x							x	x	x		x	1344
7.2.	Bumbieres	912	x							x					x							x	x	x		x	1344
7.3.	Saldie un skābie ķirši	932	x							x					x							x	x	x		x	1275
7.4.	Plūmes	914	x							x					x							x	x	x		x	1275
7.5.	Aronijas	918	x							x					x							x	x	x		x	1395
7.6.	Smiltsērķšķis	919	x							x					x							x	x	x		x	1395
7.7.	Avenes	921	x							x					x							x	x	x		x	1395
7.8.	Upenes	922	x							x					x							x	x	x		x	1416

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzeme	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi					
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdei un klimātam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem nelaižamas sfarņkultūras)	EKO2: Zālāju pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana arputēkšanās vaiadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs
f1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
7.9.	Sarkanās un baltās jānogas	933	x							x					x							x	x	x		x	1416
7.10.	Krūmmellenes (zilenes)	924	x							x					x							x	x	x		x	1416
7.11.	Lielogu dzērvenes	934	x							x					x							x	x	x		x	1416
7.12.	Ērkšķogas	927	x							x					x							x	x	x		x	1416
7.13.	Krūmcidonijas	928	x							x					x							x	x	x		x	1395
7.14.	Kazenes	929	x							x					x							x	x	x		x	1395
7.15.	Dārza pilādži	931	x							x					x							x	x	x		x	1395
7.16.	Vīnogas	935	x							x					x							x	x	x		x	1357
7.17.	Sausserdis	938	x							x					x							x	x	x		x	1357
7.18.	Irbene	939	x							x					x							x	x	x		x	1357
7.19.	Plūškoks	915	x							x					x							x	x	x		x	1357
7.20.	Augļu koki un ogulāji (izņemot zemenes), ja vienlaidu platībā augošas SA atbalsttiesīgās augļu koku un ogulāju sugas katra aizņem mazāk par 0,1 ha	950	x							x					x							x	x	x		x	1357
7.21.	Citur neminēti ilggadīgie stādījumi ēdamo augļu un ogu ieguvei ³	952	x												x							x	x	x		x	1357
7.22.	Kokaugu stādaudzētavas lauksaimniecības zemē	640	x												x							x	x	x		x	10319
7.23.	Rabarberi	861	x								x				x							x	x	x		x	1357
7.24.	Lavanda	885	x	x											x	x				x		x		x		x	820
8.	Īscirtmeta atvasāji, enerģijas augi																										
8.1.	Apse	644	x																								296
8.2.	Kārkli	645	x																								296
8.3.	Baltalksnis	646	x																								296

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzeme	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi						
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības seklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzaļu, lopbarības augu seklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdēt un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzeme sētu stiebrzaļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem neļaujama sfarņkultūra)	EKO2: Zālāju pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdēt saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana arputēkšanās vaiadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs	
f1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	
8.4.	Miežabrālis	641	x																					x			296	
8.5.	Klūdzinprosa	642	x																					x			296	
9.	Pārējie																											
9.1.	Garšaugi un kultivēti ārstniecības augi (fenhelis, baziliks, timiāns, estragons, anīss, majorāns, oregano jeb raudene, salvija, izops, piparmētra, pupumētra, vērmēle, lofants, naktssvece, deviņviru spēks, ābolmētra, citronmelisa, tauksakne, ehinācija, ārstniecības lupstāja, dižzirdzene, raspodiņš, sirds mātere)	848	x	x											x								x		x		x	820
9.2.	Sierāboliņš	880	x	x											x			x					x		x		x	820
9.3.	Kumelīte, vasaras	889	x	x											x			x					x		x		x	820
9.4.	Kumelīte, ziemas	890	x	x											x			x					x		x		x	820
9.5.	Kliņģerīte	882	x	x											x			x					x		x		x	820
9.6.	Cigoriņš	883	x	x											x								x		x		x	820
9.7.	Ārstniecības gurķene	884	x	x											x			x					x		x		x	820
9.8.	Sējas koriandrs jeb kinza	877	x	x											x	x				x			x		x		x	820
9.9.	Ķimene	878	x	x											x								x		x		x	820
9.10.	Mārdadzis	879	x	x											x	x				x			x		x		x	820
9.11.	Sinepe, tostarp baltā sinepe	215	x	x											x			x					x		x		x	820
9.12.	Sinepe ar tauriņziežu pasēju	216	x	x											x								x		x		x	820
9.13.	Facēlija	715	x	x				x							x	x				x			x		x		x	820
9.14.	Facēlija ar tauriņziežu pasēju	716	x	x											x	x				x			x		x		x	820
9.14. ¹	Eļļas rutks sēklas ieguvei	218	x	x				x							x			x					x		x		x	820

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzeme	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi					
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdei un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziņu maisījums, kur tauriņziņi > 50%	EKO2: Zaļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem neļaujama sfarņkultūras)	EKO2: Zālāju pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana apūdeņošanas vai adzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs
f1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
9.14. ²	Velna auzas sēklas ieguvei	783	x	x				x							x			x		x		x		x		x	820
9.14. ³	Sorgo, Sudānas zāle, sorgo hibrīdi sēklas ieguvei	784	x	x				x							x			x		x		x		x		x	820
9.15.	Tabaka	340	x	x																				x		x	820
9.16.	Nektāraugi savstarpējos maisījumos vai citur neminētie nektāraugi (t.sk. zilā kāpnīte, malva, izpos, mātere, gurķumētra, salvija, citronmētra, tauksakne, raudene)	940	x	x												x				x		x		x		x	820
9.17.	Citi kultivēti nektāraugi (ežziede, biškrēsliņš, pūķgalve, melisa (citronmētra, citronmelisa), daglītis, dedestiņas, kaķumētra, rudzupuķe)	930	x	x												x				x		x		x		x	820
9.18.	Papuve, izņemot zaļmēslojuma papuvi	610	x	x																		x		x		x	0
9.19.	Zaļmēslojuma augu papuve	612	x	x													x					x		x		x	0
9.20.	Saulespuķe	960	x	x																		x		x		x	200
9.21.	Dažādi kultūraugi nelielā aramzemes platībā jeb vairāki kultūraugi, audzēti vienlaidu laukā, ja katrs no kultūraugiem attiecīgajā laukā aizņem mazāk par 0,1 ha, vai platības, ko izmanto ziedu audzēšanai	811	x	x														x				x		x		x	200
9.22.	Pārējie kultūraugi, sēti tīrsējā aramzemē	872	x	x														x				x		x		x	200
9.23.	Pārējie citur neminētie kultūraugi, sēti kā kultūraugu maisījums aramzemē	873	x	x														x				x		x		x	200

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzeme	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi					
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vidēi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziņu maisījums, kur tauriņzieži > 50%	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem nelielai stāties sfarukultūras)	EKO2: Zālāju pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vidi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana apudteknēšanas vajadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs
f1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
9.24.	Platība, kurā dabiski iesējušos augu īpatsvars pārsniedz 25%, dārzeņu kultūraugu skaits vienā kvadrātmetrā ir mazāks par TM MKN 2. pielikumā noteikto skaitu un nav īstenoti nezāļu ierobežošanas agrotehniskie pasākumi vismaz tādā apjomā, lai netiktu kavēta kultūraugu augšana un kultūraugi sasniegtu ražas novākšanai piemērotu gatavību ⁴	792	x	x																				x			0
9.25.	Lauksaimniecībā izmantojamā zeme, par kuru kārtējā gadā nevar saņemt atbalstu ⁵	620																						x			0

¹. Kods – kultūraugu un lauksaimniecības zemes izmantošanas veida kods.

². Pie ilggadīgajiem zālājiem deklarē platību, kura piecus gadus pēc kārtas ir deklarēta kā aramzemē sētu stiebrzāļu un (vai) lopbarības zālaugu (āboliņa, lucernas, viķa, amoliņa, esparsetes, austrumu galegas, ragainā vanagnadziņa) maisījums vai kā stiebrzāles tīrsējā, vai kā lopbarības zālaugi tīrsējā. Pie ilggadīgiem zālājiem deklarē arī platību, kas atzīta par ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotni.

³. Kultūraugi, kas audzējami atbalsttiesīgajā platībā - persiki, aprikozes, korintes, kizili, aktinīdijas, citronliānas, lazdas (ēdamo augļu šķirnes) u. c.

⁴. Platības, kurās līdz kārtējā gada 25. jūnijam augošie vai iesētie kultūraugi vai kultūraugu maisījums nedominē līdz kārtējā gada 31. augustam, to īpatsvars ir mazāks par 75 % no laukā augošajiem augiem, tostarp tiem, kas iesējušies dabiski, vai dārzeņu platības, ja kultūraugu skaits vienā kvadrātmetrā ir mazāks par TM MKN 2.pielikumā noteikto skaitu un ja dārzeņu platībā nav īstenoti nezāļu ierobežošanas agrotehniskie pasākumi tādā apjomā, lai netiktu kavēta kultūraugu augšana un kultūraugi sasniegtu ražas novākšanai piemērotu gatavību (kad raža ir izmantojama pārtikai, lopbarībai vai tālākai pārstrādei).

⁵. Lauksaimniecības zeme, par kuru kārtējā gadā nevar saņemt atbalstu – lauksaimniecības zemes platība, kas nav apstrādāta ilgākā laikposmā (platība sākusi apaugt ar krūmiem vai krūmu atvasēm vai nav pļauta zāle, un par to liecina vairāku gadu laikā izveidojies kūlas slānis).

38. NORMATĪVIE AKTI

38.1. Ministru kabineta noteikumi

- Ministru kabineta 2023.gada 18.aprīļa noteikumi Nr. 198 “Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem”
- Ministru kabineta 2023.gada 18.aprīļa noteikumi Nr. 197 “Atbalsta piešķiršanas kārtība Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai platībatkarīgo un dzīvniekatkarīgo saistību īstenošanai”
- Ministru kabineta 2023. gada 31. janvāra noteikumi Nr. 50 Kārtība, kādā administrē un uzrauga Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu un Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai 2023.–2027. gada plānošanas periodā
- Ministru kabineta 2009.gada 15.septembra noteikumi Nr. 1056 “Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas, uzglabāšanas un marķēšanas prasības un kontroles kārtība”
- Ministru kabineta 2009.gada 26.maija noteikumi Nr. 485 “Bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzības un kontroles kārtība”
- Ministru kabineta 2015.gada 14.aprīļa noteikumi Nr. 194 “Kārtība, kādā piemēro samazināto akcīzes nodokļa likmi iezīmētai (marķētai) dīzeļdegvielai (gāzeļļai), ko izmanto lauksaimniecības produkcijas ražošanai, lauksaimniecības zemes apstrādei un meža vai purva zemes apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes, kā arī zemes apstrādei zem zivju dīķiem”
- Ministru kabineta 2014. gada 23.decembra noteikumi Nr.834 “Prasības ūdens, augsnes un gaisa aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma”

38.2. Regulas

- EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2021/2115 (2021. gada 2. decembris), ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013
- EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2021/2116 (2021. gada 2. decembris) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 1306/2013
- KOMISIJAS 2022.gada 4.maija DELEĢĒTĀ REGULA (ES) 2022/1172, ar ko ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2116 papildina attiecībā uz kopējā lauksaimniecības politikā integrēto administrācijas un kontroles sistēmu un ar nosacījumu sistēmu saistīto administratīvo sodu piemērošanu un aprēķināšanu
- KOMISIJAS 2022.gada 31.maija ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2022/1173 ar ko nosaka noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2116 piemēro attiecībā uz kopējā lauksaimniecības politikā integrēto administrācijas un kontroles sistēmu
- KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2021/2290 (2021. gada 21. decembris), ar ko nosaka noteikumus par metodēm, ar kādām aprēķina kopējos izlaides un rezultātu rādītājus, kuri izklāstīti I pielikumā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2021/2115, ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013
- KOMISIJAS DELEĢĒTĀ REGULA (ES) 2022/126 (2021. gada 7. decembris), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2115 papildina ar prasībām, kuras piemērojamas konkrētu veidu intervences pasākumiem, ko dalībvalstis savos KLP stratēģiskajos plānos 2023.–2027. gadam noteikušas atbilstīgi minētajai regulai, kā arī ar noteikumiem par īpatsvaru, ko piemēro laba lauksaimnieciskā un vidiskā stāvokļa (LLVS) 1. standarta vajadzībām
- KOMISIJAS DELEĢĒTĀ REGULA (ES) 2022/127 (2021. gada 7. decembris), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2116 papildina ar noteikumiem par maksājumu aģentūrām un citām struktūrām, finanšu pārvaldību, grāmatojumu noskaidrošanu, nodrošinājumiem un euro izmantošanu
- KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2022/128 (2021. gada 21. decembris), ar ko nosaka noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2116 piemēro attiecībā uz maksājumu aģentūrām un citām struktūrām, finanšu pārvaldību, grāmatojumu noskaidrošanu, pārbaudēm, nodrošinājumiem un pārredzamību